

**T.C.
ADYAMAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**SES EĞİTİMİ İÇİN YAZILMIŞ PİYANO EŞLİKLİ
TÜRK MÜZİĞİ ESERLERİNİN İNCELENMESİ**

TEZİN TÜRÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ANABİLİM DALI

MÜZİK VE SAHNE SANATLARI ANABİLİM DALI

ESER BAŞ

ADYAMAN/ 2017

**SES EĞİTİMİ İÇİN YAZILMIŞ PİYANO EŞLİKLİ TÜRK MÜZİĞİ
ESERLERİNİN İNCELENMESİ**

Eser BAŞ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Müzik ve Sahne Sanatları Anabilim Dalı
Danışman: Yrd. Doç. Dr. Barış TOPTAŞ**

**Adıyaman
Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Ocak, 2017**

KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Yrd. Doç. Dr. Barış TOPTAŞ danışmanlığında, Eser BAŞ tarafından hazırlanan “SES EĞİTİMİ İÇİN YAZILMIŞ PİYANO EŞLİKLİ TÜRK MÜZİĞİ ESERLERİNİN İNCELENMESİ” başlıklı çalışma 30 / 01... / 2017... tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Müzik ve Sahne Sanatları Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyesi : Doç. Dr. Nural İmrik

İmza:

Jüri Üyesi : Yrd. Doç. Dr. Barış TOPTAŞ

İmza:

Jüri Üyesi : Yrd. Doç. Dr. Betül KARAGÖZ

İmza:

24/03/2017
Prof. Dr. İbrahim Halil TUĞLUK

Enstitü Müdürü

İ. H. Tuğluk

TEZ ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Ses Eğitimi İçin Yazılmış Piyano Eşlikli Türk Müziği Eserlerinin İncelenmesi” başlıklı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla doğrularım.

30/ 01/ 2017

Eser BAŞ

ÖZET**SES EĞİTİMİ İÇİN YAZILMIŞ PİYANO EŞLİKLİ TÜRK MÜZİĞİ
ESERLERİNİN İNCELENMESİ****Eser BAŞ****Müzik ve Sahne Sanatları Anabilim Dalı****Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü****Ocak 2017****Danışman: Yrd. Doç. Dr. Barış TOPTAŞ**

Bu araştırmada; çeşitli yazarlar tarafından ses eğitimi için hazırlanmış olan ve özellikle piyano eşlikli Türk müziği eserlerinin yer aldığı kaynak kitapların incelenmesi yapılmıştır. Araştırmada incelenecek kaynak kitap sayısı beş (5) olarak sınırlandırılmıştır. İncelenen kitaplar müzik eğitim kurumlarında ses eğitiminde kaynak, yardımcı veya ders kitabı olarak kullanılmaktadır.

İncelenen kaynak kitapların çeşitli yönlerden karşılaştırılarak ortak ve farklı yönlerinin araştırılması yapılmıştır. Kitapların içinde yer alan eserlerin çeşitli teknik özellikleri (ölçü, ton-makam, yöresi, ses genişliği, insan ses gruplarına göre farklı tonları (transpoze), eşlik (öğretmen-öğrenci-solist-piyanist), düzey, biçim) eğitimdeki işlevi, şan ve piyanoya uygunluk, sahne için kullanılabilirliği vb. bakımlardan irdelenerek araştırma yapılmış ve çeşitli tablolar oluşturulmuştur.

Sonuç olarak, şan eğitimi ve dinleti kültürü için farklı düzeylerde eserlere ihtiyaç duyulmaktadır. Çok seslendirilmemiş veya eşliksiz Türk müziği eserlerinin (THM-TSM-POP vb.) uygun bir şekilde (piyano, gitar, çalgı grupları, orkestra vb.) eşlikli hale getirilmesi, eserlerin insan ses gruplarına göre transpoze yapılması, eşlik yazma ile ilgili eğitimlerin geliştirilmesi, bu konuda yapılan çalışmaların desteklenmesi, mevcut repertuarın geliştirmesi ve sahne performansları için yeni eserlerin kazandırılması sonucuna varılmıştır.

ABSTRACT

WRITTEN FOR VOICE TRAINING TURKISH MUSIC WITH PIANO ACCOMPANIMENT EXAMINATION OF THE WORKS OF

Eser BAŞ

Department of Music and Performing Arts

Adıyaman University Institute of Social Sciences

January 2017

Advisor: Assist. Prof. Barış TOPTAŞ

In this study, by various authors audio training and prepared for the examination of Turkish music, especially with piano accompaniment of works reviewed books the source. The number of the source book to be analyzed in the research, five (5) is limited. In music education institutions examined the books sound education resource help, or is used as a textbook.

To investigate the common and different aspects are analyzed by comparing various aspects of the source books that have been made. The books of works within various specifications (time signature, tonality-makam, the region, The width of the sound, different shades according to the human vocal groups (transpose), parity (teacher-student-soloist-pianist), level, form) function, education, and conformity to the piano to the scene, availability etc. evaluation of care were studied and the various tables have been created.

As a result, the training and the culture of the concert for San work at different levels are needed. Too has been voiced, or unaccompanied works of Turkish music (THM-TSM-POP, etc.) appropriately (piano, guitar, instrument groups, the orchestra, etc.) to be brought into parity, the works by groups of similar remarks made by the human voice, to be available to support the development of Education associated with writing to accompany the development of the studies of the acquisition of the repertoire of new works for stage performances and it was concluded.

ÖN SÖZ

Bu çalışmada, Türk müziği alanında piyano eşlikli olarak yazılmış sayısı çok az olan kitapların incelenmesi yapılmıştır. Kitaplar şan eğitimi, genel anlamda müzik eğitimi ve dinleti kültürüne yaptığı katkıları belirlemek amacı ile teknik açılarından incelenmiştir. Özellikle Türk müziği eserlerinden oluşan kaynak kitaplar üzerinde yoğunlaşarak araştırılmıştır. Diğer bir çalışma ise, ses eğitimi alandaki çeşitli eksikliklerin (Kitap, repertuar, eşlikli eser, transpoze vb.) tespit edilerek eğitim-öğretim için çözüm önerileri sunmaktır. Bu alanda mevcut eşlikli Türk müziği eserlerin bulunduğu kitap ve çalışmaların istenilen düzeyde olmadığı ve yetersiz olduğu dikkat çekilerek, araştırmacı, eğitimci ve öğrencileri teşvik etmektir.

Bu doğrultuda tez çalışmasındaki her türlü katkısından dolayı danışmanım Sayın Yrd. Doç. Dr. Barış Toptaş' a, arşiv araştırmalarının yapılmasında ve incelenen kitapların müzikal yönden teknik detaylarının ortaya çıkartılmasında desteklerini esirgemeyen eşim Yrd. Doç. Dr. Ercan Baş' a, katkıda bulunan herkese, maddi, manevi desteğini hiçbir zaman esirgemeyen annem, babama ve ayrıca oğlum Tarık Efe ile kızım Nil Deniz'e anlayışlarından dolayı teşekkürü bir borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
TEZ KABUL VE ONAY TUTANAĞI	i
TEZ ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
ÖN SÖZ	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar LİSTESİ	viii
ŞEKİLLER LİSTESİ	ix
RESİMLER LİSTESİ	x
KISALTMALAR VE SİMGELER LİSTESİ	x

BİRİNCİ BÖLÜM

1. Giriş	1
1.1. Problem	2
1.2. Amaç	4
1.3. Önem	4
1.4. Varsayımlar	5
1.5. Sınırlılıklar	5
1.6. Tanımlar	5

İKİNCİ BÖLÜM

2. Kavramsal Çerçeve Ve İlgili Araştırmalar	9
2.1. Kavramsal Çerçeve	9
2.1.1. Şan eğitiminin amaç, ilke ve yöntemleri	10
2.1.2. Şarkı söyleme eğitimi	10
2.1.3. Şan eğitimi	11
2.2. Şan İçin Yazılacak Eserlerin İnsan Ses Aralığına Uygunluğu	11
2.3. İlgili Araştırmalar	14

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. Yöntem	20
3.1. Araştırmanın Modeli	20
3.2. Evren ve Örneklem	21
3.3. Verilerin Toplanması	21

3.4. Verilerin Analizi

..... 42

viii

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. Bulgular Ve Yorum 45

4.1. Bulgular 45

4.2. Yorum 47

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. Sonuç Tartışma Ve Öneriler 48

5.1. Sonuç ve Tartışma 48

5.2. Öneriler 51

Kaynakça 53

EKLER 55

ÖZ GEÇMİŞ 75

TABLÖLAR (ÇİZELGELER) LİSTESİ

	Sayfa
Tablo 1. 8-12 yaş arası öğrencilerin ses aralıkları (a)	13
Tablo 2. 8-12 yaş arası öğrencilerin ses aralıkları (b)	13
Tablo 3. Egüz' ün Piyano Eşlikli Halk Türküleri (Ses için) I-II kitabından örnek Türkü incelemesi “Çarşıya Vardım”	22
Tablo 4. Egüz' ün Piyano Eşlikli Halk Türküleri (Ses için) I-II kitabından örnek Türkü incelemesi “Tren Gelir”	24
Tablo 5. Egüz' ün “Piyano Eşlikli Halk Türküleri I-II” kitabında yer alan tüm eserlerin bilgileri (Devamı)	26
Tablo 6. Egüz' ün “Piyano Eşlikli Halk Türküleri I-II” kitabında yer alan eserlerin bilgileri (Devamı)	27
Tablo 7. Egüz' ün “Piyano Eşlikli Halk Türküleri I-II” kitabında yer alan eserlerin teknik bilgileri (Devamı)	28
Tablo 8. Egüz “Piyano Eşlikli Halk Türküleri I-II” kitabında yer alan eserlerin bilgileri. (Devamı)	29
Tablo 9. Egüz “Piyano Eşlikli Halk Türküleri I-II” kitabında yer alan eserlerin bilgileri. (Devamı)	30
Tablo 10. Egüz “Piyano Eşlikli Halk Türküleri I-II” kitabı hakkındaki diğer bilgiler. (Devamı)	31
Tablo 11. Egüz “Piyano Eşlikli Okul Şarkılar I” kitabında sadece Türkü formunda bestelenmiş olan eserlerin çeşitli yönlerden incelenmesi	31
Tablo 12. Tuğcular “Şan İçin Piyano Eşlikli Türküler” kitabındaki eserlerin bilgileri. (Devamı)	32
Tablo 13. Tuğcular “Şan İçin Piyano Eşlikli Türküler” kitabında yer alan eserlerin giriş, ara müzik ve bitiş ezgisi bilgileri. (Devamı)	33
Tablo 14. Tuğcuların “Şan İçin Piyano Eşlikli Türküler” kitabında yer alan eserlerin ses genişliği bilgileri. (Devamı)	34
Tablo 15. Tuğcuların “Şan İçin Piyano Eşlikli Türküleri” kitabında yer alan eserlerin nota-süre bilgileri. (Devamı)	35

Tablo 16. Tuğcuların “Şan İçin Piyano Eşlikli Türküleri” kitabında yer alan eserlerin düzey bilgileri. (Devamı)	36
Tablo 17. Tuğcuların “Şan İçin Piyano Eşlikli Türküleri” kitabında yer alan eserlerin düzey bilgileri. (Devamı)	36
Tablo 18. Koç ve Kuzmin’ in “Şan İçin Piyano Eşlikli 12 Türkü” kitabında yer alan eserlerin ölçü-hız-tonalite/makam ve armoni yöntemi bilgileri.....	37
Tablo 19. Koç ve Kuzmin’ in “Şan İçin Piyano Eşlikli 12 Türkü” kitabında yer alan eserlerin bilgileri. (Devamı)	38
Tablo 20. Koç ve Kuzmin’in “Şan İçin Piyano Eşlikli 12 Türkü” kitabında yer alan eserlerin bilgileri. (Devamı)	39
Tablo 21. Koç ve Kuzmin’in “Şan İçin Piyano Eşlikli 12 Türkü” kitabında yer alan eserlerin bilgileri. (Devamı)	39
Tablo 22. Koç ve Kuzmin’in “Şan İçin Piyano Eşlikli 12 Türkü” kitabında yer alan eserlerin bilgileri. (Devamı)	40
Tablo 23. Koç ve Kuzmin’in “Şan İçin Piyano Eşlikli 12 Türkü” kitabında yer alan eserlerin bilgileri (Devamı)	40
Tablo 24. İncelenen beş (5) kitabın Piyano eşliğinde kullanılan çok seslendirme (Armoni) yöntemi	43
Tablo 25. İncelenen beş (5) kitapla ilgili genel bilgiler. (Kullanılan eser türü, transpoze, armoni, eser sayısı ve düzey)	49

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa

Şekil 1. İnsan ses grupları için ses aralıkları	12
Şekil 2. Egüz’ün Piyano eşlikli “Çarşıya Vardım” Türküsü notaları	23
Şekil 3. Egüz’ün Piyano eşlikli “Tren Gelir” Türküsü notaları	25
Şekil 4. Kitaplarda yer alan nota değerleri	28
Şekil 5. Egüz’ ün “Piyano Eşlikli Halk Türküleri I-II” adlı kitabının içindekiler sayfası.....	57
Şekil 6. Egüz’ ün “Piyano Eşlikli Okul Şarkıları-I” adlı kitabının içindekiler sayfası	59
Şekil 7. Egüz’ ün “Piyano Eşlikli Okul Şarkıları-I” adlı kitaptan piyano eşliği Batı müziği armonisine göre yazılmış dokuz (9) numaralı “Annem” isimli şarkının notası	60
Şekil 8. Egüz’ ün “Piyano Eşlikli Okul Şarkıları-I” adlı kitabından piyano eşliği Batı müziği armonisine göre yazılmış “Yurda Veda” isimli uyarılama yapılan yabancı şarkının notası	61
Şekil 9. Şimşek’ in “Şan İçin Piyan Eşlikli Albüm” adlı kitabından orijinal piyano eşliği bestecisine ait olan 59’ nolu (Sayfa. 119) “Caro Mio Ben” isimli yabancı şarkı notası	63
Şekil 10. Şimşek’ in “Şan İçin Piyan Eşlikli Albüm” adlı kitabından orijinal piyano eşliği bestecisine ait olan ama sözleri Türkçe olarak yazılmış “Sincap” isimli yabancı şarkı notası	64
Şekil 11. Tuğcuların “Şan İçin Piyan Eşlikli Türküler” isimli kitabının içindekiler sayfası	66
Şekil 12. M. Koç ve V. Kuzmin’ in “ Şan İçin Piyan Eşlikli 12 Türkü” isimli kitabının içindekiler sayfası	71
Şekil 13. İncelenen kitaplarda yer alan çeşitli nota ve sus/es değerleri	74

RESİMLER LİSTESİ

Sayfa

Resim 1. Eserin üzerinde nota genişliğini (ses sınırını) tarif eden belirteç	12
Resim 2. Tuğcuların “Şan İçin Piyano Eşlikli Türküler” kitabından örnek bir sayfa	37
Resim 3. Koç ve Kuzmin’ in “Şan İçin Piyano Eşlikli 12 Türkü” kitabından örnek bir sayfa	41
Resim 4. Egüz’ün “Piyano Eşlikli Halk Türküleri I-II” adlı kitabının kapağı	56
Resim 5. Egüz’ün “Piyano Eşlikli Okul Şarkıları-I” adlı kitap kapağı	58
Resim 6. Şimşek’in “Şan İçin Piyano Eşlikli Albüm” adlı kitap kapağı	62
Resim 7. Tuğcuların “Şan İçin Piyano Eşlikli Türküler” adlı kitap kapağı	65
Resim 8. Tuğcuların “Şan İçin Piyano Eşlikli Türküler” adlı kitabından piyano eşliği dörtlü armoniye göre yazılmış “Uca Dağların Başında” isimli eser notası örneği. (1. Sayfa)	67
Resim 9. Tuğcuların “Şan İçin Piyano Eşlikli Türküler” adlı kitabından piyano eşliği dörtlü armoniye göre yazılmış “Uca Dağların Başında” isimli eser notası örneği. (2. Sayfa)	68
Resim 10. Tuğcuların “Şan İçin Piyano Eşlikli Türküler” adlı kitabından piyano eşliği dörtlü armoniye göre yazılmış “Uca Dağların Başında” isimli eserin notası örneği. (3. Sayfa)	69
Resim 11. Koç ve Kuzmin’in “Şan İçin Piyano Eşlikli 12 Türkü” adlı kitabının kapağı	70
Resim 12. Koç ve Kuzmin’in “Şan İçin Piyano Eşlikli 12 Türkü” adlı kitabından piyano eşliği Batı müziği armonisine göre yazılmış “Üğrünü Üğrünü Gelir Dereden” isimli eser notası örneği. (1. Sayfa)	72
Resim 13. Koç ve Kuzmin’in “Şan İçin Piyano Eşlikli 12 Türkü” adlı kitabından piyano eşliği Batı müziği armonisine göre yazılmış “Üğrünü Üğrünü Gelir Dereden” isimli eser notası örneği. (2. Sayfa)	73

KISALTMALAR VE SİMGELER LİSTESİ

THM	: Türk Halk Müziği
TSM	: Türk Sanat Müziği
GTHM	: Geleneksel Türk Halk Müziği
GTSM	: Geleneksel Türk Sanat Müziği
TRT	: Türkiye Radyo Televizyonu
ÇTMA	: Çağdaş Türk Müziği Armonisi
İÖÖ	: İlköğretim Okulu
KBB	: Kulak Burun Boğaz
POP	: Popüler Müzik, Pop Müzik
dim	: Diminish (eksiltmek, azaltmak)
aug	: Augment (artırmak, büyültmek)
sus	: Suspend (geciktirmek, ertelemek, süreyi uzatmak)

BİRİNCİ BÖLÜM

1. Giriş

İnsan sesi bilinen en eski müzik aracıdır. Tarih içinde müziğe karşı her zaman bir ilgi olmuş ve bu da müziğin gelişmesini sağlamıştır. Müziği öğrenmek için ona gösterilen ilginin yanında, belirli bir disiplin ve düzenin olması şarttır. Güzel sanatların bir dalı olan müziği öğrenmek için ilgi, bilgi, çaba, uğraş, beceri, belirli bir çalışma alışkanlığı, birikim, özenli ve planlı bir şekilde hazırlanmış materyaller gereklidir.

Müziğin öncelikle zihinde oluşup sonra da topluma sunulduğu bir gerçektir. Bu açıdan onu üreten ve dinleyen için zihinsel, görsel, işitsel ve bedensel vb. katkıların yanında, estetik, bireysel hareket, disiplin gibi sayılamayacak katkıları da vardır. Müzik ile aynı anda farklı ton, zaman veya eşgüdümelerden kulağımıza gelen ses, söz, ritim veya görsel bilgilerin beynimizde işlenmesi sonucunda oluşan bilinç ve psikolojik alginın oluşması sağlanır. Bu yönden bakıldığında müziğin daha iyi anlaşılması ve yapılabilmesi için, kişilerde müzik bilgisinin yanında, form-biçim-analiz bilgisi ve genel müzik kültürü olması önemlidir. Müzik yapan insanlar için bu durum, disiplinli bir çalışma ile birlikte olabilmektedir. Müziğin mutlu edici bir yönü de aslında bu nedenle olabilir. Dinleyicinin kulağında iyi bir etki bırakabilmek ve doğru mesajlarla dinleyiciye ulaşabilmek için, karşı tarafa sunulan ürünün kusursuz olmasına özen gösterilir.

Araştırmada ses eğitiminde kullanılan kaynak kitaplara yönelik detaylı bir inceleme yapılmıştır. Çalgı veya şan alanlarında farklı kültürlerin sözlü veya sözsüz müzikleri vardır. Farklı kültürlerden gelen insanlar evrensel olan müzikte birleşirler. Müziğin her alanında olduğu gibi, şan alanında da çeşitli kaynaklara ihtiyaç vardır. Ulusal müziğimizin evrensel boyutta seslendirilmesi için standartlara uygun yazılması önemlidir. Piyano eşliği yazılan bir eser “Tampere sistemde” yazılmış olur. Normalde makamsal bir sistem içinde yer alan bir Türkü veya Şarkımız piyano eşliği ile birlikte armonik düzenlemesi ile bir çağdaş müzik formuna bürünmüş olabilmektedir. Böylece bir piyanist ve solist rahatlıkla seslendirebilir.

Müzik eserleri çoksesli eşiklendirilmesi sayesinde belirli bir boyut ve derinlik kazanabilir. Dinleyiciye sunulan eserin doyurucu olması, müzikal ve psikolojik etkisinin artırılması için eserin en uygun şekilde düşünülerek düzenlenmesi de önemlidir.

Kültürümüze ait müziğimizin bilinen hali dışında piyano eşliğinin yazılması, evrensel boyutlara taşınması ve ses eğitime katkı sağlayacak hale gelmesi sevindiricidir. Geleneksel şekilde seslendirilmesi ayrı bir zenginlik ve yapılmaktadır. Tek sesli eserler çeşitli çalgılar ile eşlikli hale getirildiğinde onu seslendirecek evrensel klasik müzik türü ailesine dahil edilmiş olur. Bu sayede, önceden sade halinde olan tek sesli eser piyano, gitar, çeşitli çalgı grupları veya orkestralar için düzenlenip yazıldığında yeni bir tarzda derinlik kazanıp dinleyiciler için sunulacaktır. Eserin ilk veya otantik halinin verdiği etki ayrı bir durumdur, tartışma konusu değildir. Bu ve benzeri amaçlar güdülerek şimdiye kadar yapılmış çok seslendirmeler, piyano eşliği yazma ve diğer çalgı eşlikli eserler gelecekte yapılacak çalışmalara ışık tutmaktadır. Özellikle ulusal müziğimizin evrensel arenada söz sahibi olabilmesi ve çağın gelişimine ayak uydurabilmesi için Türkü, şarkı ve diğer türlerde akademik anlamda çalışmalar yapılması önemlidir.

Bu araştırmada, ses eğitiminde kullanılan özellikle “*piyano eşlikli*” adı altında basılmış olan, beş (5) adet kitap ve kitap içinde geçen eşlikli geleneksel Türk müziği eserleri incelenmiştir.

Müzik eğitimindeki “Ses veya Şan Eğitimi” olarak bilinen tanım vokal eğitimi anlamında kullanılmıştır. Piyano eşliği veya eşlik tanımı ise eserlerin piyano ile çok seslendirilmesi, armoni veya düzenlemesinin yapılması anlamında kullanılmıştır.

1.1. Problem

Ses eğitiminde bireysel sesin geliştirilmesi ile ilgili problemlerin yanında, kaynakların azlığı, farklı tonlarda (transpoze/aktarım/göçürme) piyano eşliklerinin yeterince yazılmamış olması ve çalınabilme düzeyleri şan eğitiminde öğrenci, eğitimci ve eşlikçi için önemli bir problem konusudur. Ayrıca ses eğitimi için yazılmış eşlikli bir eserin (analiz yapılarak) daha kolay çözümlenmesi ve anlaşılması sağlanabilir. Müziği öğretme ve öğrenmede, sahne performansı yada diğer etkinliklerde daha etkili yorumlanabilmesi farklı açılardan incelenmesi gerekli ve önemlidir.

Şan derslerinde öğrenciler farklı kültür ve dillere ait yazılmış yabancı şan eserlerini belirli bir düzeyden sonra öğrenebilmektedirler. Öncelikle kendi dilinde şarkı söylemeyi öğrenmesi daha sonra ise diğer dillerdeki eserlerin okunması tercih

edilebilir. Kaynak kitaplar ve içeriği ne kadar bol olursa ve ulaşılması ne kadar kolay olursa o kadar etkili olur. Elektronik ortamlarda ve internet ortamlarında yabancı şan eserlerine ve eşliklerine ulaşmak daha kolay hale gelmektedir. Kendi müziğimize ait piyano eşlikli eserlerinde sayısal yeterliliğe ulaşması, bu alanlarda repertuar bankasının oluşması ve insanların bu kaynaklara ulaşabilmesi gelecek kuşaklara kolaylık sağlayacağı bir gerçektir.

Ses eğitiminde genellikle kullanılan eserler ile ilgili repertuar olarak yaşanan problemler olabilmektedir. Yeni başlayan öğrencinin ses sınırlarını aşan, tonalitesi ve düzey olarak zorlayıcı eserler ile karşılaşması, şarkının sözü yabancı olduğu için telaffuz sorunları vb. olabilmektedir. Bu amaçla daha az kelime ile karşılaşacağı ve eserlerin zorluk düzeyine göre sıralanarak oluşturulmuş kaynak kitapların eksikliği bir problemidir.

Bu çalışmada, kültürümüze ait olan kendi dilinde Piyano eşlikli yazılmış olan şan eserleri üzerinde durulmuştur. Ses eğitimi alanında repertuar sorunlarına çözüm olarak katkı sağlanabilir. Kullanışlı ve farklı düzeylerde eşliklerin oluşturulması ile her türlü ihtiyaca cevap verecektir.

Şan alanında çeşitli araştırmalarda değinilen konu ve konular ile ilgili problemlerin varlığını çalışmada yol göstermektedir. Bu problemler maddeler halinde belirlenmiştir:

- 1- Sesin doğru kullanılması,
- 2- Ses sağlığı ve korunması,
- 3- Eser düzeyi,
- 4- Eserin ses genişliğinin kişiye uygun olup olmadığı,
- 5- Eserlerin deşifresi, telaffuzu, doğru söyleme,
- 6- Eşlik, transpoze, prova ve sahne aşamaları,
- 7- Piyano vb. eşliğe ritmik, tonal uyum, temiz söyleme ve işitme çalışmaları,
- 8- Öğretici tecrübesi ve öğrencinin çalışma düzeni veya disiplini ile ilgili sorunlar.

Kitap içindeki eserlerin form analizi yapılarak çeşitli teknik özellikleri (ölçü, ton-makam, yöresi, ses genişliği, insan ses gruplarına göre transpoze, eşlik öğretmen-öğrenci-piyanist bakımlarından, eşlik düzeyi, biçim, eğitimdeki işlevi, kullanılabilirliği vb. yönlerden incelemesi yapılacaktır.

Bu araştırmayla, ses (şan) eğitiminde kullanılan özellikle “piyano eşlikli” adı altında basılmış olan bazı kitapların çeşitli yönlerden incelenmesinin yanı sıra,

özellikle kitap içinde geçen eşlikli geleneksel Türk müziği eserleri üzerinde çalışılmıştır.

1.1. Amaç

Çalışma ile bu alanda yazılmış piyano eşlikli kitapların içerisinde özellikle Türk müziği eserlerinin olduğu kitaplar incelenerek çeşitli bulgulara göre bir sonuca ulaşılmıştır. Şan ile ilgili piyano eşlikli ulusal müziğimizin örneklerinin uluslararası platformda diğer müzik türleri ile karşılaştırıldığında, sayısal olarak azlığına dikkat çekmek amaçlanmıştır. Bu kapsamda yazılmış olan kitapların sayısal ve içerik olarak az olduğu anlaşılmıştır.

Çalışmanın diğer bir amacı da bu alanda çalışma yapacak, eşlik yazacak, kitap yazacak besteci veya müzik eğitimciler için örnek eserler hakkında fikir vermesi amacı ile yapılmıştır. Diğer bir önemli amaç ise, ses eğitimi alandaki çeşitli eksikliklerin (Kaynak, kitap, repertuar, eşlik, transpoze eşlik vb.) tespit edilerek çözüm önerileri sunmaktır.

1.2. Önem

Müzik eğitiminin önemli bir parçası olan ses eğitimi ile ilgili çeşitli araştırmalar mevcuttur. Ancak, Türk müziği örneklerinin ses eğitimi alanında yeterince temsil edilmesi, kaynakların yeterli hale getirilmesi, düzenli bir şekilde kaynakların güncellenmesi ve geliştirilmesi için bu alanlarda da çalışmalar yapmak önemlidir.

Mevcut olan kaynak kitaplar incelenerek çeşitli fikirlerin elde edilmesi sağlanmıştır. Bu incelemeler ışığında; Eğitim müziği ve ses eğitimine uygun Türk müziğine ait eserlerin piyano eşliklendirilmesi için çalışmaların yapılmasının önemli olduğu anlaşılmıştır.

Türk müziği eserlerinin (THM-TSM-POP, vb.) piyano eşlikli olacak şekilde repertuar oluşturulabilir. Bu çalışmaların ses eğitiminde kullanılabilecek şekilde planlanması, şan tekniği için eğitici olacak şekilde eser incelemesi yapılarak belirlenmesi, bu eserlerin ses eğitiminde ve konser/dinleti vb. etkinliklerde kullanılmak üzere çok sesli olarak eşliklendirilmesi önemlidir. Bu yönde çalışan besteci ve müzik eğitimcilerinin de teşvik edilmesi alana katkı sağlaması açısından önemlidir.

Araştırmanın müzik eğitiminde program geliştirme çalışmalarına da katkı sağlayacağı öngörülmektedir.

1.3. Varsayımlar

Kitaplarda yer alan eserlerin müzik eğitimi alan öğrenciler, piyanistler, ses eğitimeileri ve diğer müzik eğitimeiler tarafından sıklıkla kullanıldığı varsayılmaktadır. Çalışmanın evrensel boyutta ulusal müziğimizin gelişmesine katkı sağlayacağı ve bundan sonraki yapılacak çalışmalara ışık tutacağı varsayılmaktadır.

Bu nedenlerle araştırmada elde edilen bulguların, yapılan çalışmaların, sonuç ve önerilerin, alan için önemli olabileceği ve katkı/lar sağlayabileceği varsayılmaktadır.

1.4. Sınırlılıklar

Bu araştırma, ses (şan) eğitiminde kullanılan özellikle “*Piyano Eşlikli*” adı altında basılmış olan beş (5) adet kitap¹ incelenmesi ile ve ayrıca kitap içinde geçen eşlikli geleneksel Türk müziği eserlerinin incelenmesi ile sınırlandırılmıştır. Bu kitaplar:

- Piyano Eşlikli Halk Türküleri Bölüm I-II, (Egüz, 1978)
- Piyano Eşlikli Okul Şarkıları I, (Egüz, 1978)
- Şan İçin Piyano Eşlikli Albüm, (Şimşek, 2009)
- Şan İçin Piyano Eşlikli Türküler, (Tuğcular, 2013)
- Şan İçin Piyano Eşlikli 12 Türkü, (Koç ve Kuzmin, 2014)

1.5. Tanımlar

Bu bölümde, araştırma ile doğrudan veya dolaylı olarak ilişkili olan diğer araştırmacı veya okuyucular için kaynak olabilecek bazı özgün tanımlara yer verilmiştir.

Aria (Arya): Genellikle orkestra eşliğinde söylenen ya da çalınan ses ya da çalgı için büyük çapta bir ezgidir. (Hodeir, 2003: 25)

Anonim: Müzikte özellikle sevilen Türküler dilden dile dolaşarak uzun zaman içerisinde halk tarafından özümseir. Eğer Türkünün mahlası² yoksa

¹ Kitapların içeriğindeki Türküler, kapak resimler ve diğer bilgiler ekler kısmında verilmiştir.

² Sözlü eserlerin yaratıcısı (bestecisi) genellikle son kıtada adını, soyadını, lakabını veya kendi yakıştırdığı bir felsefi bir ismi yerleştirir. Adeta bir imza veya mühür gibidir. Bu tür anlamlı kelimelere mahlas denir.

bestecisinin bile belli olamadığı bir hale bürünmesidir. Sahibi yok olup gitse de dilden dile aktarılaraq günümüze kadar gelmiş Türküler süzgeçten geçerek benimsenmiş ve artık halkın ortak malı olmuştur.

Akor/Uygu: En az üç sestten oluşan, aynı anda çalınan ve belirli bir uyum-uyumsuzluk tınısı oluşturan sesler. Majör, minör, 7'li, dim (-5), Aug (+5), sus2, sus4 9'lu, 11'li 13'lü vb. çeşitleri vardır.

Arpej: Akor seslerinin peş peşe belirli bir sıralama veya karışık seslendirilmesidir. Adını ‘‘Arp’’ çalgısından ve çalış tekniğinden almıştır.

Armoni: Müziğin zaman içinde gelişmesi ile tek sesli (monodik) yapıdan, çoksesli (polifonik) yapıya geçmesi ile oluşan bir kavramdır. Armoni uyum veya ahenk demektir. Diğer sanat dallarında da kullanılır. Besteciler yazdıkları eserlerde ifade edeceği duruma göre müziğe-ezgiyi şekillendirirler ve buna bağılı olarak armoniye kullanılırlar. Armonide gerilim çözölüm ilişkisi önemlidir. Aslında görünürde olmayan sesleri, melodi ve ritimleri bulmak, onları armoni kurallara göre düzenlemek, inşa etmek eser yaratmak uyumu yani armoniye oluşturmak başlıca müzik sanatının önemli bir alanıdır. Müzikte seslerin uyum veya uyumsuzluk işlevlerini inceleyen, oluşturan, çeşitli tarz ve kuralları olan önemli bilgi ve beceri pratiğinin olması gereken bir alan.

Batı Müziği Armonisi: Batılı müziğinin yüzyıllardır çalgı ve ses sistemlerinin yani müziğin gelişmesiyle birlikte oluşan çok seslilik ve buna paralel olarak getirilen armoni kuralları ışığında oluşmuş olan dikey ve yatay çeşitlerini barındıran çok seslendirme sistemi. Batı müziği armonisi makamsal müziklerde siteminden kaynaklı olarak her makamda tam olarak olmasa da bazı makamlarda kısmen uygulanabilir.

Düzenleme (Aranje): Elde olan herhangi bir materyalin farklı boyuta büründürölmesi. Müzikte ise bir eserin duygu yönünü ön plana çıkaracağı gibi farklı boyutlara ulaştırılmasını sağlayabilir. Örneğin, Tek sesli ve sade bir Türkünün giriş gelişme ve bitiş bölümlerinin ekleme veya genişletilmesi yada kısaltılması, eserin farklı yönlerden derinlik kazanması amacıyla farklı estetik ve güzellik katacak yapıların kullanılması gibi çok geniş anlamları olan bir kavramdır. Belirli modelleri olmak üzere standart bir düzenlemeden bahsedilemez. Düzenleme yapan kişinin bakış açısı her Türküde farklı olabilir. Hatta bir Türkü farklı zamanlarda tekrar düzenlense bile iki düzenleme arasında bir fark olabilir. Düzenlemede amaç evrensel

anlamda yeniden boyutlandırmak, her açıdan en güzelini yakalamak ve düzenlemesiz halindeki tadı ve lezzeti daha da katlanmış şekilde ortaya çıkartmaktır.

Eşlik (Accompaniment): Sözlük anlamı “yanında gitmek” tir. Müzikte eşlik kavramı ise, solo olan bir çalgı yada ses grubu veya gruplarına çeşitli yönlerden (ses, söz, ritim, efekt vb.) desteklenmesidir. Eşlik çok sesli veya tek sesli (ünison) olabilir. Eşliğin çok çeşitleri vardır. Örneğin bir keman solo bir eser çalışıyorsa yanında ne olursa olsun ona eşlik yapıyor demektir. Bu bir ikinci keman olabileceği gibi piyano, gitar, çello, orkestra, koro veya herhangi bir vokal grubu bile olabilir. Solist sanatçıya orkestranın eşlik etmesine kadar yapılan tüm seslendirmeler eşlik kapsamına girer. Ancak tez araştırmasında geçen eşlik kavramı söz konusu kitaplarda geçen eserlerin piyano eşliğidir. Eşlik yapan kişiye eşlikçi denir.

Gürlük Terimleri: Gürlük terimleri müzikte bazı işaretler ve kelimeler ile belirlenmiştir. Örn: Piyano (*p*)=Hafif, Mezzoforte (*mf*)=orta kuvvetli, Forte (*f*)=Kuvvetli.

Glissando (gliss): Bir sesin çıkıcı veya inici başka bir sese doğru kaydırılarak süslenmesi.

Lied: Kısa bir şiir üzerine yazılmış (bestelenmiş) genellikle piyano eşliğinde bir şarkıdır. Alman geleneğinden gelmektedir. (Hodeir, 2003:46)

Tampere Sistem: Eşit aralıklı ses sistemi, makamsal müzikte bulunan komaların olmadığı ses sistemi.

Tını: Sesin titreşerek meydana gelmesine tınlama veya tını denir.

Tonal sistem (Tonalite): Eserlerin tonal yapısının adı. Eserin açıklanabilir bir tonalitesi vardır. Örn. Donanımında sib olan ve fa notası ile sona eren bir eserin tonalitesi (tonu) “Fa Majör” dür. İncelenen eser makamsal (modal) ise tonalite kavramı adı altında incelenebilir. “Tonu veya makamı” şeklinde ifade edilebilir. Genel anlamda her iki müzik türü için de tonalite kavramı kullanılmaktadır. Ayrıca Makamsal müzikler için “Modalite” kelimesi de zaman zaman kullanılmaktadır.

Transpoze: Bir müzik eserinin var olan tonalitesinin korunarak başka bir tonaliteye aktarılması. (Ton değişimi, aktarım, göçürme.)

Türk Müziği Armonisi: Makamsal müziğin komalı ses siteminden kaynaklı olarak batı müziği armonisi her makamda tam olarak uygulanamaması ile ortaya yeni bir akım olarak çıkan bir armoni sistemidir. Bağlamanın doğal ses, akort ve çalış şeklinde bulunan seslerin incelenip önderliğini Kemal İlerici ve çağdaşlarının oluşturduğu dörtlü sistem. Kemal İlerici’ nin aynı zamanda kitap haline getirdiği

Türk müziği armonisinde, batı müziğinin uyumlu uyumsuz kabul ettiği kavramlar yer değiştirir. 2'li, +4, -5, 7'li aralıklar rahatlıkla ve sıklıkla kullanılmaktadır. Batı müziği çok seslendirmesindeki 3'lü ve 6'lı aralıklar anlayışı, 4'lü ve 5'li aralıklar ile yer değiştirir. Türk müziği çalgılarının ve özellikle bağlamanın tınısal özellikleri dikkate alınarak bir sistem oluşturmuştur.

Türkü: Türk halk şiirinin ezgi eşliğinde söylenmesi ile oluşan halk şarkıları. Türkülerin uzun hava, kırık hava veya oyun havaları şeklinde çeşitleri vardır. Ayrılık, ölüm, savaş, doğal afet, ninni, doğa vb. konularda olabilir. Türküler dilden dile dolaşarak halk tarafından özümseyerek şekillenir ve anonim haline dönüşebilir. Türkünün oluşumuna veya doğaçlama oluşturmaya ise “Türkü yakmak” denir.

Register: Çalgı veya insan sesinin kullanıldığı aralık alanı, ulaşabildiği sınır, genişlik.

Ses Eğitimi: Şarkı söylemek için kullanılacak sesin eğitimi. İçeriğinde nefes, diksiyon, telaffuz, ses alıştırmaları ve eser çalışmaları, yorumlama vb. bir çok yönü bulunan ses eğitimi (şan eğitimi).

Sesin Gürlüğü: Doğada duyulan her ses aynı kuvvette-şiddette değildir. Bu farklılığa gürlük denir. Gök gürültüsü sesi ile su damlasının sesi arasında gürlük bakımından fark vardır.³

Uyarlama: Herhangi bir ses, çalgı veya dilde yazılmış eserlerin farklı bir amaç veya yönde uyarlanması. Örn.: Yabancı bir esere Türkçe söz yazılması.

Unison: Bir ses, iki sesin oktav farkı olmadan aynı frekansta veya aynı nota olacak şekilde tınlaması.

Vokal: İnsan sesi, eğitilmiş ses. Bir şarkıya solo haricinde geri planda insan sesleri ile yapılan eşlik.

Volüm: Sesin gürlüğü, sesin kısık veya yüksek olması, sesin az veya çokluğu.

³ Ses şiddetini gösteren birimin onda biridir. Kulağın ses şiddeti bakımından sınırları arasındaki fark oldukça büyük olduğundan, aritmetik ses şiddetinden ziyade pratikte logaritmik eşle yani desibel kullanılmaktadır. Desibel "db" ile gösterilir. Desibel adı telefonun mucidi olan Alexander Graham Bell' in isminden kaynaklanmıştır. “Desi” onda bir demektir, “bel” de BELL soyadından gelir. <http://slideplayer.biz.tr/slide/9088783/> [Erişim Tarihi:20.10.2016]

İKİNCİ BÖLÜM

2. Kavramsal Çerçeve Ve İlgili Araştırmalar

2.1. Kavramsal Çerçeve

Müzik eğitimi belli aşamalardan ve alanlardan oluşur. İşitme, okuma, yazma, teori, armoni, çalgı, birlikte seslendirme (koro ve orkestra), müzik tarihi ve kültürü ses-şan eğitimi vb. diğer müziksel alanlar. Bu kadar kapsamlı bir sanat dalını öğrenmek için her zaman donanımlı eğitimcilere, metotlara ve kaynaklara ihtiyaç vardır.

Ülkemizde akademik anlamda müzik okullarının açılması, opera ve bale okullarının oluşması ile batı veya klasik müzik anlamında ses eğitimi için de çalışmalar daha önemli hale gelmiştir. Müzik eğitimi almak için çeşitli ülkelere gönderilen müzik adamları döndüklerinde çeşitli kitap ve notalar ile birlikte elde ettikleri müzik kültürü ve birikim ile ülkemize döndüler.

“Dünyada 16. yüzyılda başlayan opera sanatının, Türkiye’de halk kitlelerine ulaşması Cumhuriyet dönemine rastlar. 1936’da açılan devlet konservatuarına yurt dışından getirilen şan öğretmenleri, Türkiye’de şan eğitimi başlatan ve önemli hizmetler veren sanatçılardır” (Töreyin, 2000).

Kullanılan kaynaklar ilk başlarda genellikle dünya literatüründeki belli başlı yabancı Lied, Aria vb. eserlerden oluşmakta idi. Bu süre içerisinde uyarlama, beste, düzenleme vb. repertuar çalışmaları da beraberinde geldi. Kaynak ihtiyacının her alanda olduğu gibi şan alanında da vardı. Yabancı eserlerden, Türkçe uyarlamalardan ve Türkü düzenlemelerinden oluşan repertuar çalışmaları ile çeşitli kitaplar, bu ihtiyaç belirli bir süre karşılanmış olabilir. Günümüzde hala o günlerde oluşturulmuş olan ses eğitimi için kullanılan kitaplar kullanılmaktadır.

Araştırmada piyano eşlikli olan ve içerisinde Türk müziği örneklerinin olduğu eserler kitapların sayısal ve içerik olarak incelenmiştir. Ses eğitimi alanındaki kitaplar hakkında araştırma ve çalışmalar yapılarak bulgular elde edilmiştir. Ulusal müziğimizin (THM-TSM) örneklerinin yer aldığı piyano eşlikli şan kaynak veya repertuar kitaplarının sayısal azlığı dikkat çekmektedir. Bu alanda ülkemizde oluşmuş olan repertuarın özelliklerini araştırmak, incelemek ve gelecek nesillere ihtiyacı karşılamak için nasıl bir yol ve yöntem/ler ile kaynak oluşturulabileceği irdelenmiştir.

Ses eğitimi ile ilgili alanda yapılan araştırmalar incelendiğinde, ses eğitimi ve şan eğitiminin birbirinden ince bir nokta ile ayrıldığı görülmektedir. Ancak kavram

iki farklı anlamda da kullanıldığı için karışıklık olmaması açısından araştırma içerisinde “Ses eğitimi (şan)” şeklinde ifade edilmiştir. Bu niyetle ses eğitimi ve şan eğitimi kavramlarını incelediğimizde Töreyin, (2000) makalesinde maddeler halinde, şu şekilde ifade etmiştir:

2.1.1. Şan eğitiminin amaç, ilke ve yöntemleri

'Şan eğitiminin genel amacı; İlgili olduğu bilim dallarının gerekleri doğrultusunda, bireyin konuşurken ve şarkı söylerken sesini anatomik ve fizyolojik yapısına en uygun olarak doğru ve etkili bir biçimde kullanabilmesi, konuştuğu dilin ses bilim (fonetik) özelliklerine uygun olan artikülasyon (boğumlama-ekleme) ve diksiyon alışkanlığını kazanabilmesini sağlamaktır.

Şan eğitiminin ilkeleri ise;

- * Düzenli bir solunumla, gırtlak altı (subglottik) basınç çok iyi ayarlanmalıdır.
- * Ses, doğal ses oluşumuna aykırı olmamalıdır.
- * Ses bölgeleri (register) iyi tanınmalı, yerine göre ve uygun olarak kullanılmalıdır.
- * Ses, anatomik yapı özelliklerinin dışında zorlanmamalıdır.
- * Artikülasyon, dilin gereklerine uygun olarak oluşturulmalıdır.
- * "Konuşur gibi" şarkı söylenmelidir.
- * Müziğin gerekleri yerine getirilmelidir.
- * Şan eğitiminin (temelden, en ileri düzeye kadar) her aşamasında eğitimcilik ve öğretmenlik mesleğinin gereklerine uygun davranılmalıdır.

Şan eğitiminde yöntemler, temelde aynı öge, ilke ve amaçlara yönelik olarak ortak özellikler taşıırken, değişik ülkelerin dil ve müzik özelliklerine bağlı olarak farklılıklar göstermekte ve ekol, tarz ve stil gibi adlar almaktadırlar. Örn; İtalyan ekolü denilen şan eğitimi tekniği, İngiltere'de dil ve müzik özellikleri dikkate alınarak farklı, Fransa'da farklı uygulanmakta ve 'İngiliz stili', 'Fransız ekolü' diye adlandırılmaktadır.⁴

2.1.2. Şarkı söyleme eğitimi

'Ses eğitimi genel kapsamında bulunan, şarkı öğretimini de içine alan ve bireylere ses eğitiminin gereklerine uygun olarak, doğru, etkili ve güzel şarkı söylemeye ilgili davranışların kazandırıldığı, özellikle genel ve özenen (amatör) müzik eğitimi verilen kurumlarda uygulanan bir ses eğitimi türüdür.

Şarkı söyleme eğitimi, şarkı öğretimindeki tartım (ritm), ezgi, dil ve müzik-sel işitme çalışmalarının yanında, sesini doğru, güzel ve etkili kullanma davranışlarını kazandırmayı amaçladığı için, özellikle ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında verilir.

Ses eğitiminin güzel şarkı söyleme amacı, şarkı söyleme eğitimi oluşturmaktadır. Doğru, etkili ve güzel şarkı söyleme eylemi, bir bakıma ses eğitiminin ürünüdür.

Şarkı söyleme eğitimi temelde, ses, soluk ve dil unsurlarının doğru, etkili ve güzel kullanılmasına yöneliktir ve söz konusu unsurlarla ve müzikle ilgili olan doğru davranışları kazandırmayı amaçlayarak, şan eğitimine temel oluşturur.'

⁴ Kavramsal çerçevede verilen bu bölüm, araştırma ve şan ile ilgilenen diğer araştırmacılar için Töreyin'in (2000) makalesinin önemli bir kısmını oluşturmaktadır ve geniş ölçüde yer verilmiştir.

2.1.3. Şan eğitimi

‘Ses eğitiminin içinde, şarkı söyleme eğitime dayanan, özellikle meslekî müzik eğitimi kapsamında ve şarkı söyleme eğitimiyle kazandırılmış olan temel davranışların üzerinde oluşturulan, ileri teknikle ve artistik düzeyde şarkı söyleyebilmek için sese güç ve dayanıklılık kazandırmayı amaçlayan, disiplinler arası, mesleksi bir ses eğitimidir.

Şan eğitiminde, özellikle şan eğitimi için bestelenmiş eserlerin, sanatsal boyutta ve teknik üstünlükle söylenmesine ilişkin davranışlar kazandırılması hedeflenirken, şarkı söyleme eğitiminde, her tür ve düzeydeki şarkıları, doğru, etkili ve güzel söylemeye yönelik olarak, sesle ve müzikle ilgili davranışlar kazandırılması amaçlanmaktadır.

Şarkı söyleme eğitimiyle, şan eğitimi arasındaki fark, ses eğitimi kapsamında bulunan bu iki tür ses eğitiminin amaç ve düzeyinin değişik olmasından kaynaklanmaktadır.’

2.2.1. Şan için yazılacak eserlerin insan ses aralığına uygunluğu

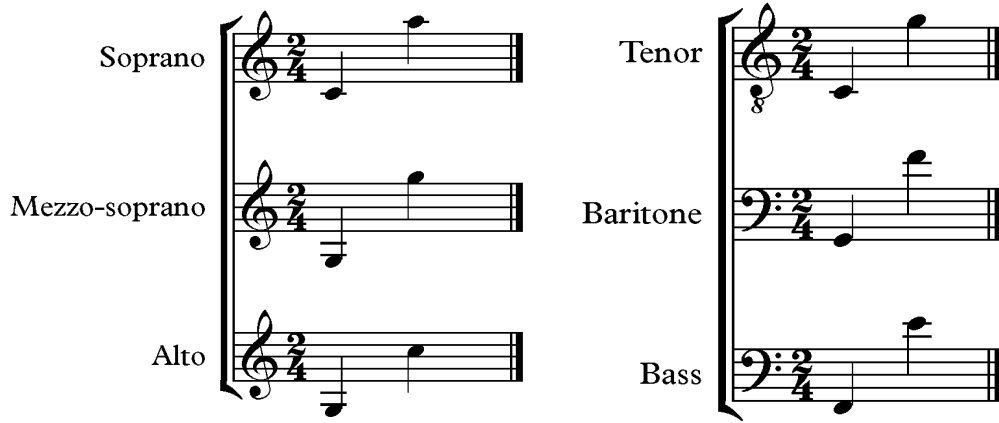
Bir müzik eseri bestecisi tarafından belirli bir amaç için yazılırlar. Besteci ürettiği eserin nasıl olacağını, ne şekilde seslendirileceğini genellikle belirler. Bazen bir besteci bir çalgı için yazdığı eseri farklı bir çalgı içinde uyarlayabilir. Piyano için yazdığı bir eseri orkestra ile çaldırmak isteyebilir. Başka bir müzikçi tarafından tekrar düzenlenip farklı bir amaç için düzenlenip (aranje) edilebilir. Bu durum her eser için olabilir.

İnsan sesi de bir enstrümandır. Yukarıda anlatılan durum aynen geçerlidir. Yani Soprano için yazılmış bir eser, Bas ses için yeniden transpoze yapıp Bas’ın ses genişliği (register) içinde söylemesine uygun bir hale getirilebilir.

İncelediğimiz kitaplarda bu durum görülmektedir. Bir Türkünün farklı tonlarda birden fazla yazıldığı görülür. Transpoze şan için önemli bir konudur. Çünkü zamanla kitapta bulunan eseri söylemek isteyen farklı sesler grupları (soprano-alto-tenor-bas veya çocuk sesi) olacaktır. Ses eğitimcisinin transpoze konusunda yeterli olması, teorik ve pratik uygulamalar ile kendisini geliştirmesi ve öğrencisini bilinçlendirmesi çok önemlidir.

Ayrıca piyano eşliğini sadece bir tondan değil yazılmış diğer tonlardan da çalmak için gerekli çalışmaların yapılması son derece önemlidir.

Bir eserin elimizde transpoze/aktarım yapılmış hali yok ise, eserin daha etkili bir tonda seslendirilmesi gerekiyorsa, eserin tonu seslendiren kişiyi zorluyor ise sesine uygun bir şekilde yapılması gerekir. Bunu yapabilmek için öncelikle ses gruplarının ses genişliğini incelememiz gerekir.

Şekil 1. İnsan ses grupları ses aralığı.

İnsan sesleri, belirli bir eğitimden geçtikten sonra Şekil 1. de verilen ses genişliklerine ulaşabilirler. Kişiler alanda içinde aldıkları müzik eğitimi ile (teori, solfej, dikte, ses duyma, ritim vb.) kulak gelişimini sağlar. Uygulanan çeşitli egzersizler, nefes çalışmaları ve ses açma vb. sayesinde istenilen düzeye ulaştıktan sonra, belirli düzeylerde eserleri söyleyebilme yetkinliğine ulaşabilirler. İncelenen kitaplarda eğitmen ve öğrenciye bil amaçlı olarak ses genişliğini (register) anlatan nota üzerinde gösteren bir belirteç vardır. (Örn. Şekil 2.)

Resim 1. Eserin üzerinde nota genişliğini (ses sınırını) tarif eden belirteç.

Ses sınırlarına göre eserlerin belirlenmesi önemli olduğu gibi eserin en güzel etki verecek şekilde tonuna da planlamak önemlidir. Eğer çalgı eşliği varsa çalgının (seslendirecek) kişileri ve çalgıları da düşünmek gerekir. Bir eseri başka bir tona transpoze yaparken ses sınırları göz önde bulundurulmalıdır.

Nalan Yiğit'in “Koroda Ses Eğitimi Çalışmalarının Çocuk Ses Gelişimine Etkileri” adlı bir araştırmasındaki çocukların ses aralığına ait bulgular ve yorumlar kısmında çalışma grubundaki 8-12 yaş arası 36 öğrencinin ses aralıklarına ait bulgular ve edinilen bilgiler bir kısmı şu şekildedir:

Tablo 1.*8-12 Yaş Arası Öğrencilerin Ses Aralıkları (a)*

8 yaşındaki öğrencilerin ses aralığı ; Do1-La1, ikisi; Do1-do2,
9 yaşındaki öğrencilerin ses aralığı ; Do1-La1; Do1-Si1; Do1-do diyez2; Do1-do2; Do1-re2
10 yaşındaki öğrencilerin ses aralığı: Do1-mi2, Re1-Si1,
11 yaşında öğrencilerin ses aralığı: Si bemol-Fa2; Si-Re2; Do1-Fa2,
12 yaşındaki öğrencilerin ses aralığı: Si-do1; Si bemol-mi2.

Lunchsinger and Arnold'a (1967) göre; 8-12 yaş arası çocuklarda tespit edilen müzikal ses aralığı şöyledir:

Tablo 2.*8-12 Yaş Arası Öğrencilerin Ses Aralıkları (b)*

8 yaş için; Si-Do2, Re2 aralığı,
9 yaş için; Si bemol- Re2 aralığı,
10 yaş için; Si bemol-Mi bemol2, Mi2 aralığı,
11 yaş için; La2, Si- Mi bemol2, Mi2 aralığı,
12 yaş için; La, Si-re2, fa2 aralığıdır.

Egüz'e (1980) göre; bu yaş çocuklarıyla yapılan çalışmalarda en son olarak Re1-Si1 arasındaki seslerle yetinilmelidir.

İnsan sesi için eserler yazılırken, onu seslendirecek olan ses grubuna ait ses sınırlarının dikkate alınması şarttır. Bu nedenle yazılan bir eserin farklı tonlarda da (transpoze/aktarım/göçürme) hazırlanması eşlikçi, eğitimci ve onu seslendirecek solist açısından da önemlidir.

Şan-ses eğitiminde repertuar çalışmalarının yanı sıra ses eğitimcilerinin diyafram-nefes, ton, nota okuma, artikülasyon, boğumlama, yorum, vb. çalışmalara ihtiyaç duyulduğu gibi, bireylerdeki ses genişliğinin artırılması için de transpoze okumalara veya çalışmalara ihtiyaç duyulabilmektedir. Repertuar amaçlı bile olsa yazılan piyano eşlikli kitapların içeriğindeki eserlerin farklı tonların da bulunması bu bağlamda önemli olabilir. Solo söyleyen kişiye veya eşlikçiye göre eğitim yada çeşitli amaçlar için kullanmak üzere diğer tonlardan da çalma-söyleme ihtiyacı doğabilir.

2.3. İlgili Araştırmalar

Acar (2014), “Türkiye’de Ses Eğitiminin (şan) Gelişimi ve Uzman Görüşleri ile değerlendirilmesi” isimli tez çalışmasında; Türkiye’deki ses eğitiminin tarihi gelişimi araştırarak, günümüze değin açılan kurumlar ve program içeriklerinin analizi yapılmıştır. Ses eğitiminin günümüzdeki durum tespitinin yapılarak uzman görüşleri ile desteklenmiştir. Ses eğitiminin yer aldığı kurumlar olan, Eğitim Fakülteleri Müzik Öğretmenliği Bölümleri, Devlet Konservatuvarı Opera-Şan ve Türk Müziği Bölümleri, Güzel Sanatlar Fakülteleri vb. araştırmanın sınırlılıklarını belirlemektedir. Araştırmada, bu kurumlarda geçmişten günümüze ses eğitimi yöntemlerini inceleyerek derslerin tekniği, koşulları, sistemi ve hangi nitelikte eğitimcilerle verildiği, hem kaynak tespiti ile hem de uzman görüşleri yardımı ile saptanmıştır.

Araştırmanın sonucunda Türkiye’de ses eğitimi veren kurumların sayıca yetersizliği, kurumlardaki ders saatinin öğrencilerin gelişimi açısından yeterli gelmediği, akademisyen eksikliği dolayısı ile derslerin birden fazla öğrenci ile yapılıyor olması günümüzdeki mevcut durumda yaşanan eksikliklerdir. Uzman görüşlerinden edinilen bilgiler doğrultusunda belirtilen eğitim kurumlarındaki ses eğitimi derslerinde ortak bir teknik olan Bel Canto tekniği ile yapıldığı, konservatuvarların Türk müziği bölümlerinde ise henüz ortak bir teknik ve sistemde yapılmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Bu bilgiler doğrultusunda Türk Sanat ve Türk Halk müziği repertuarı üzerine çalışma yapılarak ses eğitiminde kullanılabilecek şan tekniğine uygun eserler belirlenmeli, mevcut eserlerin eşiklendirilmesi ve yeni eserlerin üretilmesi için besteciler teşvik edilmelidir vurgusunu yapmıştır.

Altıok (2010), “Türk Halk Müziğindeki Bozlakların Ses Tekniği Açısından İncelenmesi” adlı doktora tezinde, Türk Halk Müziğinde, serbest ritimli ezgiler olarak tanımlanan uzun havaların bir çeşidi olan bozlaklar, tarihsel gelişimi ve Türk halk müziği içerisindeki yeri anlamında ele alınmış, ağız ve dil özellikleri, yöresel icra özellikleri ve ses tekniği özelliklerinden yola çıkılarak elde edilen verilerin analizleri yapılmıştır. Araştırmasında bir buçuk oktav genişliğinde inici karaktere sahip bozlaklar, oktavın 8-11-12. Perdesinden giriş yapmakta olduğunu ve adım adım geçkiler yaparak karar sesine doğru gelmekte olduğunu söylemektedir. İcra esnasında duyulan triller, hançere teknikleri, ağız ve dil özellikleri hem ses tekniği hem de müzikal özellikleri açısından incelendiğinde bozlakları diğer uzun hava türlerinden

ayıran en önemli özellikleri olarak görülmektedir. Bu bağlamda yapılan incelemeler, özellikle dil alanında bozlak hakkında ses tekniği ile ilgili birçok verinin elde edilmesine sebep olmuştur.

Araştırmadaki verilere göre bozlakların ağız ve dil özelliklerinin daha kolay anlaşılabilmesi için fonetik alfabe hazırlanmış, bu alfabenin notasıyla hazırlanan bozlaklara işlenmesi sağlanmıştır denmektedir. Önemli bozlak icracılarından olan Muharrem Ertaş, Hacı Taşan, Çekiç Ali'nin bozlak söyleyiş şekilleri ses tekniği anlamında analiz edilmiş ve icra özelliklerine uygun ses eğitimi etütleri hazırlanmış, bu etütlerin denekler üzerinde uygulanarak geçerliliği ölçülmüştür.

Azimoğlu (2011), ‘‘Manuel Patricio Rodriguez Garcia’nın Şan Metodunun İncelenmesi’’ adlı yüksek lisans tezinde, şan pedagogu ve ses fizikçisi olan yazarın yapmış olduğu icat, şan eğitimciliği ve egzersizleri araştırılmıştır. Manuel Garcia, Kendisinin buluşu olan Larengoskop ile canlı insan ses tellerini gören ilk kişi olduğu anlatılmıştır. Şan eğitimi, yoğun tıbbi çalışmalar ve şan sanatı ile uğraşan herkes için büyük bir kaynak olduğu belirtilmiştir. Ayrıca öğrenci yetenekleri hakkında bilgiler, ses rejistirleri, ses sınırları, kendisinin uyguladığı egzersizler öğrenci ve şan eğitimcileri için uygulayacakları bir yöntem oldukça gözlenmiştir. Usta bir şancı olabilmek için nelerin yapılması gerektiğini kitaplarında yayınlamıştır. Tezde Manuel Garcia’nın Hints of Sing Kitabı kapsamlı şekilde incelenmiş, kendinden sonra gelecek olan tüm şan pedagoğlara takip edebilecekleri bilgiler sunulduğu belirtilmiştir. Modern şan tekniğinin babası olarak kabul edildiği, bu metodun başarı için incelenmesi ve uygulanması gerektiği söylenmiştir.

Çelak (2011), Makalesinde, temel problemler şu şekilde belirlenmiştir: Şan ve koro eğitimi veren mesleki öğretim programlarında, uygulanan solfej eğitimi içinde, yer aldığı varsayılan ölçü öğretiminin boyutu hangi düzeydedir? Kapsamı nedir? Okutulan kitaplar, metotlar, yapılan çalışmalar ve eğitim yöntemleri açısından şan ve koro sanat dallarına ve repertuarına uygun mudur? Ve okutulan kitaplar ne derece yeterlidir? Araştırmada, şan ve koro sanat dallarında, solfej eğitimi kapsamında verilen ölçü öğretiminin durumu ele alınmaktadır. Bu eğitimin içeriğinin, şan ve koro sanat dalları için, metodik açıdan uygunluğunun araştırılması gerekmektedir.

Deniz (2010), “Deşifre Şarkı Söyleme ve Koro Eğitimine Katkıları” isimli makalesinde; deşifre şarkı söyleme, bir şarkıyı ilk görüşte müzik yazısına uygun olarak sözleriyle seslendirebilme yeteneğini incelemiştir. Müzik eğitimi alan her birey için gerekli olan deşifre şarkı söylemenin önemine dikkati çekmek amaçlanmıştır. Deşifre şarkı söylemenin sürecinde iki ayrı müziksel davranışın aynı anda gerçekleştiği müziksel okuma ve şarkı söyleme şeklinde belirlenmiştir. Bir yandan şarkıdaki notaların süreleri, yükseklikleri, hız, gürülük ve anlatım özellikleri çözümlenirken diğer yandan ise bu çözümleme nota adları yerine şarkının sözleri kullanılarak seslendirilmesi gerektiğinden bahsetmiştir. Ülkemizde, yeterli olmasa da deşifre okuma ve deşifre çalmaya yönelik makale ve özgün çalışmalar bulunmasına karşın deşifre şarkı söylemeye yönelik hiçbir araştırma, kaynak ya da yöntem bulunmadığını belirtmiştir. Çalışmada öncelikle Makalede deşifre şarkı söyleme kavramı açıklanarak, sistemli ve planlı çalışmalarla eleştirilebilecek deşifre şarkı söyleme becerisinin koro eğitimindeki yeri ve koroya katkıları da vurgulanmıştır.

Kekeç ve Albuz’un (2008), birlikte yaptıkları Müzik Öğretmenliği Anabilim Dallarında Uygulanan Bireysel Ses Eğitimi Derslerinde Türk Müziğine Dayalı Ezgilerin Kullanımına İlişkin Bir Araştırma” isimli makale çalışmasında; Müzik öğretmenliği anabilim dallarında uygulanmakta olan ses eğitimi (anadal şan) derslerinde, Türk müziğine dayalı ezgilerin kullanılma durumunu incelemiştir. Araştırmada bir kısım veriler, Üniversitelerin Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümleri Müzik Eğitimi Anabilim Dallarındaki bireysel ses eğitimi (anadal şan) öğretim elemanlarına uygulanan anketler yoluyla, bir kısım veriler ise kaynak tarama yöntemiyle elde edilen araştırma sonucunda; bireysel ses eğitimi (anadal şan) derslerinde geleneksel müziklerimize ait öğelerin yakından uzağa öğretim anlayışı ilkesi çerçevesinde kullanılmasının olumlu neticeler vereceği, bu konuda çalışmalar yapan müzik adamlarının desteklenmesinin gerekliliği ve bu alanda öğretim, yöntem ve tekniklerin geliştirilmesi, ortak bulgular elde ederek, yapılan araştırmadaki bulgular ışığında varılan sonuç ve sunulan bazı öneriler şu şekilde aşağıda sıralanmıştır:

- Ankete katılan öğretim elemanlarının çoğunluğu (%65) müzik öğretmenliği anabilim dallarında uygulanan bireysel ses eğitimi derslerinde, batı müziğinin yanı sıra Türk müziğine dayalı ezgilerin de kullanılması gerektiğini belirtmişlerdir.
- Öğretim elemanlarının %80’i, ağırlıklı olarak şan eğitimi derslerinde henüz

geleneksel müziklerimize dayalı “Şan Ekolü” nün yeterince oluşmadığı konusunda hemfikir olduğunu belirtmiştir.

- “Bireysel Ses Eğitimi Derslerinde, Geleneksel Müziklerimizin Kapsadığı Alan” durumuna istinaden, öğretim elemanları ağırlıklı olarak (%50) kısmen düzeyinde görüş beyan etmişlerdir.

- Ankete katılan öğretim elemanları %60 oranında Müzik öğretmenliği anabilim dallarında uygulanan bireysel ses eğitimi derslerinde, öğrencilerin geleneksel müziklerimizi söyleme beceri düzeylerini oldukça olumlu bulmuşlardır.

- Ankete katılan öğretim elemanları, “Bireysel Ses Eğitimi Derslerinde Kullanılan Öğretim Yöntem ve Tekniklerinin, Geleneksel Müziklerimizin Öğretimindeki Geçerlik-Yeterlik Durumları” na yönelik olarak; %45 gibi bir oranda yetersiz olarak görüş beyan etmişlerdir.

- Ankete katılan öğretim elemanlarının %60’ı, bireysel ses eğitimi derslerinde kullanılan geleneksel müziklerimize dayalı eserlerin; nicelik olarak yetersiz olduğu görüşünde birleşmişlerdir.

- Öğretim elemanları %65 oranında görüş birliğine vararak, Müzik Öğretmenliği Anabilim Dallarında uygulanan bireysel ses eğitimi dersinin en büyük sorunlarından birisi olarak; geleneksel müziklerimize ilişkin eğitim-öğretim materyali eksikliği konusuna dikkat çekmişlerdir.

- Geleneksel müziklerimizin ses eğitimi içerisinde kullanılması durumuyla ilgili olarak, ses eğitiminin temel düşünce ve kavramları itinalı olarak öğretilmeli ve uygulanmalıdır. Türk müziğinin ses eğitiminde kullanılması ise Türk müziğinin otantikliği ve üslubunun bozulmamasına özen gösterilerek Türk müziğine uygun yeni bir söyleyiş biçimi geliştirilmelidir.

- Müzik öğretmenliği ana bilim dallarında uygulanan, bireysel ses eğitimi derslerinde kullanılmak üzere Türk müziğine ilişkin daha çok eğitim-öğretim materyali oluşturulmalı, bestelenmeli ve şan eğitimine yönelik olarak yeni ve özgün metotlar geliştirilmelidir.

- Bestecilerimiz, ses eğitimi ekseninde ve farklı düzeylere yönelik olarak daha çok Türk Müziğine dayalı eserler verme çaba ve gayreti içerisinde olmalıdırlar.

- Türk müziğine dayalı şan eserlerinin eşiklendirilerek söylenmesi ve sergilenmesi sağlanmalı, bu çalışmalar çeşitli iletişim araçları yoluyla halka ulaştırılmalıdır.

Evrensel anlamda geçerli ve kişilikli bir eğitim sürecinin, ulu önder Atatürk'ün de direktifleri doğrultusunda; ancak kültürel değerlerin çağdaş düzeye ulaştırılması ile gerçekleşebileceği fikri göz ardı edilmemelidir.

Tatlıl (2008), “Şan Tekniğinin Türk Halk Müziğinde Uygulanması ve Karşılaşılan Sorunlar” adlı yüksek lisans tezinde, şarkı söyleme sanatı anlamında kullanılan şan'ın temelinde, insan sesinin var olduğunu, insan sesinin verimli olarak kullanıldığında ve geliştirildiğinde en güzel enstrümanlardan birisi olduğunu belirtmiştir. Bir sesin eğitimine başlamadan, o sesin bütün özelliklerini incelemek gerektiğini, sesi iyice tanımadan, bu sese uygun bir metot geliştirmenin yanlış olacağını belirtmiştir. Öncelikle sesin sınıflandırılması gerektiğini, doğru nefes, doğru duruş ve şarkı söyleme sırasında vücudu rahatlatacak egzersizlerin yapılması gerektiğini söylemiştir. Ses eğitimi sonucunda kazanılan şan tekniğinin kişinin hangi türde müzik yaparsa yapsın gerekli ve şart olacağını üzerinde durmuştur.

Önal (2010), Yüksek lisans tezinde, romantik dönemde yaşamış olan Franz Schubert ile Lied formunun hangi boyuta ulaştığı, Piyano eşliğinin ne derece destekleyici hatta betimleyici unsur haline geldiği, ayrıca Alman lied dokusunun lied tekniğine getirdiği yenilikleri incelemiştir.

Şakalar (2015), “Türkiye’deki Konservatuvarlarda Lisans Eğitim Gören Şan Öğrencilerinin Karşılaştıkları Sorunların Şan Eğitimi Odaklı İncelenmesi ve Değerlendirilmesi” adlı yüksek lisans tezinde öğrencilerin karşılaştıkları sorunlara göre müzik eğitimi-şan eğitimi yolu ile çeşitli alanlarda değişik becerilerin kazandırılması, bu sorunların saptanması, incelenmesi ve sonrasında değerlendirilmesi konservatuvarlardaki şan bölümlerinin eğitim durumlarını gündeme getirebilmek açısından önem taşımaktadır. Dolayısı ile bu araştırma; nitelikli, multidisipliner çalışma planı ve programlar hazırlanarak, bu plan ve programlara yönelik çalışmalar Türkiye’deki konservatuvarların lisans bölümlerinde eğitim gören şan öğrencilerinin eğitimleri için önemli bir kaynak niteliği taşımaktadır. Araştırmanın evreni Türkiye’de bulunan devlet konservatuvarı ve bu okullarda lisans eğitimi alan şan öğrencileri, araştırmanın örneklemini ise Marmara Bölgesi’nden iki (2), Ege Bölgesinden iki (2), Akdeniz Bölgesi’nden iki (2), İç Anadolu Bölgesi’nden üç (3),

Doğu Anadolu Bölgesi'nden bir (1) konservatuvar olmak üzere şan bölümünde lisans eğitimi gören altmış üç (63) öğrenci oluşturmuş ve anket yöntemi kullanılmış.

Yapılan ankette, şan derslerinde nefes ve ısıtma egzersizlerinin yapılması, repertuar çeşitliliği, eşlik çeşitliliği, teorik bilgi ve ders için ayrılan süre arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki görülmüş, bu sonuçlar doğrultusunda çalışma ile ilgili ile ilgili olarak çeşitli öneriler sunulmuştur.

Şimşek ve Sevinç (2004), “Müzik Eğitimi Bölümlerinde Ses Eğitimi (Şan) Dersine Ayrılan Sürenin Yeterli Olup Olmadığı Üzerine Bir Araştırma” adlı makalelerinde, müzik eğitimi ana bilim dallarında ses eğitimi dersinin süre olarak yeterli olup olmadığının araştırılması amaçlanmıştır. İnsan anatomisinden yola çıkarak sesin oluşumunda görev alan organların anatomik yapısı ve fonksiyonları, ses eğitimi ve dersin süresi üzerinde durulmuştur. Sesin oluşumunda görev alan organların anatomik yapısı incelenirken K.B.B. uzmanları ve ses eğitimcilerinden teknik bilgiler alınmıştır. Ses eğitimi dersine ayrılan sürenin yeterli olup olmadığı ise örneklem olarak seçilen müzik eğitimi ana bilim dallarında görev yapan ses eğitimi öğretim elemanlarına anket uygulanarak belirlenmiştir. Sonuç olarak ise makalede, seslerini daha doğru bilinçli sağlıklı kullanabilen müzik eğitimcileri yetiştirmek için ses eğitimi derslerini müfredatta dört yıl haftada bir saat okutulması zorunluluğunu ortaya koyulmuştur.

Yazan (2007), “Konservatuvar Şarkıcılık Lisans Programlarında Solfej Eğitiminde İzlenen Kaynak Ve Yöntemlerin Analizi” adlı yüksek lisans tezinde; Öğretim elemanlarının % 80'inin, şan ve solfej derslerini ünite bazında eşgüdüm bulmadıkları tespit etmiştir. Çalışmada, genellikle şan dersi müfredatlarında yer alan eserlerin, okuma parçalarından daha ileri seviyede olduğu belirlenmiş; şan müfredatlarında, ritim, ölçü vb. olarak teori dersinde henüz öğrenilmemiş, okuma parçalarında henüz yer almayan, düzeyi daha yüksek şan parçalarına da yer verildiği görülmüştür. Kuskusuz iki dersin her zaman eş güdümlü olması beklenemeyeceği, ancak yine de uygun olan benzer seviyeyi oluşturma yolunda çalışmalar yapılması, her iki dersin öğrencilere kazandırmak istediklerini verebilmesi için öğretim elemanlarının sürekli iletişim içinde olmalarının gereğini vurgulamıştır. Ayrıca, öğretim elemanlarının % 80'i de aynı görüşü taşıdığını yaptığı anket çalışması sonucunda belirtmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. Yöntem

Araştırmada yöntem olarak izlenen bilimsel yaklaşım; kaynak tarama, inceleme, analiz ve karşılaştırma yapılması olarak benimsenmiştir.

Tezin konu başlığına uygun nitelikteki kitaplar farklı kütüphanelerden, şan ile ilgili yazılmış tez kaynaklarından, internet veri tabanlarından vb. araştırılarak tespit edilecektir. Elde edilen bulgular doğrultusunda detaylı incelemeler yapılacaktır. İncelen kitaplar içerisinde yer alan eserlerin piyano ve şan notasyonunun incelenmesi yapılarak; ton-makam ilişkilerini, ölçü ve ritmik yapılarını, çalgı ve şan açısından hangi ses sınırları içerisinde yazılmış olduklarını, kullanılan armoni yöntemini, yazılmış olan eşliğin zorluk derecesini tablo ve betimleme yöntemi ifade edilecektir. Ayrıca karşımıza çıkabilecek diğer müziksel öğeler veya hususların incelenmesi yapılacaktır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma, konuya uygun çeşitli taramalar sonucunda elde edilen kaynakların incelenerek analizi yapılmış ve karşılaştırılma yöntemi kullanılmıştır. Tablolar ile elde edilen veriler gösterilmiş ve betimleme yapılmıştır.

Araştırmanın bir diğer yönü ise, incelenen kaynak kitapları ve içeriğindeki eserleri kullanacak kişilere yönelik kitap ve içerisindeki eserler hakkında detaylı bir şekilde bilgilendirilmesini sağlayabilmesidir.

Bu araştırmanın özellikle seçilme nedenleri ise; ses eğitim, öğretimi ve dinletiler için gerekli olan piyano eşlikli farklı düzeylerde eserin üretilmesi, yeni repertuarın oluşturulması, yazılmış eserlerin çalabilme ve söyleyebilme düzeyleri ile ilgili çeşitli eksiklikleri anlamak ve tespit etmek içindir. Araştırmada çalışma zamanında her hangi bir kısıtlama yoktur, araştırmacı tarafından planlanmaktadır.

Kitaplarda sunulan eserlerin teknik düzeyleri incelenerek seçilen eserler hakkında bilgi sağlamak, genellikle kaynak kitaplarda hangi özelliklerdeki Türk eserlerinin seçildiği, hangi çok seslendirme yöntemlerinin kullanıldığı ve piyano eşliklerinin hangi düzeyde yapıldığı kitaplar arasında karşılaştırılarak bilimsel yöntemle irdelenecektir.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni müzik eğitiminin önemli bir kısmını oluşturan şan-ses eğitimidir. İnsan sesi için yazılmış ve mevcut halde bulunan eserler konunun ilgi alanına girmektedir.

Müzik eğitimi evreni içinde araştırma konusu daraltılarak ses eğitimi evreni içerisinde sınır belirlenmiştir. Çalışma evreni piyano eşlikli olarak hazırlanmış Türk müziği kitaplarına kadar indirgenmiştir. Çünkü, müzik eğitiminde ses alanında her döneme ait ünlü bestecilerin bestelediği düzenlenmiş veya piyano eşlikli eserlerin sayısı (yabancı eserler) ulusal müziğimize oranla oldukça fazladır. Bu durum ülkemizdeki müzik eğitiminin tarihsel geçmişi ile doğru orantılıdır. Bu niyetle ulusal müziğimizin korunmasına yönelik çalışmalar içerisinde yapılan Türkü derleme faaliyetleri monodik eserlerin sayısal çoğunluğuna katkıda bulunmuştur. Akademik müzik eğitiminin başlaması ve yaygınlaşması ile, çok seslendirme çalışmaları yapılmış ve polifonik ürün örnekleri ortaya çıkmıştır. Ulusal müziğimizin bu anlamda kısa bir geçmişi olduğu söylenebilir. Bu kısa tarihsel aralıkta doğal olarak ses eğitime yönelik piyano eşlikli olarak yazılmış eserlerin sayısı da oldukça azdır. Piyano eşlikli yazılmış Türk müziği eserlerinin araştırılması bu anlamda önemlidir. Bu özellikte olan kitapların bir kaçı seçilerek örneklem oluşturulmuştur.

Araştırmada kitapların içeriğindeki eserler incelenip, eşlik, armoni vb. durumları karşılaştırılarak veriler elde edilecektir.

Evren, Türkiye’de şan-ses eğitimi alanında yazılmış ve piyano eşlikli olan kaynak ve eserleri kapsamaktadır. Örneklemi ise, Türkiye’de (ses-şan için) yazılmış içeriğinde piyano eşlikli eserlerinin olduğu saptanan beş (5) adet kitaptır.

3.3. Verilerin Toplanması

Müzik eğitiminde ve ses eğitimi için yazılmış olan ve derslerde kullanılan ve piyano eşlikli şan kitaplarının içerisinde özellikle “Piyano Eşlikli Halk Türküleri” kitaplarının incelenmesi yoluyla elde edilmiştir.

İncelenen kitapların içeriğindeki eserler şu açılardan analiz edilmiştir: Ölçü rakamı, hız değeri, ton-makam, donanım, giriş müziği (intro) olup olmadığı ve yapılış şekli, bitiriş müziği (final) yapılış şekli, kullanılan anahtarlar, ses genişliği, eserin hangi ses gruplarına uygunluğu, kullanılan nota değerleri, çok seslendirme şekli, armoni sistemi, kullanılan uygu/akor çeşitleri, kullanılan müziksel işaretler, eserin

eşlik-piyanistlik düzeyi vb. bulgular tablolar ile gösterilmiş ve betimsel anlatım yapılarak irdelenmiştir.

Araştırmada kitaplar içerisinde piyano eşlikli Türk müziği eserlerinin olması önemsendiği için bu yönde sınırlandırma yapılmıştır. İncelenen beş (5) kitap içerisinde Türkiye’de basılan “Şan İçin Piyano Eşlikli Albüm”, (Şimşek, 2009) adlı eser, bünyesinde Türk müziği örnekleri yoktur, ancak Türkçe söz yazılmış yabancı eser uyarlamaları vardır. (ekte verilmiştir.) Araştırmanın konusuna uygun olduğu için sadece isim olarak yer almıştır. Bu yüzden detaylı araştırma dışında bırakılmış ve içeriği analiz yapılmamıştır. Örnek olarak incelemesi yapılan piyano eşlikli tüm eserler aşağıdaki tablo örneğinde olduğu gibi şu şekilde analiz edilmiştir. Eserin piyano eşlikli düzenlenmiş örnek notası bir sonraki sayfada verilmiştir.

Tablo 3.

Saip Egüz’ün “Piyano Eşlikli Halk Türküleri I-II” Kitabından Örnek Türkü İncelemesi “Çarşıya Vardım.”

İncelenen Kitap Adı	Piyano Eşlikli Piyano Eşlikli Halk Türküleri (Ses için) I-II
Yazar	Saip Egüz
Basım Yılı	1978
Yayınlayan-Basım Evi-Matbaa	Gazi Eğitim Enstitüsü Müzik Bölümü Yayınları No. 1
Sayfası	5
İncelenen Eser Adı	ÇARŞIYA VARDIM
Düzenleyen	Saip Egüz
Yöre/Kaynak Kişi	Nota üzerinde belirtilmemiş, (Kayseri Türküsü)
Donanım-Ses Değiştirici İşaret	Sib
Makam/Ton	Tampere Sistemde Re Hüseyini
Ölçü Rakamı	2/4
Hız Terimi-Metronom Değeri	J=112
Giriş Müziği (intro) Şekli	Piyano ile 8 ölçü melodik giriş var. Türkünün nakaratı iki kez olmak üzere (önce tiz, sonra kalın bölgeden) aynen alınarak sade bir sol el eşliği ile yazılmış.
Bitiriş Müziği (final) Şekli	Ses ve Piyano birlikte bitirilmiş.
Kullanılan Anahtarlar	Ses için Sol Anahtarı, Piyano için Sol ve Fa Anahtarı
Ses İçin Ses Genişliği	En ince ses: Do, En kalın ses: Re
Eser Hangi Ses Gruplarına Uygun olup olmadığı	Soprano-Alto-Tenor Bas
Piyano için Ses Genişliği	En İnce Ses: Do, En Kalın Ses: Lâ
Kullanılan Nota Değerleri	En Kısa: 16’lık, En Uzun :4’lük
Armoni Sistemi/ Çok seslilik	Türk Müziği Armonisi (ÇTMA), 4’lü Armoni Sistemi
Eserin Piyano Eşliğinde Kullanılan Dikey Aralıklar Veya Akor Çeşitleri	Aralıklar: B2’li, T4, Akorlar: Sus 4 (1-4-5 Akoru ve Arpejleri), Susb2 (1-2 b-5 Akoru kırık Arpeji)
Kullanılan Müziksel İşaretler	Tekrar (röpriz), senyo, hece bağı, Sus, mf, decresendo, portato
Eşlikçi-Piyanistlik Düzeyi	Eşlik düzeyi kolay. Şanı destekleyici sesler ve sade arpejler.

5

ÇARŞIYA VARDIM

Kitap: Piyano Eşlikli Halk Türküleri I-II

Yazar: Saip EGÜZ

Düzenleme: Saip EGÜZ

Syf:5

♩=112

mf

5

9

1- Çar şı ya var dım e rik den al dım.
2- O yar u zun boy lu ben cü ce kal dım.

13

1- Ya rin ha be ri ni e ve rek ten al dım.
2- (Ni de yim ni de yim Ne re le re gi de yim
O yar be nim ol maz sa ben na sıl e de yim

Şekil 2. Piyano eşlikli “Çarşıya Vardım” Türküsü Notaları.

Tablo 4’te aynı kitaptan farklı bir eser incelemesi daha yapılarak benzer veya farklı yapılar incelenmiştir. Bu sayede kitap yazarı, eserler ve eşlik hakkında fikir sağlamak amacı ile inceleme yapılarak analize edilmiştir.

Tablo 4.

Saip Egüz’ün ‘Piyano Eşlikli Halk Türküleri I-II’’ Kitabından Örnek Türkü İncelemesi ‘‘Tren Gelir’’.

İncelenen Kitap Adı	Piyano Eşlikli Piyano Eşlikli Halk Türküleri (Ses için) I-II
Yazar	Saip Egüz
Basım Yılı	1978
Yayınlayan-Basım Evi-Matbaa	Gazi Eğitim Enstitüsü Müzik Bölümü Yayınları No. 1
Sayfası	5
İncelenen Eser Adı	TREN GELİR
Düzenleyen	Saip Egüz
Yöre/Kaynak Kişi	Nota üzerinde belirtilmemiş, (Malatya Türküsü)
Donanım-Ses Değiştirici İşaret	Donanım yok.
Belirlenen Makam-Ton-Donanım	Tampere sistemde La Hüseyini-Uşak
Ölçü Rakamı	2/4
Hız Terimi-Metronom Değeri	J=138
Giriş Müziği (intro) Şekli	Piyano ile onaltılık arpejlerle ses verme amaçlı melodik olmayan 2 ölçü giriş var.
Bitiriş Müziği (final) Şekli	2 ölçü bitirmek için final yazılmış.
Kullanılan Anahtarlar	Ses için Sol Anahtarı, Piyano için Sol ve Fa Anahtarı
Solo İçin Ses Genişliği	En ince ses: Re, En kalın ses: La
Eser Hangi Ses Gruplarına Uygun Olup Olmadığı	Soprano-Alto-Tenor Bas
Piyano Eşliği İçin Ses Genişliği	En İnce Ses: Re, En Kalın Ses: Sol
Kullanılan Nota Değerleri	En Kısa: 16’lık, En Uzun: 4’lük+4’lük (uzatma bağı)=2 vuruş
Armoni Sistemi/ Çok seslilik	Çağdaş Türk Müziği Armonisi (ÇTMA), Dörtlü Armoni Sistemi
Eserin Piyano Eşliği Kısımında Kullanılan Dikey Aralıklar veya Akor Çeşitleri	Aralıklar: B2’li, T4, Akorlar: Sus 4 (1-4-5 Akoru ve Arpejleri), Susb2 (1-2b-5 Akoru ve Arpejleri),
Kullanılan Müziksel İşaretler	Tekrar (röpriz), Senyo, Uzatma bağı, Hece bağı, Sus, mf, Decresendo, Portato.
Eşlikçi-Piyanistlik Düzeyi	Orta seviye. Sol el sade ve kolay tek sesler, Sağ elde 16’lık arpej ve devinimsel hareketler var.

Örnek olarak detaylı bir şekilde analiz edilen yukarıdaki bu iki eser gibi diğer kitaplarda bulunan tüm eserler için analizler yapılmış ve veriler tablolara işlenmiştir. Ana tablolar oluşturulmuştur.

Bu tabloya göre kitaptaki eserin hangi ses grubu için yazıldığı (ses aralığı), ölçüsü, hızı, nota değerleri ve kullanılan işaretler, armoni sistemi, piyano eşliği, düzeyi gibi ilgili teknik konular ile eserin detaylı çözümlemesi yapılarak

incelenmiştir. Eserin ses genişliği, hangi ses gruplarına uygun olduğu, içerisinde geçen işaretler ayrıntılı olarak saptanmıştır.

Bu çalışma ile örnek olarak oluşturulan analiz yöntemi, bu vb. araştırmalar için bir şablon özelliği göstermesi ve fikir vermesi açısından da önemlidir. Analizi yapılan eserin piyano eşlikli olarak düzenlenmiş notası aşağıda verilmiştir.

6

TREN GELİR

Kitap: Piyano Eşlikli Halk Türküleri I-II
Yazar: Saip EGÜZ
Düzenleme: Saip EGÜZ
Syf:6

♩=138

Ti ren ge lir hoş ge lir.
Duy dum yar bi ze ge lir.
Ma lat ya nın kız la rı
O yar dan mek tup ge lir.

5

Ley___ ley___ li mi li mi ley O da la rı boş ge lir.
Sa fa ge lir hoş ge lir.
Ko yu kah ve göz le ri
Se vin dir di biz le ri

9

Bitirmek için

mi ni mi ni gü zel gel_ bi_ ze gel_ bi_ ze gel_ bi_ ze_____

Bitirmek için

Şekil 3. Piyano eşlikli “Tren Gelir” Türküsü Notaları.

Tablo 5.

Saip Egüz'ün "Piyano Eşlikli Halk Türküleri I-II" Kitabında Yer Alan Tüm Eserlerin Bilgileri.

Kitap Adı: PIYANO EŞLİKLİ HALK TÜRKÜLERİ I-II Gazi Eğitim Enstitüsü Müzik Bölümü Yayınları No: 1 (Ses İçin) Yazarı: Saip Egüz Doğuş Matbaacılık, Ankara.						
Sıra No	Sayfa No	(BÖLÜM I) Eser Adı	Ölçü Rakamı	Tempo-Hız	Makam-Tonalite	Armoni Sistemi
1	5	Çarşıya Vardım	2/4	J=112	Hüseyni	Dörtlü
2	6	Tren Gelir	2/4	J=138	Hüseyni	Dörtlü
3	7	Sarı Mendil	2/4	J=126	Hüseyni	Dörtlü
4	8	Çoban	2/4	J=112	Hüseyni	Dörtlü
5	9	Dağlar	3/4	J=96	Hüseyni	Dörtlü
6	10-11	Bebek	4/4	J=76	Hüseyni	Dörtlü
7	11	Keklik	♩=66 (2/4)	J=132	Hüseyni	Dörtlü
8	12	Yarım Gitti	2/4	J=88	Hicaz	Dörtlü
9	13	Saray Yolu	4/4	J=104	Hüseyni	Dörtlü
10	14	Turnam	2/4	J=92	Hüseyni	Dörtlü
11	15	Ekin Ektim	9/4	J=76	Hüseyni	Dörtlü
12	16-17	Ninni	3/4	J=69	Hüseyni	Dörtlü
13	17	Ekinler	6/8	J.=96	Hüseyni	Dörtlü
14	18-19	Nazlı Osman	4/4	J=54	Nikriz	Dörtlü
15	20	Yenice Yolları	5/8	♩=168	Hüseyni	Dörtlü
16	21	Dama Attım Değnekleri	5/8	♩=192	Hüseyni	Dörtlü
17	22-23	Güvercin	10/8	♩=192	Hüseyni	Dörtlü
18	24-25	İlimon Ektim	2/4	J=96	Hüseyni	Dörtlü
19	26-29	Keklik	2/4	J=132	Hüseyni	Dörtlü
20	30-32	Yaz'ın Çiçeği	5/8	J=176	Hüseyni	Dörtlü
21	35-37	Aman Avcı	6/8	J.=90	Nihavent	Dörtlü
22	38-40	Karadır Kaşların	2/4	J=152	Hüseyni	Dörtlü
23	41-43	Çıkabilsem	9/8	J=126	Hüseyni	Dörtlü
24	44-46	Maya Dağdan	5/8	J+J.=52	Hüseyni	Dörtlü
25	47-49	Efe	9/8	♩=138	Hüseyni	Dörtlü
26	50-51	Ardıçtandır	9/8	♩=108	Hüseyni	Dörtlü
27	52-54	Bir Ateş Ver	9/4	J=108	Nihavent	Dörtlü
28	55-57	Kevenk Yolu	9/8	J+J+J+J.=36	Hüseyni	Dörtlü
29	58-59	Tuna Havası	7/8	J+J+J.=40	Hüseyni	Dörtlü
30	60-62	Su gelir	5/8	J+J.=40	Hüseyni	Dörtlü

Tablo 5 incelendiğinde analiz edilen kitapta yer alan eserlerin ölçü, hız, makam ve armoni sistemleri görülmektedir. Çağdaş Türk müziği armonisi (dörtlü armoni) sisteminde "Hüseyni" makamında eserlerin daha fazla olması dikkat çekmektedir. Bir (1) adet hicaz ve nikriz, iki (2) adet nihavent makamında Türkü kullanılmıştır. Kitapta basit ve aksak ölçülerde eserler seçilmiştir. 2/4'lük dokuz (9), 3/4'lük iki (2), 4/4'lük üç (3) Türkü, 6/8'lik iki (2), 7/8'lik ve 10/8'lik ölçülerde

sadece bir Türkü, 9/4'lük ölçüde ise iki (2) Türkü yer almıştır. Türkülerin yavaş, orta ve hızlı tempolarda farklı metronom değerleri tabloda görülmektedir.

Tablo 6.

Saip Egüz'ün "Piyano Eşlikli Halk Türküleri I-II" Kitabında Yer Alan Eserlerin Bilgileri. (Devamı)

Kitap Adı: PİYANO EŞLİKLİ HALK TÜRKÜLERİ I-II Gazi Eğitim Enstitüsü Müzik Bölümü Yayınları No: 1 (Ses İçin) Yazarı: Saip Egüz Doğu Matbaacılık, Ankara.					
Sıra No	Sayfa No	(BÖLÜM I) Eser Adı	Giriş (intro) Müziği Var/Yok	Ara Müziği Var/Yok	Bitiş (Final) Müziği Var/Yok
1	5	Çarşıya Vardım	Var	Var	Yok
2	6	Tren Gelir	Var	Var	Yok
3	7	Sarı Mendil	Var	Var	Yok
4	8	Çoban	Var	Var	Yok
5	9	Dağlar	Var	Var	Yok
6	10-11	Bebek	Var	Var	Yok
7	11	Keklik	Var	Var	Yok
8	12	Yarım Gitti	Var	Var	Kısa
9	13	Saray Yolu	Var	Var	Yok
10	14	Turnam	Var	Var	Yok
11	15	Ekin Ektim	Var	Var	Yok
12	16-17	Ninni	Var	Var	Yok
13	17	Ekinler	Var	Var	Yok
14	18-19	Nazlı Osman	Var	Var	Yok
15	20	Yenice Yolları	Var	Var	Kısa
16	21	Dama Attım Değnekleri	Var	Var	Yok
17	22-23	Güvercin	Var	Var	Yok
18	24-25	İlimon Ektim	Var	Var	Yok
19	26-29	Keklik	Var	Var	Yok
20	30-32	Yaz'ın Çiçeği Gül'dür	Var	Var	Yok
21	35-37	Aman Avcı	Var	Var	Yok
22	38-40	Karadır Kaşların	Var	Var	Yok
23	41-43	Çıkabilsem	Var	Var	Yok
24	44-46	Maya Dağdan	Var	Var	Yok
25	47-49	Efe	Var	Var	Kısa
26	50-51	Ardıçtandır	Var	Var	Yok
27	52-54	Bir Ateş Ver	Var	Var	Yok
28	55-57	Kevenk Yolu	Var	Var	Yok
29	58-59	Tuna Havası	Var	Var	Yok
30	60-62	Su gelir	Var	Var	Yok

Tablo 6 incelendiğinde analiz edilen kitapta bulunan tüm eserlerde şarkı söyleyen için ses verme amaçlı giriş müziği ve farklı sözler arasında ise ara müziğe dönüşlerin olduğu görülmektedir. Solistin ses alması ve tona girebilmek için girişler önemlidir. Eserlerin uzunluğuna veya zorluk düzeyine göre ara müziklerin uzunluğu değişebilmektedir. Eserlerin bitişler ise genellikle şan partisi ile birlikte olmaktadır. Bazı eserlerde ise kısa süreli final bitişleri kullanılmıştır.

Tablo 7.

Saip Egüz'ün "Piyano Eşlikli Halk Türküleri I-II" Kitabında Yer Alan Eserlerin Bilgileri. (Devamı)

Kitap Adı: PIYANO EŞLİKLİ HALK TÜRKÜLERİ I-II Gazi Eğitim Enstitüsü Müzik Bölümü Yayınları No: 1 (Ses İçin) Yazarı: Saip EGÜZ Doğu Matbaacılık, Ankara.			
Sıra No	Sayfa No	(BÖLÜM I) Eser Adı	Şan Partisi için Ses Sınırı (Nota Aralığı)
1	5	Çarşıya Vardım	k7'li Aralık (Küçük yedili)
2	6	Tren Gelir	T5'li Aralık (Tam beşli)
3	7	Sarı Mendil	K7'li Aralık
4	8	Çoban	K7'li Aralık
5	9	Dağlar	k7'li Aralık
6	10-11	Bebek	k7'li Aralık
7	11	Keklik	T5'li Aralık
8	12	Yarım Gitti	8'li Aralık (oktav)
9	13	Saray Yolu	k7'li Aralık
10	14	Turnam	T5'li Aralık
11	15	Ekin Ektim	B6'lı Aralık (Büyük altılı)
12	16-17	Ninni	11'li Aralık
13	17	Ekinler	T4'li Aralık
14	18-19	Nazlı Osman	10'lu Aralık
15	20	Yenice Yolları	B6'lı Aralık
16	21	Dama Attım Değnekleri	B6'lı Aralık
17	22-23	Güvercin	k7'li Aralık
18	24-25	İlimon Ektim	B6'lı Aralık
19	26-29	Keklik (iki sesli düzenlene)	k7'li Aralık
20	30-32	Yaz'ın Çiçeği Gül'dür (iki ses)	k7'li Aralık
21	35-37	Aman Avcı	9'lu Aralık
22	38-40	Karadır Kaşların	8'li Aralık (oktav)
23	41-43	Çıkabilsem	k7'li Aralık
24	44-46	Maya Dağdan	B6'lı Aralık
25	47-49	Efe	10'lu Aralık
26	50-51	Ardıçtandır	Bemol 9'lu Aralık
27	52-54	Bir Ateş Ver	9'lu Aralık
28	55-57	Kevenk Yolu	8'li Aralık (oktav)
29	58-59	Tuna Havası	10'lu Aralık
30	60-62	Su gelir	k7'li Aralık

Tablo 7 incelendiğinde analiz edilen kitapta Türkülerin genellikle bir (1) oktav ses aralığı içerisinde olduğu ancak 9, 10 ve 11'li ses aralığında olduğu görülmektedir. Kitapta genellikle Türkülerin söylendiği ses bölgeleri, şan sesinin ortaya çıkması için, sesin geliştirilmesi ve eğitim amaçlı olarak tiz bölgelerde yazılmış olduğu görülmektedir. Türkülerin makamsal gidişatına göre ses genişliği açısından farklılık gösterebilmektedir. Kitapta kullanılan eserlerin ses genişliğine bakıldığında, en dar ses aralığına sahip eserin T4 (tam dördü), en geniş ses aralığına sahip eserin ise 11'li (on birli) ses aralığından oluştuğu olduğu görülmektedir.

Tablo 8.

Saip Egüz'ün "Piyano Eşlikli Halk Türküleri I-II" Kitabında Yer Alan Eserlerin Bilgileri. (Devamı)

Kitap Adı: PİYANO EŞLİKLİ HALK TÜRKÜLERİ I-II				
Gazi Eğitim Enstitüsü Müzik Bölümü Yayınları No: 1 (Ses İçin)				
Yazarı: Saip EGÜZ				
Doğuş Matbaacılık, Ankara.				
Sıra No	Syf No	(BÖLÜM I) Eser Adı	Şan Partisi İçin En Kısa-En Uzun Süre (Nota Değeri)	Piyano Partisi İçin En Kısa-En Uzun Süre (Nota Değeri)
1	5	Çarşıya Vardım	16'lık, 4'lük	16'lık, 4'lük
2	6	Tren Gelir	16'lık, 2'lik	16'lık, 2'lik
3	7	Sarı Mendil	8'lik, 4'lük	8'lik, 4'lük
4	8	Çoban	8'lik, 2'lik	8'lik, 1'lik
5	9	Dağlar	4'lük, 1'lik	4'lük, 5 dörtlük
6	10-11	Bebek	16'lık, 3'lük	8'lik, 6 dörtlük
7	11	Keklik	8'lik, 6 dörtlük	8'lik, 1'lik
8	12	Yarım Gitti	16'lık, 4'lük	16'lık, 2'lik
9	13	Saray Yolu	8'lik, 2'lik	8'lik, 5 sekizlik
10	14	Turnam	16'lık, 1,5'lük	16'lık, 1,5'lük
11	15	Ekin Ektim	16'lık, 4'lük	16'lık, 2'lik
12	16-17	Ninni	8'lik, 3'lük	8'lik, 6 dörtlük
13	17	Ekinler	16'lık, 4'lük	16'lık, 5 sekizlik
14	18-19	Nazlı Osman	32'lik, 2'lik	32'lik, 3'lük
15	20	Yenice Yolları	8'lik, 5 sekizlik	8'lik, 5 sekizlik
16	21	Dama Attım Değnekleri	16'lık, 4'lük	16'lık, 5 sekizlik
17	22-23	Güvercin	8'lik, 5 sekizlik	8'lik, 5 sekizlik
18	24-25	İlimon Ektim	16'lık, 4'lük	16'lık, 1,5'lük
19	26-29	Keklik (İki sesli)	16'lık, 2'lik	32'lik, 5 sekizlik
20	30-32	Yaz'ın Çiçeği Gül'dür (iki ses)	16'lık, 10 sekizlik	8'lik, 8 sekizlik
21	35-37	Aman Avcı	16'lık, 5 sekizlik	16'lık, 3 sekizlik
22	38-40	Karadır Kaşların	16'lık, 5 sekizlik	16'lık, 5 sekizlik
23	41-43	Çıkabilsem	16'lık, 2'lik	16'lık, 7 sekizlik
24	44-46	Maya Dağdan	8'lik, 4 sekizlik	16'lık, 5 sekizlik
25	47-49	Efe	16'lık, 8 sekizlik	16'lık, 9 sekizlik
26	50-51	Ardıçtandır	32'lik, 4'lük	32'lik, 1,5'lük
27	52-54	Bir Ateş Ver	16'lık, 2'lik	16'lık, 7 sekizlik
28	55-57	Kevenk Yolu	8'lik, 9 sekizlik	16'lık, 9 sekizlik
29	58-59	Tuna Havası	8'lik, 10 sekizlik	8'lik, 10 sekizlik
30	60-62	Su gelir	8'lik, 9 sekizlik	16'lık, 5 sekizlik

Tablo 8 incelendiğinde analiz edilen kitap içinde yazılmış olan eserlerde aşağıda Şekil 5'te verilen tüm nota değerlerinin kullanıldığı görülmektedir.

NOTA DEĞERLERİ

Şekil 4. Nota değerleri görseli.

Eserlerde kullanılan en kısa nota değeri otuz ikilik (32'lik) sürede en uzun nota ise altı dörtlük (6/4) süre değeridir. (Sus/es değerlerini gösteren görsel eklerde verilmiştir.) Eserler ses eğitime başlangıç için, deşifresi (çözümlemesi) kolay sade bir piyano eşliği ile yazılmış ve eserler kolaydan zora doğru sıralanmıştır.

Tablo 9.

Saip Egüz'ün 'Piyano Eşlikli Halk Türküleri I-II' Kitabında Yer Alan Eserlerin Bilgileri. (Devamı)

Kitap Adı: PİYANO EŞLİKLİ HALK TÜRKÜLERİ I-II Gazi Eğitim Enstitüsü Müzik Bölümü Yayınları No: 1 (Ses İçin) Yazarı: Saip Egüz Doğu Matbaacılık, Ankara.				
Sıra No	Sayfa No	(BÖLÜM I) Eser Adı	Şan İçin Düzey (Kolay-Orta-İleri)	Piyano İçin Düzey (Kolay-Orta-İleri)
1	5	Çarşıya Vardım	Kolay	Kolay
2	6	Tren Gelir	Orta	Orta
3	7	Sarı Mendil	Orta	Orta
4	8	Çoban	Orta	Orta
5	9	Dağlar	Kolay	Orta
6	10-11	Bebek	Orta	Orta
7	11	Keklik	Kolay	Orta
8	12	Yarım Gitti	Orta	Orta
9	13	Saray Yolu	Kolay	Orta
10	14	Turnam	Kolay	Orta
11	15	Ekin Ektim	Kolay	Orta
12	16-17	Ninni	Orta	Orta
13	17	Ekinler	Kolay	Orta
14	18-19	Nazlı Osman	Orta-İleri	İleri
15	20	Yenice Yolları	Orta	Orta
16	21	Dama Attım Değnekleri	Orta	Orta
17	22-23	Güvercin	Orta	İleri
18	24-25	İlimon Ektim	Orta	İleri
19	26-29	Keklik	İleri	İleri
20	30-32	Yaz'ın Çiçeği Gül'dür	İleri	İleri
21	35-37	Aman Avcı	İleri	İleri
22	38-40	Karadır Kaşların	İleri	İleri
23	41-43	Çıkabilsem	Orta-İleri	İleri
24	44-46	Maya Dağdan	Orta	İleri
25	47-49	Efe	İleri	İleri
26	50-51	Ardıçtandır	İleri	İleri
27	52-54	Bir Ateş Ver	İleri	İleri
28	55-57	Kevenk Yolu	İleri	İleri
29	58-59	Tuna Havası	İleri	İleri
30	60-62	Su gelir	İleri	İleri

Tablo 9 incelendiğinde analiz edilen kitapta yer alan eserlerin düzey, ton, ritim, eşlik vb. konularında kolaydan zora doğru sıralandığı görülmektedir. Bu durum eğitim-öğretim açısından, öğrenilen bilgilerin belirli bir zamanda kavranması, pekişmesi ve öğrencinin müzikal gelişimi açısından da önemli olmaktadır. Başlangıç, orta veya ileri seviye göreceli kavramlardır kişiye göre değişebilir. Profesyonel bir

piyanist için bu kitapların eşlikleri kolay gelebilir, aynı zamanda profesyonel bir ses sanatçısı eserleri kolayca söyleyebilir. Bu durum müzik eğitimine yeni başlamış kişiler için geçerli bir durum olabilir. Şartlar ve çalışma koşullarına göre yetenekler farklı oranlarda gelişebilecek ve buna bağlı olarak ise başarı da değişebilecektir.

Tablo 10.

Saip Egüz'ün "Piyano Eşlikli Halk Türküleri I-II" Kitabı Hakkındaki Diğer Bilgiler. (Devamı)

Kitap Adı: PİYANO EŞLİKLİ HALK TÜRKÜLERİ I-II Gazi Eğitim Enstitüsü Müzik Bölümü Yayınları No: 1 (Ses İçin) Yazarı: Saip EGÜZ , Doğu Matbaacılık, Ankara.	
Sayfa Sayısı	62
Yazar Sayısı	1
Baskı Sayısı	Yok
CD Kaydı olup olmadığı	Yok
Farklı Ses Gruplarına Transpoze/aktarım	Yok
İçerisinde özgün beste olup olmadığı	Halk Türküsü olmayan, Türkü özelliği taşıyan dört eser bestesi var.

Tablo 10 İncelendiğinde analiz edilen kitapta seçilen Türkülerin yanı sıra Türkü formunda ve okul şarkıları tarzında özgün bestelerin olduğu görülmüştür. Kitapta yer alan yer alan eserlerin CD kaydının olmadığı ve farklı ses grupları için transpoze (göçürme) yapılmadığı görülmektedir. Kitabın önsözünde transpoze işinin eğitimciye bırakıldığına değinilmiştir. Kitabın basıldığı yıllardaki teknolojik şartlardan dolayı piyano eşliklerinin CD olarak hazırlanılmadığı öngörülmektedir.

Egüz'ün diğer "Piyano Eşlikli Okul Şarkılar I" kitabında ise ağırlıklı olarak yabancı şarkılara söz yazılmış eserler, okul şarkıları ve Türkü formunda besteler yer almıştır. Bu nedenle sadece Türkü formunda yazılmış eserler incelenmiş ve (Tablo 11'de) kısaca irdelenmiştir.

Tablo 11.

Egüz'ün "Piyano Eşlikli Okul Şarkılar I" Kitabında Sadece Türkü Formunda Bestelenmiş Olan Eserlerin Çeşitli Yönlerden İncelenmesi.

Sıra No	Sıra No	Eser Adı	Besteci/Eşlik Düzenleme	Ölçü	Makam	Armoni
1	6	Halay	Saip Egüz	3/4	Hüseyni	Dörtlü
11	16	İlgaz	Saip Egüz	4/4	Hüseyni	Dörtlü
16	21	Palandöken Dağı	İ. H. Elçioğlu/ Saip Egüz	5/8	Karcıgar	Dörtlü
17	22	Pınar	Saip Egüz			
20	25	Cenk Türküsü	İ. H. Elçioğlu/ Saip Egüz	2/4	Hüseyni	Dörtlü
25	30	Efem	Saip Egüz	5/8	Karcıgar	Dörtlü

Tablo 11 incelendiğinde Egüz’ün “Piyano Eşlikli Okul Şarkılar I” kitabı diğer kitabının bir devamı niteliğindedir. Diğer kitaplardan ayrılan bir takım önemli özellikleri vardır. Kitapta yazarın dışında başka besteci ve söz yazarlarına da yer verilmiştir. Yabancı eserlerin de olduğu karma eserlerden oluşan bir çalışmadır. Yabancı eserlere Türkçe söz yazılmıştır. İçeriğinde yabancı eserler olduğu için kitap incelenmiş ancak ayrıntılı tablolar yapılmamıştır. Türkçe sözlü okul şarkıları ve yabancı eserlerin Piyano eşlikleri Batı müziği armonisine göre yapılmış⁵, Türkü formundaki bestelerin ise çağdaş Türk müziği armoni diye nitelendirilen dörtlü armoni sistemine göre yapıldığı görülmektedir. Söz konusu kitapların içeriğindeki tüm eser isimleri eklerde verilmiştir.

Tablo 12.

Tuğcuların “Şan İçin Piyano Eşlikli Türküler” Kitabındaki Eserlerin Bilgileri. (Devamı)

Kitap Adı: ŞAN İÇİN PİYANO EŞLİKLİ TÜRKÜLER (CD’li) Çağdaş Türk Bestecileri Dizisi, ISBN: 978-605-61557-4-1 Yazarı: Erdal Tuğcular Müzik Eğitimi Yayınları No: 27, Ses Eğitimi Serisi No: 2, 2. Basım, 2013, Ankara.						
Sıra No	Sayfa No	(BÖLÜM I) Eser Adı	Ölçü Rakamı	Tempo-Hız	Makam-Tonalite	Armoni Sistemi
1	6	Süpürgesi Yoncadan	4/4	J=100	Hüseyni	Dörtlü
2	8	Sarı Kız	5/8	J=110	Karcığar	Dörtlü
3	10	Leblebi Koydum Tasa	4/4	J=120	Hüseyni	Dörtlü
4	12	Kerez Çiçek Açayı	7/8	J=200	Hicaz	Dörtlü
5	14	Öte Yakaya geçelim	9/8	J=120	Hüseyni	Dörtlü
6	16	Arpalar Orak oldu	7/8	J=160	Hüseyni	Dörtlü
7	18	Karahisar Kalesi	2/4	J=60	Kürdi	Dörtlü
8	20	Gemiler Giresune	5/8	J=96	Hicaz	Dörtlü
9	23	Osmanım	9/4	J=96	Karcığar	Dörtlü
10	26	Kahve Koydum Fincana	9/8	J=56	Hicaz	Dörtlü
11	28	Uca Dağların Başında	5/8	J=80	Hüseyni	Dörtlü
12	31	Sabahın Seherinde	5/8	J=108	Segah	Dörtlü
13	34-37	Ağasarın Balını	5/8	J=96	Hicaz	Dörtlü
14	40-43	Deniz Üstü Köpürür	4/4	J=108	Hüseyni	Dörtlü
15	46-48	Çökertme	4/4	J=120	Hüseyni	Dörtlü
16	50-53	Bülbülüm Altın Kafeste	9/8	J=100	Kürdi	Dörtlü
17	56-59	Söğüdün Erenleri	9/4	J=94	Segah	Dörtlü
18	62-64	Beyaz Giyme	9/8	J=62	Kürdi	Dörtlü
19	66-68	Yörük Ali	9/8	J=56	Hüseyni	Dörtlü
20	70-73	Kütahya’nın Pınarları	4/4	J=86	Kürdi	Dörtlü

Tablo 12 incelendiğinde analiz edilen kitapta yer alan eserlerin çağdaş Türk müziği armoni sistemine göre (dörtlü armoni) çok seslendirildiği görülmektedir.

⁵ Ekler kısmında Batı müziği armonisine göre piyano eşlikliği yazılan eser örneği olarak “Annem ve Yurda Veda” şarkılarının notasına yer verilmiştir.

Kitapta genellikle Hicaz, Hüseyini, Karcıgar ve Kürdi makamlarında Türkülerin seçildiği görülmektedir. Ayrıca “Misket Ayağı” (makamı) veya “Eviç” diye bilinen Türkülerde, makam ismi yerine kitapta segah makamı ismi kullanılmıştır. Örn. “Sabahın Seherinde ve Söğüdün Erenleri” Türküleri. Türkülerin Usullerine göre herhangi bir düzen veya sıralama kullanılmadığı görülmektedir. Basit ölçülerden beş (5) adet 4/4’lük, bir (1) adet ise 2/4’lük ölçü kullanılmıştır. Genellikle aksak ölçüde (5/8, 7/8, 9/8) eserler kullanılmıştır. İki (2) adet 9/8’liğin bir mertebesi olan 9/4’lük ölçü rakamı kullanılmıştır.

Tablo 13.

Tuğcuların “Şan İçin Piyano Eşlikli Türküler” Kitabında Yer Alan Eserlerin Giriş, Ara Müzik Ve Bitiş Ezgisi Bilgileri. (Devamı)

Kitap Adı: ŞAN İÇİN PİYANO EŞLİKLİ TÜRKÜLER (CD’li) Çağdaş Türk Bestecileri Dizisi , ISBN: 978-605-61557-4-1 Yazarı: Erdal Tuğcular Müzik Eğitimi Yayınları No: 27, Ses Eğitimi Serisi No: 2, 2. Basım, 2013, Ankara.					
Sıra No	Sayfa No	(BÖLÜM I) Eser Adı	Giriş (intro.) Müziği (Var/ Yok)	Ara Müziği (Var/ Yok)	Bitiş (Final) Müziği (Var/ Yok)
1	6	Süpürgesi Yoncadan	Var	Var	Yok
2	8	Sarı Kız	Var	Var	Yok
3	10	Leblebi Koydum Tasa	Var	Var	Yok
4	12	Kerez Çiçek Açayı	Var	Var	Yok
5	14	Öte Yakaya geçelim	Var	Var	Yok
6	16	Arpalar Orak oldu	Var	Var	Yok
7	18	Karahisar Kalesi	Var	Var	Yok
8	20	Gemiler Giresune	Var	Var	Kısa
9	23	Osmanım	Var	Var	Yok
10	26	Kahve Koydum Fincana	Var	Var	Yok
11	28	Uca Dağların Başında	Var	Var	Yok
12	31	Sabahın Seherinde	Var	Var	Yok
13	34-37	Ağasarin Balını	Var	Var	Yok
14	40-43	Deniz Üstü Köpürür	Var	Var	Yok
15	46-48	Çökertme	Var	Var	Kısa
16	50-53	Bülbülüm Altın Kafeste	Var	Var	Yok
17	56-59	Söğüdün Erenleri	Var	Var	Yok
18	62-64	Beyaz Giyme	Var	Var	Yok
19	66-68	Yörük Ali	Var	Var	Kısa
20	70-73	Kütahya’nın Pınarları	Var	Var	Yok

Tablo 13 incelendiğinde analiz edilen kitapta yer alan giriş müziğinin ve kıtalar arasında ara müziklerinin olduğu görülmektedir ancak, bitiş için ayrıca bir melodi yazılmamıştır. Kısa süreli kararda bitişlere rastlanılmaktadır. Tüm eserlerde aynı model bitişlere rastlanılmıştır. Böyle olmasının bitiş etkisi ile ilgili olduğu düşünülmektedir. Genellikle eşlikli eserlerde birlikte hareket olursa bitişte daha etkili son olmaktadır.

Tablo 14.

Tuğcuların ‘‘Piyano Eşlikli Halk Türküler’’ Kitabında Yer Alan Eserlerin Ses Genişliği Bilgileri. (Devamı)

Kitap Adı: ŞAN İÇİN PİYANO EŞLİKLİ TÜRKÜLER (CD’li)			
Çağdaş Türk Bestecileri Dizisi, ISBN: 978-605-61557-4-1			
Yazarı: Erdal Tuğcular			
Müzik Eğitimi Yayınları No: 27, Ses Eğitimi Serisi No: 2, 2. Basım, 2013, Ankara.			
Sıra No	Sayfa No	(BÖLÜM I) Eser Adı	Şan Partisi için Ses Sınırı (Nota Aralığı)
1	6	Süpürgesi Yoncadan	k7’li Aralık
2	8	Sarı Kız	k7’li Aralık
3	10	Leblebi Koydum Tasa	8’li Aralık (oktav)
4	12	Kerez Çiçek Açay	T4’lü Aralık
5	14	Öte Yakaya geçelim	8’li Aralık (oktav)
6	16	Arpalar Orak oldu	k6’lı Aralık
7	18	Karahisar Kalesi	8’li Aralık (oktav)
8	20	Gemiler Giresune	k7’li Aralık
9	23	Osmanım	8’li Aralık (oktav)
10	26	Kahve Koydum Fincana	8’li Aralık (oktav)
11	28	Uca Dağların Başında	8’li Aralık (oktav)
12	31	Sabahın Seherinde	10’lu Aralık
13	34-37	Ağasarın Balını	k7’li Aralık
14	40-43	Deniz Üstü Köpürür	8’li Aralık (oktav)
15	46-48	Çökertme	10’lu Aralık
16	50-53	Bülbülüm Altın Kafeste	8’li Aralık (oktav)
17	56-59	Söğüdün Erenleri	8’li Aralık (oktav)
18	62-64	Beyaz Giyme	k7’li Aralık
19	66-68	Yörük Ali	K7’li Aralık
20	70-73	Kütahya’nın Pınarları	K7’li Aralık

Tablo 14 incelendiğinde analiz edilen kitapta genellikle bir (1) oktav ses aralığındaki Türkülerin seçildiği görülmektedir. Bir oktav ses aralığını aşan iki adet Türkünün de kitapta kullanıldığı, solistlik özelliği ön plana çıkartacak performans dayalı eserlerin seçildiği anlaşılmaktadır. Piyano eşlikleri bakımından alan çalgısı olmayan müzik eğitimcileri veya öğrenciler için ileri düzey olduğu söylenebilir.

Kitapta ölçülerin ve makamların çeşitli olduğu düzeyli Türkülere yer verilmiştir. Türk müziğinin makamsal özelliğinden dolayı makamların farklı tonlarda çalışılması transpoze yapılması piyanoyu kullanan için önemli bir etkinliktir. Tonal düşünceye alışan müzikçiler için makamsal yapı bir anda farklı gelebilir ve donanım hataları yapabilir. Bir diğer sorunda aksak ölçü rakamlarıdır. Basit ölçüler çalmaya alışan müzisyenler aksak veya karma dediğimiz ölçüleri bir anda yapamayabilir. Eseri yavaşlatılıp ritmik öğeleri ve zamanlamaları olması gerektiği gibi yapmak ritmik yapıların çözümünde önemli rol oynayabilir.

Tablo 15.

Erdal Tuğcuların “Şan İçin Piyano Eşlikli Halk Türküleri” Kitabında Yer Alan Eserlerin Nota-Süre Bilgileri. (Devamı)

Kitap Adı: ŞAN İÇİN PİYANO EŞLİKLI TÜRKÜLER (CD’li) Çağdaş Türk Bestecileri Dizisi , ISBN: 978-605-61557-4-1 Yazarı: Erdal Tuğcular Müzik Eğitimi Yayınları No: 27, Ses Eğitimi Serisi No: 2, 2. Basım, 2013, Ankara.				
Sıra No	Sayfa No	(BÖLÜM I) Eser Adı	Şan Partisi İçin En Kısa-En Uzun Süre (Nota Değeri)	Piyano Partisi İçin En Kısa-En Uzun Süre (Nota Değeri)
1	6	Süpürgesi Yoncadan	16’lık, 4’lük	16’lık, 4’lük
2	8	Sarı Kız	16’lık, 1,5’luk	16’lık, 3’lük
3	10	Leblebi Koydum Tasa	16’lık, 4’lük	16’lık, 4’lük
4	12	Kerez Çiçek Açayı	8’lik, 1,5’luk	8’lik, 2’lik
5	14	Öte Yakaya geçelim	16’lık, 3’lük	16’lık, 2’lik
6	16	Arpalar Orak oldu	16’lık, 4’lük	16’lık, 1,5’luk
7	18	Karahisar Kalesi	16’lık, 2’lik	16’lık, 16’lık
8	20	Gemiler Giresune	16’lık, 1,5’luk	16’lık, 1,5’luk
9	23	Osmanım	16’lık, 3’lük	32’lik, 1’lik
10	26	Kahve Koydum Fincana	32’lik, 4’lük	32’lik, 1,5’luk
11	28	Uca Dağların Başında	16’lık, 10 sekizlik	32’lik, 13 sekizlik
12	31	Sabahın Seherinde	16’lık, 3,5’luk	32’lik, 3,5’luk
13	34-37	Ağasarın Balını	16’lık, 5 sekizlik	16’lık, 2,5’luk
14	40-43	Deniz Üstü Köprüdür	16’lık, 2’lik	16’lık, 3’lük
15	46-48	Çökertme	16’lık, 3’lük	16’lık, 3’lük
16	50-53	Bülbülüm Altın Kafeste	16’lık, 1,5’luk	16’lık, 2’lik
17	56-59	Söğüdün Erenleri	16’lık, 2’lik	16’lık, 2’lik
18	62-64	Beyaz Giyme	16’lık, 4’lük	16’lık, 4’lük
19	66-68	Yörük Ali	32’lik, 2’lik	32’lik, 2’lik
20	70-73	Kütahya’nın Pınarları	16’lık, 4’lük	16’lık, 2’lük

Tablo 15 incelendiğinde analiz edilen kitap içinde yazılmış olan eserlerde tüm nota değerlerinin kullanılmasının yanında en kısa nota değeri 1/32’lik nota süresi ve en uzun değer ise 13/8’lik nota süresi olduğu görülmektedir. Nota değerlerine göre eserlerin zorluk derecesi doğal olarak oluşmaktadır.

Tablo 16 incelendiğinde analiz edilen kitapta yer alan eserlerin düzey, ton, ritim, eşlik vb. konularında ilk Türküler orta seviyeden ileri seviyeye doğru sıralandığı görülmektedir. Kitaptaki eserlerin daha çok sahne performansına yönelik olduğu söylenebilir. Eşliklerinin piyanistlik ve teknik açıdan belirli bir zorluk düzeyi vardır. Bu durum eğitim-öğretim açısından, öğrenilen bilgilerin belirli bir zamanda kavranması, pekişmesi ve öğrencinin müzikal gelişimi açısından önemli olmasının yanında dinletici performansları için ideal düzeylerde.

Tablo 16.

Erdal Tuğcuların “Şan İçin Piyano Eşlikli Türküleri” Kitabında Yer Alan Eserlerin Düzey Bilgileri. (Devamı)

Kitap Adı: ŞAN İÇİN PİYANO EŞLİKLİ TÜRKÜLER (CD’li) Çağdaş Türk Bestecileri Dizisi , ISBN: 978-605-61557-4-1 Yazarı: Erdal Tuğcular Müzik Eğitimi Yayınları No: 27, Ses Eğitimi Serisi No: 2, 2. Basım, 2013, Ankara.				
Sıra No	Sayfa No	(BÖLÜM I) Eser Adı	Şan İçin Düzey (Kolay-Orta-İleri)	Piyano İçin Düzey (Kolay-Orta-İleri)
1	6	Süpürgesi Yoncadan	Orta	Orta
2	8	Sarı Kız	Orta	Orta-İleri
3	10	Leblebi Koydum Tasa	Orta	Orta-İleri
4	12	Kerez Çiçek Açayı	Orta-İleri	İleri
5	14	Öte Yakaya geçelim	İleri	İleri
6	16	Arpalar Orak oldu	İleri	İleri
7	18	Karahisar Kalesi	Orta-İleri	İleri
8	20	Gemiler Giresune	İleri	İleri
9	23	Osmanım	İleri	İleri
10	26	Kahve Koydum Fincana	İleri	İleri
11	28	Uca Dağların Başında	İleri	İleri
12	31	Sabahın Seherinde	İleri	İleri
13	34-37	Ağasarın Balını	Orta-İleri	İleri
14	40-43	Deniz Üstü Köpürür	Orta-İleri	İleri
15	46-48	Çökertme	İleri	İleri
16	50-53	Bülbülüm Altın Kafeste	Orta-İleri	İleri
17	56-59	Söğüdün Erenleri	İleri	İleri
18	62-64	Beyaz Giyme	İleri	İleri
19	66-68	Yörük Ali	İleri	İleri
20	70-73	Kütahya’nın Pınarları	İleri	İleri

Tablo 17.

Erdal Tuğcuların “Şan İçin Piyano Eşlikli Türküler” Kitabı Hakkındaki Diğer Bilgiler. (Devamı)

Kitap Adı: ŞAN İÇİN PİYANO EŞLİKLİ TÜRKÜLER (CD’li) Çağdaş Türk Bestecileri Dizisi , ISBN: 978-605-61557-4-1 Yazarı: Erdal Tuğcular Müzik Eğitimi Yayınları No: 27, Ses Eğitimi Serisi No: 2, 2. Basım, Mayıs-2013, Ankara.	
Sayfa Sayısı	80
Yazar Sayısı	1
Baskı Sayısı	2. Basım
CD Kaydı Olup Olmadığı	Var
Farklı Ses Gruplarına Transpoze	Son sekiz (8) eser bir farklı tona transpoze yapılmış.
İçerisinde Özgün Beste Olup Olmadığı	Yok

Tablo 17 incelendiğinde, kitabın CD ortamında piyano eşliklerinin MP3 ses formatında sunulduğu görülmektedir. Kitabın sadece son sekiz (8) eserinin bir farklı tona transpoze (göçürme) yapıldığı görülmektedir. Kitapta özgün herhangi bir beste yapılmadığı görülmüştür.

Resim 2. Erdal Tuğcuların “Piyano Eşlikli Türküler” kitabından örnek bir nota görseli.

Şekil 6’te incelenen kitabın içindeki eser üzerinde (notada) çeşitli bilgilere yer verildiği görülmektedir. Eşliği yazılan eserin CD kaydının numarası, ses genişliği, temposu, nüansları, Türkünün yöresi ve düzenlemecisi gibi bilgiler verilmektedir. Bu bilgiler seslendirenler için yönlendirici yönü olması açısından önemlidir.

Tablo 18.

Koç ve Kuzmin’ in “Şan İçin Piyano Eşlikli 12 Türkü” Kitabında Yer Alan Eserlerin Ölçü-Hız-Tonalite-Makam Ve Armoni Yöntemi Bilgileri.

Kitap Adı: ŞAN İÇİN PİYANO EŞLİKLİ 12 TÜRKÜ						
Yazarlar: Muhammet Koç-Vsevolod Kuzmin.						
ISBN 978-605-4957-00-2 Müzik Eğitimi Yayınları No.50, Ses Eğitimi Serisi No: 09, 2014						
Sıra No	Sayfa No	(BÖLÜM I) Eser Adı	Ölçü Rakamı	Tempo -Hız	Makam-Tonalite	Kullanılan Armoni Sistemi
1-4	6-12	Çamdan Sakız Akıyor	4/4	♩=108	Hicaz	Tonal, Batı Müziği
5-8	14-20	Gül Kuruttum	11/8	♩=50	Suzinak	Tonal, Batı Müziği
9-12	22-28	Kaleden İniş Mi Olur	5/8	♩=80	Hüseyni	Tonal, Batı Müziği
13-16	30-36	Sendeki Kaşlar	9/8	♩=108	Kürdi	Tonal, Batı Müziği
17-20	38-44	Uzun İnce Bir Yoldayım	4/4	♩=55	Hüseyni	Tonal, Batı Müziği
21-24	46-52	Üğrünü Üğrünü	4/4	♩=60	Hicaz	Tonal, Batı Müziği
25-28	54-60	Yörü Bre Çiçekdağı	7/8	♩=50	Hüseyni	Tonal, Batı Müziği
29-32	62-71	Mapushane İçinde Yanıyor Gazlar	4/4	♩=75	Segâh	Tonal, Batı Müziği
33-36	74-83	Acem Kızı	15/8	♩=50	Misket Eviç	Tonal, Batı Müziği
37-40	86-95	Al Yeşil Dökün Anneler	10/8	♩=85	Misket Eviç	Tonal, Batı Müziği
41-44	98-107	Başımda Altın Tacım	4/4	♩=50	Karcıgar	Tonal, Batı Müziği
45-48	110-122	Gemiciler Kalkalım	7/8	♩=160	Kürdi	Tonal, Batı Müziği

Tablo 18. İncelendiğinde analiz edilen kitapta yer alan eserlerin ölçü, hız, makam ve armoni sistemleri görülmektedir. Makamsal müzik üzerine tonal sistemi kullanılmıştır. Basit ölçülerden 4/4'lük ölçüde olan Türkülerin yanında daha çok bileşik ve aksak değerlerdeki eserler seçilmiş olup, 11/8'lik 14/8'lik ve 15/8'lik ölçülerde Türkülere de yer verilmiştir. Eserlerin şan partisi ve yazılan piyano eşliği düzeyi ise ileri seviyededir.

Tablo 19.

Koç ve Kuzmin'in "Şan İçin Piyano Eşlikli 12 Türkü" Kitabında Yer Alan Eserlerin Giriş-Ara Müzik Ve Final Bitişi Bilgileri. (Devamı)

Kitap Adı: ŞAN İÇİN PİYANO EŞLİKLİ 12 TÜRKÜ					
Yazarlar: Muhammet Koç-Vsevolod Kuzmin.					
ISBN 978-605-4957-00-2 Müzik Eğitimi Yayınları No.50, Ses Eğitimi Serisi No: 09, 2014					
Sıra No	Sayfa No	(BÖLÜM I) Eser Adı	Giriş (intro) Müziği Var/Yok	Ara Müziği Var/Yok	Bitiş (Final) Müziği Var/Yok
1-4	6-12	Çamdan Sakız Akıyor	Var	Var	Yok
5-8	14-20	Gül Kuruttum	Var	Var	Yok
9-12	22-28	Kaleden İniş Mi Olur	Var	Var	Yok
13-16	30-36	Sendeki Kaşlar Bende De Olaydı	Var	Var	Çok Kısa
17-20	38-44	Uzun İnce Bir Yoldayım	Var	Var	Çok Kısa
21-24	46-52	Üğrünü Üğrünü Gelir Dereden	Var	Var	Çok Kısa
25-28	54-60	Yörü Bre Çiçekdağı	Var	Var	Kısa
29-32	62-71	Mapushane İçinde Yanıyor Gazlar	Var	Var	Çok Kısa
33-36	74-83	Acem Kızı	Var	Var	Kısa
37-40	86-95	Al Yeşil Dökün Anneler	Var	Var	Yok
41-44	98-107	Başında Altın Tacım	Var	Var	Var
45-48	110-122	Gemiciler Kalkalım	Var	Var	Yok

Tablo 19 incelendiğinde analiz edilen kitaptaki tüm eserler için solo şarkı söyleyen için ses verme amaçlı giriş ve ara müziklerin yazıldığı görülmektedir. Sadece "Başında altın tacım" isimli Türkünün ezgisi gereği iki (2) ölçü bir bitiş müziği olduğu görülmektedir. Diğer eserlerde ise çok kısa süreli müziği tamamlama amaçlı kısa bitişler kullanılmıştır.

Tablo 20.

Koç ve Kuzmin'in "Şan İçin Piyano Eşlikli 12 Türkü" Kitabında Yer Alan Eserlerin Ses Genişliği Bilgileri. (Devamı)

Kitap Adı: ŞAN İÇİN PİYANO EŞLİKLİ 12 TÜRKÜ			
Yazarlar: Muhammet Koç-Vsevolod Kuzmin.			
ISBN 978-605-4957-00-2 Müzik Eğitimi Yayınları, No.50, Ses Eğitimi Serisi No: 09, 2014			
Sıra No	Sayfa No	(BÖLÜM I) Eser Adı	Şan Partisi için Ses Sınırı (Nota Aralığı)
1-4	6-12	Çamdan Sakız Akıyor	Bemol 9'lu Aralık
5-8	14-20	Gül Kuruttum	B6'lı Aralık
9-12	22-28	Kaleden İniş Mi Olur	B6'lı Aralık
13-16	30-36	Sendeki Kaşlar Bende Olaydı	Bemol 9'lu Aralık
17-20	38-44	Uzun İnce Bir Yoldayım	k7'li Aralık
21-24	46-52	Üğrünü Üğrünü Gelir Dereden	k7'li Aralık
25-28	54-60	Yörü Bre Çiçekdağı	10'lu Aralık
29-32	62-71	Mapushane İçinde Yanıyor Gazlar	k6'lı Aralık
33-36	74-83	Acem Kızı	10'lu Aralık
37-40	86-95	Al Yeşil Dökün Anneler	k7'li Aralık
41-44	98-107	Başımda Altın Tacım	10'lu Aralık
45-48	110-122	Gemiciler Kalkalım	8'li Aralık (oktav)

Tablo 20 incelendiğinde analiz edilen kitapta Türkülerin ikisi 10' lu ses aralığında olduğu görülmüştür. Diğer Türküler ise genellikle bir oktav ses aralığı içerisinde olduğu görülmektedir. İki Türkü hariç şan partisi ses sınırlarını zorlamamaktadır. Eserlerin farklı dört (4) tonda yazılmış transpoze eşliklerinin olduğu görülmüştür.

Tablo 21.

Koç ve Kuzmin'in "Şan İçin Piyano Eşlikli 12 Türkü" Kitabındaki Tüm Eserlerin Teknik Bilgileri. (Devamı)

Kitap Adı: ŞAN İÇİN PİYANO EŞLİKLİ 12 TÜRKÜ				
Yazarlar: Muhammet Koç-Vsevolod Kuzmin.				
ISBN 978-605-4957-00-2				
Müzik Eğitimi Yayınları, No.50, Ses Eğitimi Serisi No: 09, 2014				
Sıra No	Sayfa No	(BÖLÜM I) Eser Adı	Şan Partisi İçin En Kısa-En Uzun Süre (Nota Değeri)	Piyano Partisi İçin En Kısa-En Uzun Süre (Nota Değeri)
1-4	6-12	Çamdan Sakız Akıyor	8'lik, 2'lik	16'lık, 1'lik
5-8	14-20	Gül Kuruttum	32'lik, 4'lük	32'lik, 3'lük
9-12	22-28	Kaleden İniş Mi Olur	16'lık, 13 sekizlik	16'lık, 5 sekizlik
13-16	30-36	Sendeki Kaşlar Bende Olaydı	16'lık, 9 sekizlik	16'lık, 3'lük
17-20	38-44	Uzun İnce Bir Yoldayım	32'lik, 1'lik	32'lik, 1'lik
21-24	46-52	Üğrünü Üğrünü Gelir Dereden	32'lik, 1'lik	32'lik, 1'lik
25-28	54-60	Yörü Bre Çiçekdağı	32'lik, 4'lük	32'lik, 3'lük
29-32	62-71	Mapushane İçinde	16'lık, 1'lik	16'lık, 1'lik
33-36	74-83	Acem Kızı	32'lik, 4'lük	32'lik, 3 sekizlik
37-40	86-95	Al Yeşil Dökün Anneler	16'lık, 10 sekizlik	16'lık, 10 sekizlik
41-44	98-107	Başımda Altın Tacım	32'lik, 2'lik	32'lik, 2'lik
45-48	110-122	Gemiciler Kalkalım	16'lık, 2'lik	16'lık, 2'lik

Tablo 21 incelendiğinde analiz edilen kitap içinde yazılmış olan eserlerde tüm nota değerlerinin kullanıldığı görülmektedir.

Tablo 22.

Koç ve Kuzmin'in "Şan İçin Piyano Eşlikli 12 Türkü" Kitabında Yer Alan Eserlerin Düzey Bilgileri. (Devamı)

Kitap Adı: ŞAN İÇİN PİYANO EŞLİKLİ 12 TÜRKÜ				
Yazarlar: Muhammet Koç-Vsevolod Kuzmin.				
ISBN 978-605-4957-00-2				
Müzik Eğitimi Yayınları, No.50, Ses Eğitimi Serisi No: 09, 2014				
Sıra No	Sayfa No	(BÖLÜM I) Eser Adı	Şan İçin Düzey (Kolay-Orta-İleri)	Piyano İçin Düzey (Kolay-Orta-İleri)
1-4	6-12	Çamdan Sakız Akıyor	Orta-İleri	İleri
5-8	14-20	Gül Kuruttum	İleri	İleri
9-12	22-28	Kaleden İniş Mi Olur	İleri	İleri
13-16	30-36	Sendeki Kaşlar	İleri	İleri
17-20	38-44	Uzun İnce Bir Yoldayım	Orta-İleri	İleri
21-24	46-52	Üğrünü Üğrünü Gelir Dereden	İleri	İleri
25-28	54-60	Yörü Bre Çiçekdağı	İleri	İleri
29-32	62-71	Mapushane İçinde Yanıyor Gazlar	İleri	İleri
33-36	74-83	Acem Kızı	İleri	İleri
37-40	86-95	Al Yeşil Dökün Anneler	İleri	İleri
41-44	98-107	Başımda Altın Tacım	İleri	İleri
45-48	110-122	Gemiciler Kalkalım	İleri	İleri

Tablo 22 incelendiğinde analiz edilen kitapta yer alan eserlerin düzey, ton, ritim, eşlik vb. konularında ilk Türküler orta seviyeden ileri seviyeye doğru sıralandığı görülmektedir. Dört (4) farklı tonda transpoze yapıldığı görülmektedir. Kitaptaki eserlerin daha çok sahne performansına yönelik olduğu söylenebilir. Eşliklerinin piyanistlik ve teknik açıdan belirli bir zorluk düzeyi vardır. Tonal armoni kullanılmıştır. Bu durum eğitim-öğretim açısından, öğrenilen bilgilerin belirli bir zamanda kavranması, pekişmesi ve öğrencinin teknik ve müzikal gelişimi açısından ilerlemesinin yanı sıra dinleti performansları için ideal düzeylerdedir.

Tablo 23.

Koç ve Kuzmin'in "Şan İçin Piyano Eşlikli 12 Türkü" Kitabının Genel Bilgileri. (Devamı)

Kitap Adı: ŞAN İÇİN PİYANO EŞLİKLİ 12 TÜRKÜ	
Yazarlar: Muhammet Koç-Vsevolod Kuzmin.	
ISBN 978-605-4957-00-2 Müzik Eğitimi Yayınları, No.50, Ses Eğitimi Serisi No: 09, 2014	
Sayfa Sayısı	128
Yazar Sayısı	2
Baskı Sayısı	Yok
CD Kaydı olup olmadığı	CD Ortamında MP3 ses dosyaları var.
Farklı Ses Gruplarına Tranpoze	Dört (4) farklı tonda var.
İçerisinde özgün beste olup olmadığı	Yok, Eserlerin tümü Türkülerinden seçilmiş.

Tablo 23 incelendiğinde analiz edilen kitapta seçilen Türkülerin olduğu görülmüştür. Kitapta yer alan eserlerin CD ortamında MP3 formatında dört (4) farklı tonda farklı ses grupları için transpoze (göçürme) yapılarak ses dosyaları ile birlikte sunulduğu görülmektedir. Kitap iki (2) yazarlıdır ve yazarlardan birisinin Rus kökenli piyano öğretmeni olduğu öz geçmişinden anlaşılmaktadır. Eserlerin piyano eşliklerinin tonal armoni (Batı müziği armonisi) kullanılarak yazılmış olmasının bir nedeni olabilir. Eserlerin tamamı Türkülerden oluşmaktadır. Müzikal düzeyi ileri seviyededir.

Resim 3. Koç ve Kuzmin “Piyano Eşlikli 12 Türkü” kitabından örnek bir nota görseli.

Resim 3’te incelenen kitabın nota sayfaları üzerinde eser ile ilgili çeşitli bilgilere yer verildiği görülmektedir. Eserin CD kaydının numarası, ses genişliği, temposu, nüansları, Türkünün yöresi ve düzenlemecisi gibi bilgiler verilmektedir. Eğitimci, öğrenci, eşlikçi veya diğer seslendirenler için yönlendirici bilgiler olması açısından önemlidir.

Bir önceki incelediğimiz Tuğcuların kitabı ile görünüş ve tasarım açısından benzer olduğu görülmektedir. Bu durum kitapların aynı yayın evinden hatta editörünün aynı kişi olmasından kaynaklanmaktadır. Yayın evinin standart bir kitap serisi oluşturulduğu gözlenmiştir.

3.4. Verilerin Analizi

Bu bölümde araştırma için toplanan verilerin araştırmada ele alınan problemlere yorum getirecek biçimde nasıl düzenlendiği ve analiz edildiği açıklanmıştır. Araştırma verilerinin daha iyi analiz edilmesi için oluşturulan tablolar bu bölümde genel ve özel anlamda betimsel olarak anlatılmıştır.

Araştırma, piyano eşlikli olarak oluşturulmuş olan şan kitapları üzerinde yapılmıştır. Ancak içerisinde Türk müziği eserleri olanlar ile sınırlandırma yapılması durumu ile incelenen beş (5) kaynaktan biri olan “Şan İçin Piyano Eşlikli Albüm” adlı Şimşek’in (2009) kitabında Türk müziğinden örnekler olmadığı, Türkçe söz yazılmış yabancı eserlerinde bulunduğu için araştırma dışında bırakılmış ve analiz yapılmamış, sadece araştırma konusuna isim uygun olduğu için yer almıştır.

İncelenen kitaplar piyano eşlikli olması açısından şan eğitimine kesinlikle katkı sunmaktadır. Müzik eğitiminde derslerde ve etkinliklerde kaynak repertuar olarak kullanılmaktadır. Çeşitli yörelere ait çeşitli Türkülerin kullanıldığı görülmektedir. Kitaplar içerisinde farklı düzeylerde (basit-orta-ileri) eserler olması açısından seslendirenler ve eğitimciler için seçenek sunmaktadır. Kitapların oluşturulma düzeninde eserler sıralanırken genellikle eser düzeyine göre sıralamaya uyulduğu görülmektedir. Egüz’ ün eserlerinde bu durum şan ve piyano için kolaydan zora doğru düzey daha belirgindir. Diğer kitaplarda ise daha çok şan partisinin zorluk düzeyine göre planlanarak sıralandığı görülür. Tüm kitaplarda belirli eser sayısı ve sayfa sayısından sonra zorluk düzeyi birbirine yakındır.

Düzenlemelerde bazı eserlerde giriş ve ara müzik bitirishlerin olduğu görülmektedir. Bu durum ayrıntılı olarak ilgili tablolarda belirtilmiştir. Seçilen ses aralığı olarak; piyano için veya şan için herhangi bir seslendirme zorluğu bulunmamaktadır. Ölçü rakamı olarak ulusal müziğimizde kullanılan 2/4, 3/4, 4/4, 6/8, 7/8, 9/8, 9/4, 10/8, 11/8, 14/8, 15/8’lik usullere rastlanmıştır. Farklı tempolarda ve metronom değerlerinde (yavaş hız, orta hız, çabuk hız) eserlerin olduğu görülmektedir. Sadece Tuğcuların kitabında aksak usullerin açılımı ile (Örn. 9/8 =2+2+2+3) ilgili donanımda açıklayıcı yönlendirme gösterilmiştir. Diğer kitaplarda bu gösterim yoktur. Kitaplar şan için hazırlanmış olmasına karşın sadece repertuar amaçlı oluşturulmuştur. Ses eğitimine ait herhangi bir çalışma (ses, nefes, diyafram, artikülasyon, vb.) içermemektedir.

Tablo 24’te kitapların genel anlamda armoni yönünden analizi yer almaktadır. Çok seslendirme açısından incelendiğinde kitaplar kendi aralarında sınıflandırılmış olur.

Tablo 24.

İncelenen Beş (5) Kitabın Piyano Eşliğine Kullanılan çok seslendirme (Armoni) Yöntemi.

S N	İncelenen Kitaplar	Kullanılan Armoni Yöntemi	
		Dörtlü Armoni	Tonal Armoni
1	Piyano Eşlikli Piyano Eşlikli Halk Türküleri II, (Saip Egüz)	X	
2	Piyano Eşlikli Piyano Eşlikli Okul Şarkıları I, (Saip Egüz)	X	X
3	Şan İçin Piyano Eşlikli Albüm, (Gülşen Şimşek)		X
4	Şan için Piyano Eşlikli Türküler, (Erdal Tuğcular)	X	
5	Şan için Piyano Eşlikli 12 Türkü, (Koç ve Kuzmin)		X

İncelenen kitaplardan iki (2) tanesi çağdaş Türk müziği armoni sistemi (dörtlü armoni) ile, iki tanesi (2) klasik Batı müziği armoni sistemi ile, bir tanesi (1) ise hem çağdaş Türk müziği armoni sistemi (dörtlü armoni) ile hem de klasik Batı müziği armoni sistemi ile eşiklendirildiği tespit edilmiştir. Türkülerin TRT’deki arşivinde bulunan Türkü notalarına genellikle sadık kalınmış ancak klasik şan eğitimine uygun hale getirmek için süslü nağmelerin Egüz’ün kitabında sadeleştirildiği görülmüştür. Diğer kitaplarda ise genellikle orijinal notasyon sağlanmıştır.

Kitapların bazıları basım yılları ile doğru orantılı olarak teknolojinin imkanlarını kullanmış olduğu görülmektedir. Tuğcuların “Şan için Piyano Eşlikli Türküler” kitabı ile Koç ve Kuzmin’in “Şan için Piyano Eşlikli 12 Türkü” kitabında eserlerin piyano eşlikleri elektronik ortamda hazırlanarak CD içerisinde MP3 ses dosyası formatı ile birlikte sunulmuştur. Bu durum öğrenciler için bireysel olarak çalışabilme imkanı, piyanist olmadığı durumlarda seslendirme imkanı sağlaması açısından düşünülmüş ve yararlı bir çalışmadır.

Kaynak kitaplar makam veya tonalite açısından incelendiğinde ise, piyano ses sistemine uygun makamların tercih edildiği veya makamsal (komalı) olan eserlerin piyano ile çalınabilmesi için Tampere sistemine göre düzenlendiği görülmektedir.

Makamların kullanılmasında ise göçürme (transpoze/aktarım) yolu ile ses sınırlarına uygun hale getirildiği görülmektedir. Ancak kitaplarda insan ses gruplarına göre (soprano, alto, tenor, bas) bir ayırım yapılmadı görülmüştür. Egüz'ün “Piyano Eşlikli Piyano Eşlikli Okul Şarkıları I” isimli kitabının ön sözünde transpoze/aktarım yapılmadığı, ancak bu işin eğitimcilere bırakıldığı yazar tarafından belirtilmiştir. Egüz'ün “Piyano Eşlikli Okul Şarkıları I” kitabında diğer kitaplardan farklı olarak beste formunda Türküler ile Türkçe sözlü yabancı şarkılara yer verilmiştir. Türkü formundaki eserler çağdaş Türk müziği armonisine göre, okul şarkıları ve diğer uyarlama yabancı şarkılar ise Batı müziği armonisine göre çok seslendirilmiş olduğu veya orijinal eşliklerinin kullanıldığı görülmektedir.⁶

Tuğcuların “Şan için Piyano Eşlikli Türküler” kitabında ses sınırları bakımından çoğunlukla orta ses bölgesi için uygun olmakla beraber, daha kalın ve ince sesler içinde aktarımlar yapılmıştır. Bu nedenle kitabın sadece son bölümdeki (Sayfa 34'den itibaren) sekiz (8) eserin iki farklı tonaliteye (veya makama) transpoze/aktarım yapıldığı görülmektedir. Bir birinden farklı sekiz (8) makamı, altı usulü, 17 yörenin Türkülerini içermektedir.

Transpoze anlamında en kapsamlı oluşturulmuş olan kitap; Koç ve Kuzmin'in “Şan için Piyano Eşlikli 12 Türkü” kitabıdır. Tüm eserlerin dört (4) farklı tonamakama transpoze yapıldığı görülmektedir. Bu durum seslendirenler için daha iyi performans, zaman kazanma ve pratiklik açısından çeşitli avantajlar sağlayabilir. Ayırt edici özellik olarak bu kitabın içeriğindeki eserlerin (Türküler) makamsal olmasına rağmen çok seslendirme yöntemi olarak Batı müziği armonisi kullanılarak eşliklendirilmiştir.

⁶ Eklerde kitaplarda bahsedilen konular ile ilgili örnek notalara yer verilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. Bulgular Ve Yorum

4.1. Bulgular

Araştırmada, ses eğitiminde kullanılan özellikle piyano eşlikli Türk müziği eserlerinin yer aldığı kitaplar ve çeşitli teknik özellikleri incelenmiş ve çeşitli bulgular elde edilmiştir.

İlgili kitaplar, çeşitli müzik eğitim kurumlarında, ses eğitimi alanında, kaynak veya ders kitabı olarak kullanılmaktadır. Araştırma bu alan ile ilgilenen eğitimciler ve öğrenciler için teknik bilgilerin yer aldığı bir çalışmadır.

İncelenen kitaplarda bulunan eserler biçimsel ve içerik yönlerinden irdelenmiş ve tablolar halinde gösterilmiştir. Bu incelemeler ve tespitlere göre kitaplarda; geleneksel Türk müziğimizdeki makamsal yapıdaki (komalı) eserler armonik yapıya uygun hale getirildiği görülmüş ve Tampere ses sistem içinde (sesler koma' sız yani natürel hale getirilerek) piyano eşlikli sunulmuş veya piyano sesleri ile çalınabilen makamsal eserlerin tercih edildiği görülmüştür. İncelenen kitaplarda kullanılan Türk müziği eserleri olarak ağırlıklı olarak Türkülerden oluştuğu görülmüştür. Diğer sözlü Türk müziği türleri (Örn. Şarkı vb.) yer almamıştır. İncelenen kitapta yer alan eserlerin; Hicaz, Hüseyini, Misket-Eviç, Karcıgar, Suzinak ve Kürdi makamlarından oluştuğu görülmektedir.

Egüz'ün kitaplarında ölçü rakamı olarak seslendirilmesi zor olabilecek karmaşık usullerin tercih edilmediği, 2/4, 3/4, 4/4, 9/4, 5/8, 6/8, 7/8, 9/8, 10/8' lik ölçülerin (usûl) olduğu görülmüştür. Erdal Tuğcuların kitabında da, benzer şekilde 2/4, 4/4, 9/4, 3/8, 5/8, 7/8, 9/8'lik ölçüler kullanılmıştır.

İncelenen kaynaklardan sadece Koç ve Kuzmin'e ait olan "Şan İçin Piyano Eşlikli Türküler" isimli kitap içindeki Türküler tonal armoni ile eşliklendirilmiştir. Diğer kitaplardaki Türküler ise çağdaş Türk müziği (dörtlü armoni) çok seslendirme sistemine göre çok seslendirilip eşliklendirildiği, dikey (akorsal) ve yatay (ezgisel) yapıların olduğu tespit edilmiştir.

Koç ve Kuzmin'in kitabında ölçü bakımından ise 4/4'lük, 5/8'lik, 7/8'lik, 9/8 ve 10/8'lik ölçülerin yanı sıra 11/8'lik 14/8'lik ve 15'8lik ölçü rakamlı Türkülere de yer verilmiştir. Usûl bakımından düzeyi ileri seviyedir. Bununla doğru orantılı olarak eşliklerin düzeyi ve Türkülerin ses aralıkları ileri seviyede olduğu söylenebilir.

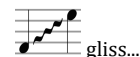
Diğer bir veri analizi de nota değerleri bakımından yapılmıştır. Süre olarak genellikle bilinen tüm nota ve sus değerleri kullanılmıştır. Eserlerde görülen en kısa nota değeri 32'lik, en uzun nota değeri ise on üç (13) sekizlik olarak karşımıza çıkmaktadır. Eserin aksak ölçüde olması, tempo değerinin yüksek olması ile birlikte nota değerlerinin de kısalığı belirli bir düzey oluşturmaktadır.

Bir başka önemli konu ise, incelenen kitapların hiçbirinde TSM eserlerine rastlanmamıştır. Ancak Hem TSM hem de THM tarzında çalınıp söylenebilen bir esere “Bülbülüm Altın Kafeste” yer verilmiştir. TSM örneklerinin hiç olmaması bir eksiklik olarak değerlendirilebilir. TSM şarkı söyleme geleneği içerisinde genellikle notalar yorumcunun nağmeleriyle zenginleştirilir. Ayrıca her yorumcunun eseri farklı şekillerde söylemesi söz konusu olabilmektedir. Bu durum mevcut notanın dışına çıkarak farklı yorumlama veya belirli glissando⁷ süsleme şeklinden dolayı olabilir. Ancak şan tekniğinde geleneksel söyleme alışkanlığından farklı olarak bir tarz oluşmuş olduğundan bu duruma çözüm olarak otantik süslü nağmeli eserler tekniğe uygun olacak şekilde sadeleştirilebilir. Bir diğer durumda bestecilerin telif haklarından dolayı olabilir. Eğitim ve müziğe katkı amaçlı çalışmalarda kanuni bakımdan herhangi bir mağduriyet yaşanmaması için çeşitli düzenlemeler yapılabilir. Her nedenle olursa olsun araştırmada TSM ve diğer türlerdeki eserlerinin ses eğitimi kitaplarında yer almaması bir yoksunluk olarak değerlendirilebilir.

Araştırmada tablo ile gösterilen bir çalışma da eğitimci, öğrenci ve piyanist için eserlerin eşlikleri ile ilgili “kolay, orta ve ileri düzey” şeklinde düzey belirlemesi ile eser ve piyano eşlikleri ve seslendirilmesi hakkında çeşitli bulgular elde edilmesidir. Her düzeyde esere ve piyano eşliğine ihtiyaç olabileceğinden bu açıdan da yeni çalışmaların yapılmasının gerekli olduğu saptanan bir durumdur.

Ses eğitimi için mevcut repertuarın geliştirmesi, eşlikli (Piyano, Gitar, Orkestra vb.) çalışmaların yapılması, desteklenmesi, eşlikli türkülerin sayısının ve kullanılabilirliğinin artırılması sonucuna ulaşılmıştır.

⁷ Glissando (gliss.) Bir sesin diğer bir sese doğru kaydırılarak süslenmesi.

4.2. Yorum

Çalışma ile bu alanda yazılmış piyano eşlikli Türk müziği eserlerinin olduğu kitapların azlığı nedeni ile dikkat çekilmeye çalışılmıştır. Bu alanda çalışacak veya ürün verecek müzik eğitimcilerle fikir vermesi hedeflemiştir.

Ses eğitiminde ve etkinliklerde kullanılabilecek çeşitli düzeyde ihtiyaca cevap verecek eşlikli Türk müziği eseri repertuarının oluşturulması sürekli bir gerekliliktir. Yapılan çalışmada tümü ile THM eserlerine yer verildiği TSM eserlerine yer verilmediği görülmektedir. Bu ve benzeri nedenlerle piyano eşlikli ulusal müziğimizin repertuarı yeterli hale getirilmelidir. Ses eğitimi ve dinleti için mevcut repertuarın geliştirilmesi bu yüzden önemlidir.

Yapılan çalışmalar belli bir süre ihtiyaca cevap verecektir. Ancak müzik eserleri kolay tüketilen bir ihtiyaçtır. Bu tür repertuara yönelik çalışmaların belirli periyotlarda yapılması bir gerekliliktir. Müzik eğitiminde süreklilik söz konusudur. Eğitimciler her dönem farklı öğrencilerle belirli bir eğitim süreci geçirirler. Eğitimciler zaman içinde çok ilgili ve özel yetenekli öğrencilerle karşılaşılabilir. Bu nedenle mevcut repertuar çok kısa sürede tüketilebilir. Ayrıca klasik Batı müziğinin literatüründe sayısız örnek vardır. Ancak kültürümüze ait eserlerinde yeni kuşaklara aktarılması ve modernize edilip armoni teknikleri sunulması son derece önemlidir. Bu nedenle ele alınan Türkülerin dışında diğer türlerin de (TSM, POP, Fantezi vb.) olduğunu bildiğimize göre beste, düzenleme, çok seslendirme vb. çalışmalar yapılabilir. Kitaplar gelecek kuşaklara kalıcı ve örnek bilgiler bırakırlar.

Kitap ve diğer kaynakların çoğalması ile birlikte onları inceleyen kişiler için de bir çalışma ortamı sağlayacaktır. İçeriğindeki eserler analiz edildiğinde yapılan çalışmalar ile ilgili bilgi daha da artabilir. İnsanlarda benzerini veya bir farklısını nasıl yapabiliriz? düşüncesi aklına gelebilir. Eğitimde ve dinleti kültüründe çeşitli konularda yeni eserlere, müziksel kaynaklara ve farklı çalgılar için eşliklere ihtiyacı olmaktadır. Bu durum aynen okyanusların ırmaklarla beslenmesi gibi hiç durmayan bir beslenme içerisindedir. Bu yüzden sürekli yeni çalışmalara ihtiyaç duyulabilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. Sonuç Tartışma Ve Öneriler

5.1. Sonuç ve Tartışma

Ses (şan) eğitiminde kullanılan özellikle “*Piyano Eşlikli*” adı altında hazırlanmış olan önceden belirlenmiş beş (5) adet kitap incelenmesi ve ayrıca kitapların içinde geçen eşlikli geleneksel Türk müziği eserlerinin incelenmesi yapılmıştır. Bu kitaplar mesleki müzik eğitimi kurumlarında “Şan” ya da “Bireysel Ses Eğitimi” derslerinde kullanılmaktadır. Seçilen kitaplardan dört (4) tanesi Türk müziğinden oluşan eşlikli eserden oluşmasına rağmen, bir (1) tanesinin ise batı müziği eserlerinden oluştuğu anlaşılmıştır. Bu kitap, Şimşek’in “Şan İçin Piyano Eşlikli Albüm” adlı kitabıdır. İçeriği; lied, antik arya (arya antik), arya ve napoliten şarkılardan bir demet seçilerek oluşturulmuştur. Kitapta yetmiş altı (76) adet eser bulunmaktadır. Liedlerin dili Türkçe, arya antik, arya ve napoliten şarkıların dili ise (orijinal) İtalyancadır. Kitapta yer alan eserler, insan sesinin özellikleri dikkate alınarak soprano-tenor, mezzosoprano-bariton ve alto-bas için değişik tonlarda düzenlemiştir. Bu nedenle piyano eşlikli olmasına rağmen Türk müziği örnekleri taşımadığı için sadece inceleme amaçlı olarak araştırmada yer almıştır.

Ses eğitimi için yazılmış olan ve piyano eşlikli olan kitapların içinden özellikle Türk müziği eserlerinden oluşan kitapların incelenmesi sonucunda içeriğinde bulunan eserler hakkında detaylı incelemeler yapılmış, bu sayede, eğitimci, öğrenci ve/veya seslendirenler için önemli bilgilerin bulunduğu çeşitli tablolar araştırma için oluşturulmuştur.

Repertuar seçiminde farklı yörelerden, farklı makam ve ölçü rakamlarında olacak şekilde ve farklı düzeylerde Türkülere yer verildiği anlaşılmaktadır. Tablolar bize verileri karşılaştırma imkanı sunmaktadır. Bu yöntem sayesinde kitaplar ile ilgili sayısal bilgiler elde edilmiştir. Kitaplar arasındaki ortak, benzer veya farklı yönler incelemeler ışığında net bir şekilde görülebilmekte ve tespit edilebilmektedir.

Bu bölümde araştırmada oluşturulan tüm tablolardan yola çıkılarak daha genel bir tablo yapılarak araştırmanın sonucuna ışık tutulacaktır.

Tablo 25.

İncelenen Beş (5) Kitapla İle İlgili Genel Bilgiler. (Armoni Sistemi, Kullanılan Eser Türü, Transpoze, Eser Sayısı Ve Düzey)

SN	KİTAPLAR	Armoni Sistemi/ Yöntemi	İçeriğindeki Eser Türü	Transpoze/ Göçürme	Eser Sayısı	Düzey
						(Kolay: K, Orta: O, İleri: İ)
1	Piyano Eşlikli Piyano Eşlikli Halk Türküleri II, (Saip Egüz)	Çağdaş Türk Müziği Armonisi	Türkü.	Yok	30	K, O, İ
2	Piyano Eşlikli Piyano Eşlikli Okul Şarkıları I, (Saip Egüz)	Çağdaş Türk (Dörtlü) ve Batı Müziği Armonisi	Türkü formunda besteler. Türkçe söz yazılmış yabancı şarkılar,	Yok	30	K, O, İ
3	Şan İçin Piyano Eşlikli Albüm, (Gülşen Şimşek)	Batı Müziği Armonisi	Klasik Batı müziği şan eserleri ve Türkçe söz yazılmış yabancı eserler.	Var	76	O, İ
4	Şan için Piyano Eşlikli Türküler, (Erdal Tuğcular)	Çağdaş Türk Müziği Armonisi	Türkü.	Son 8 eserde var.	20	İ
5	Şan için Piyano Eşlikli 12 Türkü, (Koç ve Kuzmin)	Batı Müziği Armonisi	Türkü.	Her eserin 4 farklı tonu var	12	İ

Tablo 25 incelendiğinde 1, 4 ve 5. sırada bulunan kitapların içeriği yöresel Türkülerden oluşturulmuş, 2. sırada bulunan kitabın içeriğinin ise Türkçe söz yazılmış şarkılardan ve Türkü formunda yapılan özgün bestelerden oluşturulmuştur. 3. sıradaki kitabın ise, klasik Batı müziği eserleri ve Türkçe söz yazılmış yabancı şarkı uyarlamalarının olduğu görülmektedir.

Çok seslendirme yöntemi olarak 1. ve 4. kitapların Piyano eşlikleri çağdaş Türk müziği armonisi (dörtlü armoni) ile yazıldığı görülmektedir. 2. kitabın eşlik yönünden farklı bir yönü, içeriğindeki Türkü formundaki eserler çağdaş Türk müziği armonisi ile (dörtlü), diğer uyarlama yapılan Türkçe söz yazılmış yabancı şarkıların Batı müziği armonisi ile eşliklendirildiği görülmektedir. Ayrıca 3. ve 5. kitapların Piyano eşlikleri ise Batı müziği armoni sistemine göre yapıldığı görülmektedir.

Kitaplar eğitim- öğretim, dinleti vb. etkinliklerde kullanılmak üzere çeşitli düzeylerde (kolay-orta-ileri) yazılmış eserlerden oluşturulmuştur. Piyano eşliği bakımından belirli bir teknik düzey gerektirmektedir. Bu durum alanı piyano olmayan eğitimciler ve müzik eğitimine yeni başlayan öğrenciler için güç bir durum olabilir. Ancak şu da bilinen bir gerçektir ki, Piyano eşliği yapabilmek için; Piyano ile ilgili belirli bir teknik düzeye ulaşılması ve yeterli çalışmaların yapılması önemlidir. Şan eğitimi veren eğitimcilerin piyano eşliğini yapabilmesi ve etkili kullanması önemlidir.

Kitapların içeriğindeki Türkü sayılarına bakıldığında kitap için yeterlidir. Kitaplar kaynak amaçlıdır ve sınırlı bir sayfa sayısına sahiptir. İncelenen dört (4) kitapta Türkü, Türkü formunda özgün beste, okul şarkısı ve yabancı müziklere Türkçe söz yazılarak yapılmış eserler olmak üzere, toplam 92 adet eserinin piyano eşliği vardır. Ancak TRT repertuarında bulunan veya notası bulunan 5000'e yakın Türkü ve bir o kadarda TSM ve diğer türlerde şarkılar olduğu düşünüldüğünde, Piyano eşliği yazılmış eser sayısının oldukça az olduğu dikkat çekmektedir.

Ses-şan eğitiminde repertuarın farklı düzeylerde ve yeterli olması, eserlerin birden farklı tonda (transpoze/göçürme/aktarım) eşliklerinin yazılması, öğrenci ve eğitimcilerin kullanabileceği CD kayıtlı Piyano vb. eşliklerin hazırlanmış olması büyük kolaylıklar sağlayabilir.

Günümüzün teknolojisinde artık üretimin ve tüketimin çok hızlı olduğunu biliyoruz. Eşlik yazabilen, armoni kurallarını bilen, şana ilgi duyan eğitimcilerin özellikle ses eğitimi alanında yeni çalışmalara imza atması son derece önemli ve gereklidir. Bu alanda ihtiyaca cevap vereceği gibi gelecek nesillere kaynak oluşturabilecek bir kütüphane oluşturulması da çok önemlidir.

5.2. Öneriler

Piyano eşlikli Türk müziği örneklerinin olduğu kaynakların çeşitliliği çağdaş ulusal müziğimizin bir zenginliği sayılabilir.

Türk müziği eserlerinin kullanıldığı ve piyano eşlikleri yazılmış kitapların daha da geliştirilmesi ve yeterince yaygınlaşması için mevcut olan kaynakların incelenmesi yapılmış ve çeşitli öneriler sunulmuştur. Ses eğitimi, genel anlamda müzik eğitimi ve dinleti kültürüne yaptığı katkıları belirlemek amacı ile kitaplar teknik açıdan incelenmiş, kitaplardaki Türk müziği eserlerinin özellikleri araştırılmıştır. Bu alanda mevcut eşlikli Türk müziği eserlerin bulunduğu kitap ve çalışmaların aslında sayısının yetersiz olduğu dikkat çekilerek, araştırmacı, eğitimci ve öğrencilere çeşitli öneriler sunulmuştur.

Ses eğitimi için mevcut repertuarın geliştirmesi için; Piyano, Gitar, çeşitli çalgı ve ses grupları veya orkestra vb. alanlarda düzenlenmiş/eşlikli eserlerin çoğaltılıp, kaynak kitap çalışmalarının yapılması, bu alanda müzikerlerin desteklenmesi ve katkıda bulunulması önemlidir. Buna göre;

1-İncelenen kitaplarda sadece Türk müziği alanında (GTHM) Türkülerin piyano eşlikli hale getirildiği görülmektedir. Sanat müziği (GTSM) ve diğer türlerden şarkıların da var olduğu göz önünde bulundurulabilir. Milli değerlere, eğitime, sese (Şan'a) vb. uygun olanların eserlerin Piyano eşlikliği yazılarak veya düzenlenerek şan eğitimi ve çeşitli dinletiler için kullanılabilir hale getirilmelidir.

2-Piyano eşlikli hale getirilen eserlerin tüm ses gruplarına göre farklı tonlarda transpoze/göçürme/aktarım yapılmalıdır.

3-Armoni, eşlik yazma, uyarlama, düzenleme vb. konular ile ilgili verilen eğitimlerin geliştirilmeli ve bu alanlarda istekli ve yetenekli olan müzisyenlerin çalışmaları desteklenmelidir.

4-Piyano eşliği yazılmış (çok seslendirilmiş) eserlerin zorluk düzeyi, kullanılabilirliği, insan ses gruplarına göre transpoze vb. konularda eserler yeniden ele alınarak çalgı veya orkestra eşlikleri yapılabilir.

5-Literatürde olan Türkülere ek olarak yeni derlemeler yapılabilir. Milli değerlere uygun, Türk müzik kültürüne katkıda bulunacak ve ses eğitiminde kullanılabilecek besteler yapılabilir.

6-Müzik çeşitli zorluk düzeylerine sahiptir. Her yaşta ve düzeyde müzik yapıldığı göz önünde bulundurulursa; İleri düzeydeki konser vb. performans dayalı eşlikli eserlerin olmasının yanı sıra, kolay ve orta düzeylerde de eşlikli eserlerin olması gerekebilir. Alanı Piyano olmayan fakat belirli düzeyde Piyano eğitimi almış öğrenci, eğitimci veya seslendirenler için farklı düzeylerde eşliklerin yazılması gerekli olabilir.

7-Şan çalışmalarında eğitimci tarafından takip edilen ses egzersizleri veya etütleri kaynaklarının yanı sıra çalışacağı eserler içerisinde de çeşitli ses egzersizleri yaratılarak piyano eşlikli bir şekilde çalışılması tavsiye edilir.

8-Eğitimci ve öğrencilerin kullanabileceği Piyano ve diğer eşliklerin internet veya CD ortamında ses ve görüntü vb. hazırlanmış olması, teknolojinin olanaklarını bilinçli kullanmak eğitim ve öğretim için çeşitli kolaylıklar sağlayabilir.

9-Düzenleme, eşlik armoni vb. konuların öğrenilmesinin yanında, müzik nota yazım programlarının da öğrenilmesi, eğitimlerin daha ileri seviye getirilmesi, benzeri diğer bilgisayar müzik kayıt programlarının daha etkin kullanılması ile müzik yayınları (her türlü nota, kitap vb.) yazma çalışmalarına bir hız kazandırılabilir.

10-Bireysel veya toplu ses eğitimi ile ilgili tüm çalışmalarda ve solo çalgı eğitimlerinde eğitimcinin yanı sıra eşlikçinin düzenli veya belirli aralıklarla olması sağlanabilir. Ancak eşlik alanında yetişmiş uzman piyanist yetersizliği olacağından bu yönde okulların branş eğitimi vermesi ve bu duruma ilgi gösterilmesi önemlidir.

Kaynakça

- Acar, N. (2014). *Türkiye’de Ses Eğitiminin (Şan) Gelişimi ve Uzman Görüşleri İle Değerlendirilmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Altıok, A. A. (2010). *Türk Halk Müziğindeki Bozlakların Ses Tekniği Açısından İncelenmesi*. (Doktora Tezi). İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Azimoğlu, E. G. (2011). *Manuel Patricio Rodriguez Garcia’nın Şan Metodunun İncelenmesi (Manuel Parricio Rodriguez Garcia’s Singing As An Art Method Discussed In This Study)*. (Yüksek Lisans Tezi). Adana: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Baltacıoğlu, A. G. (2013). *Şan İçin Temel Bilgiler Ve Ses Egzersizleri*. Ankara: Müzik Eğitimi Yayınları.
- Çelak, İ. (2011). “A Diagnosis And Model Suggestion Regarding Bars In Repertoire And Solfege Methods Used In Vocal And Choir Education Programs”. *Ankara University Journal Of Faculty Of Educational Sciences*, Vol. 44 (1), 131-145.
- Deniz, N. S. (2010). “Deşifre Şarkı Söyleme Ve Koro Eğitimine Katkıları”. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (2), 134-142.
- Hodeir, A. (2003). *Müzikte Türler Ve Biçimler*. (Çev. İlhan Usmanbaş) İstanbul: Pan Yayıncılık.
- Kekeç, D. Y. ve Albuz, A. (2008). “Müzik Öğretmenliği Anabilim Dallarında Uygulanan Bireysel Ses Eğitimi Derslerinde Türk Müziğine Dayalı Ezgilerin Kullanımına İlişkin Bir Araştırma”. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28 (2), 51-67-66.
- Lunchsinger, R. And Arnold, G. E. (1967). “*Voice-Speech-Language Clinical Communicology, Its Physicology And Patology*”. Wadsworth Publishing, 131-134.

Önal, S. (2010). *Romantik Dönemdeki Franz Schubert'in Lied Formuna Katkıları*. (Yüksek Lisans Tezi). Adana: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Sözer, V. (2012). *Müzik Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: Remzi Kitap Evi.

Şakalar, A. (2015). *Türkiye'deki Konservatuvarlarda Lisans Eğitim Gören Şan Öğrencilerinin Karşılaştıkları Sorunların Şan Eğitimi Odaklı İncelenmesi Ve Değerlendirilmesi*. (Yüksek lisans Tezi). Adıyaman: Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi.

Şimşek, G. ve Sevinç, S. (2004). “Müzik Eğitimi Bölümlerinde Ses Eğitimi (Şan) Dersine Ayrılan Sürenin Yeterli Olup Olmadığı Üzerine Bir Araştırma”. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24 (3), 207-216.

Tatlıdil, D. (2008). *Şan Tekniğinin Türk Halk Müziğinde Uygulanması Ve Karşılaşılan Sorunlar*. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Töreyin, A. (2000). “Türkiye Türkçesine Uygun Şan Eğitimi”. *Türk Dili Ve Edebiyatı Dergisi*, 583, 83-91.

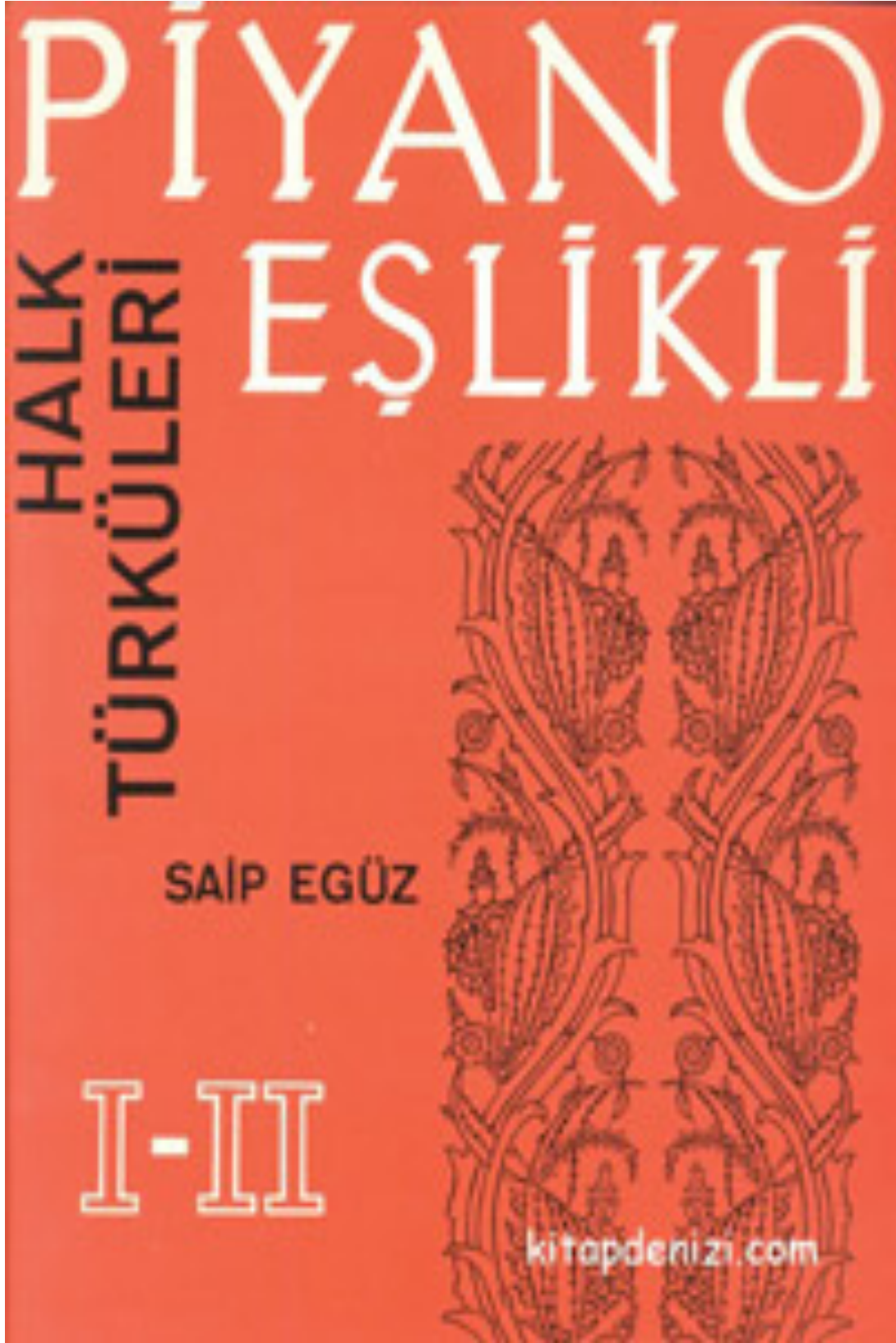
Yazan, E. İ. (2007). *Konservatuvar Şarkıcılık Lisans Programlarında Solfej Eğitiminde İzlenen Kaynak Ve Yöntemlerin Analizi*. (Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

<http://slideplayer.biz.tr/slide/9088783/> [Erişim Tarihi:20.10.2016]

EKLER**EK 1****TEZ İÇİN İNCELENEN PİYANO EŞLİKLİ ŞAN KİTAPLARI****(Yayın Tarihine Göre Sıralanmıştır.)**

- 1- Saip Egüz. (1978). “Piyano Eşlikli Piyano Eşlikli Halk Türküleri I-II”, Gazi Eğitim Enstitüsü Müzik Bölümü Yayınları No: 1, Doğu Matbaacılık, Ankara.
- 2- Saip Egüz. (1978). “Piyano Eşlikli Piyano Eşlikli Okul Şarkıları I”, ISBN 978-605-62563-4-9, Genç Ofset, Ankara.
- 3- Gülşen Şimşek. (1997). “Şan İçin Piyano Eşlikli Albüm”, Ankara.
- 4- Erdal TUĞCULAR. (2011). “Şan için Piyano Eşlikli Türküler”, Müzik Eğitimi. Yayınları No.27, Ses Eğitimi Serisi No: 02, (2. Basım)
- 5- Muhammet KOÇ ve Vsevolod KUZMIN. (2014). “Şan için Piyano Eşlikli 12 Türkü”, Müzik Eğitimi Yayınları No.50, Ses Eğitimi Serisi No: 09.

EK 2

Resim 4. Egüz'ün “Piyano Eşlikli Halk Türküleri I-II” adlı kitabının kapağı.

EK 3**İÇİNDEKİLER****BÖLÜM I****Sayfa**

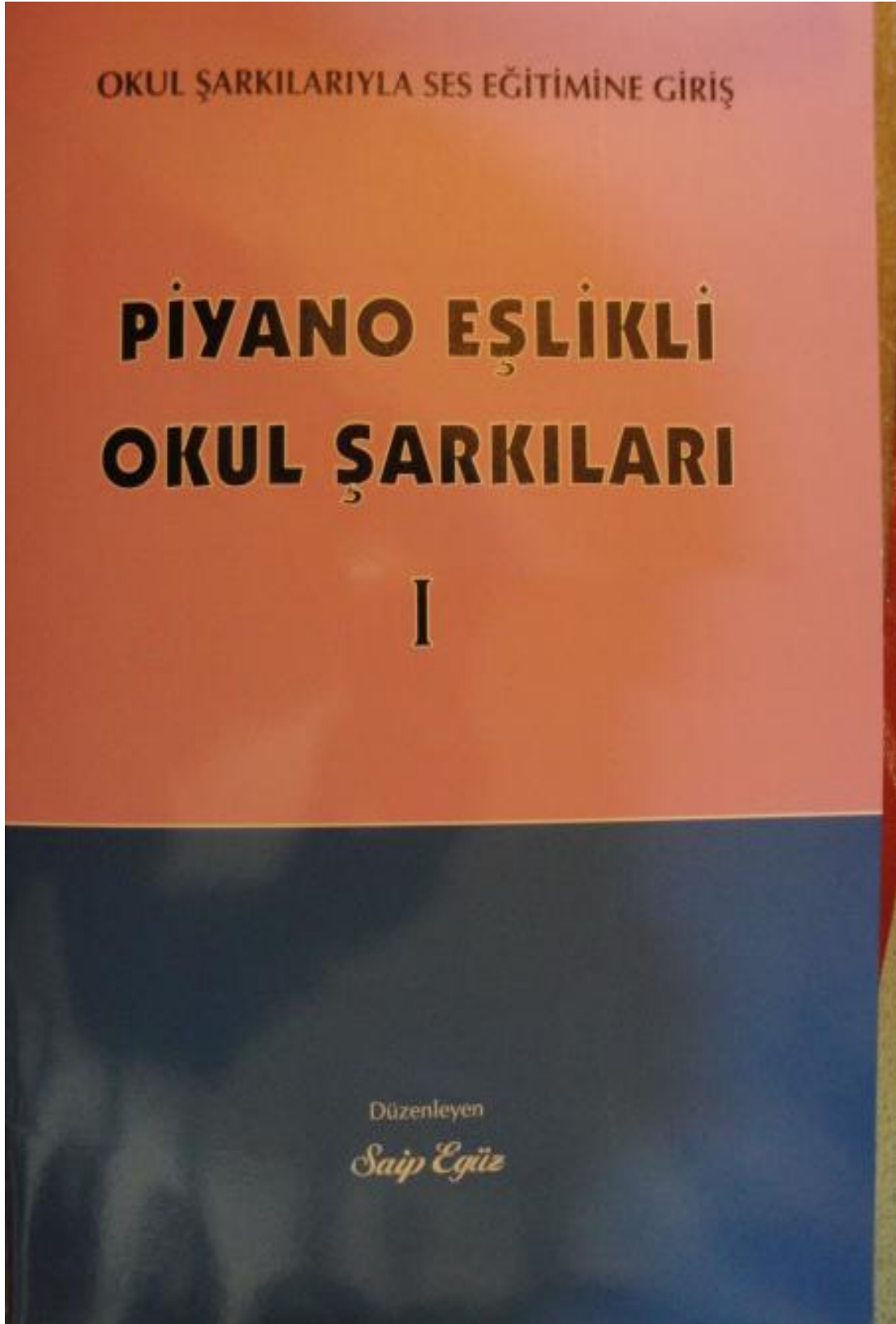
1- Çarşıya Vardım	5
2- Tren Gelir	6
3- Sarı Mendil	7
4- Çoban	8
5- Dağlar	9
6- Bebek	10
7- Keklik	11
8- Yarım Gitti	12
9- Saray Yolu	13
10- Turnam	14
11- Ekin Ektim	15
12- Ninni	16
13- Ekinler	17
14- Nazlı Osman	18
15- Yenice Yolları	20
16- Dama Attım Değnekleri	21
17- Güvercin	22
18- İlimon Ektim	24
19- Keklik	26
20- Yaz'ın Çiçeği Gül'dür	30

BÖLÜM II**Sayfa**

1- Aman Avcı	35
2- Karadır Kaşların	38
3- Çıkabilsem	41
4- Maya Dağdan	44
5- Efe	47
6- Ardiçtandır	50
7- Bir Ateş Ver	52
8- Kevenk Yolu	55
9- Tuna Havası	58
10- Su Gelir	60

Şekil 5. Egüz' ün "Piyano Eşlikli Halk Türküleri I-II" kitabının içindekiler sayfası.

EK 4

Resim 5. Egüz’ün “Piyano Eşlikli Okul Şarkıları-I” adlı kitabının kapağı.

EK 5**İÇİNDEKİLER**

Şarkının Adı:	Şarkının Bestecisi:	Sayfa No:
1- Halay	Saip EGÜZ	6
2- Çoban	Saip EGÜZ	7
3- 23 Nisan	Saip EGÜZ	8
4- Ninni	Saip EGÜZ	9
5- Ninni	Çek Şarkısı	10
6- Annem	B. Bartok	11
7- Yel Değirmeni	Ziya Aydınlan	12
8- Ninni	Saip EGÜZ	13
9- Annem	B. Bartok	14
10- Vücudumuz	Saip EGÜZ	14
11- Ilgaz	Cemil Türkarman	16
12- Yabancı Ellerde	Ziya Aydınlan	17
13- Ömürde Çiçek Gibi	İskoç Şarkısı	18
14- Yeni Yıl	Erdoğan Okyay	19
15- Dere	Erdoğan Okyay	20
16- Palandöken	İ. Hümayi Elçioğlu	21
17- Pınar	Saip EGÜZ	22
18- Kuş Uçuyor	Macar Şarkısı	23
19- Yaban Gülü	H. Werner	24
20- Cenk Türküsü	İ. Hümayi Elçioğlu	25
21- Ay	İspanyol Şarkısı	26
22- Yuvam	Saip EGÜZ	27
23- Anadolu	Hasan Toraganlı	28
24- Anadolu	Hulûsi Öktem	30
25- Efem	Saip EGÜZ	32
26- Denizciler	İsveç Şarkısı	34
27- Yurda Veda	Alman Şarkısı	35
28- Anılar	Saip EGÜZ	36
29- Ninni	Ziya Aydınlan	38
30- Ninni	Elnari Marvia	40

Şekil 6. Egüz'ün "Piyano Eşlikli Okul Şarkıları-I" kitabının içindekiler sayfası.

EK 6

ANNEM

Kitap: Piyano Eşlikli Şarkılar I
Yazar: Saip EGÜZ
Söz ve Müzik: Saadettin Ünal
Eşlik Düzenlemesi: Saip EGÜZ
Syf:14

Moderato ♩ *mp*

Gü ze lim sev gi lim ca nım sın sen an nem
Ye mez sin iç mez sin biz ler i çin an nem

Moderato ♩ *mp*

9. *mf* *mp* 1. 2.

Şekil 7. EGÜZ'ün "Piyano Eşlikli Okul Şarkıları-I" adlı kitabından piyano eşliği Batı müziği armonisine göre yazılmış 9 numaralı "Annem" isimli örnek şarkı notası.

EK 7

YURDA VEDA

Kitap: Piyano Eşlikli Şarkılar I
Yazar: Saip EGÜZ
Alman Şarkısı
Türkçeye Uyarlayan: Saip EGÜZ-Ziya AYDINTAN
Eşlik Düzenlemesi: Saip EGÜZ
Syf:35

Moderato mp

27. **Moderato** mf

El ve da be nim gü
Gi di yor ken ya ban

zel yur dum ar tık sa na ve da 1.2. Ay rıl
cı e le ar tık sa na ve da

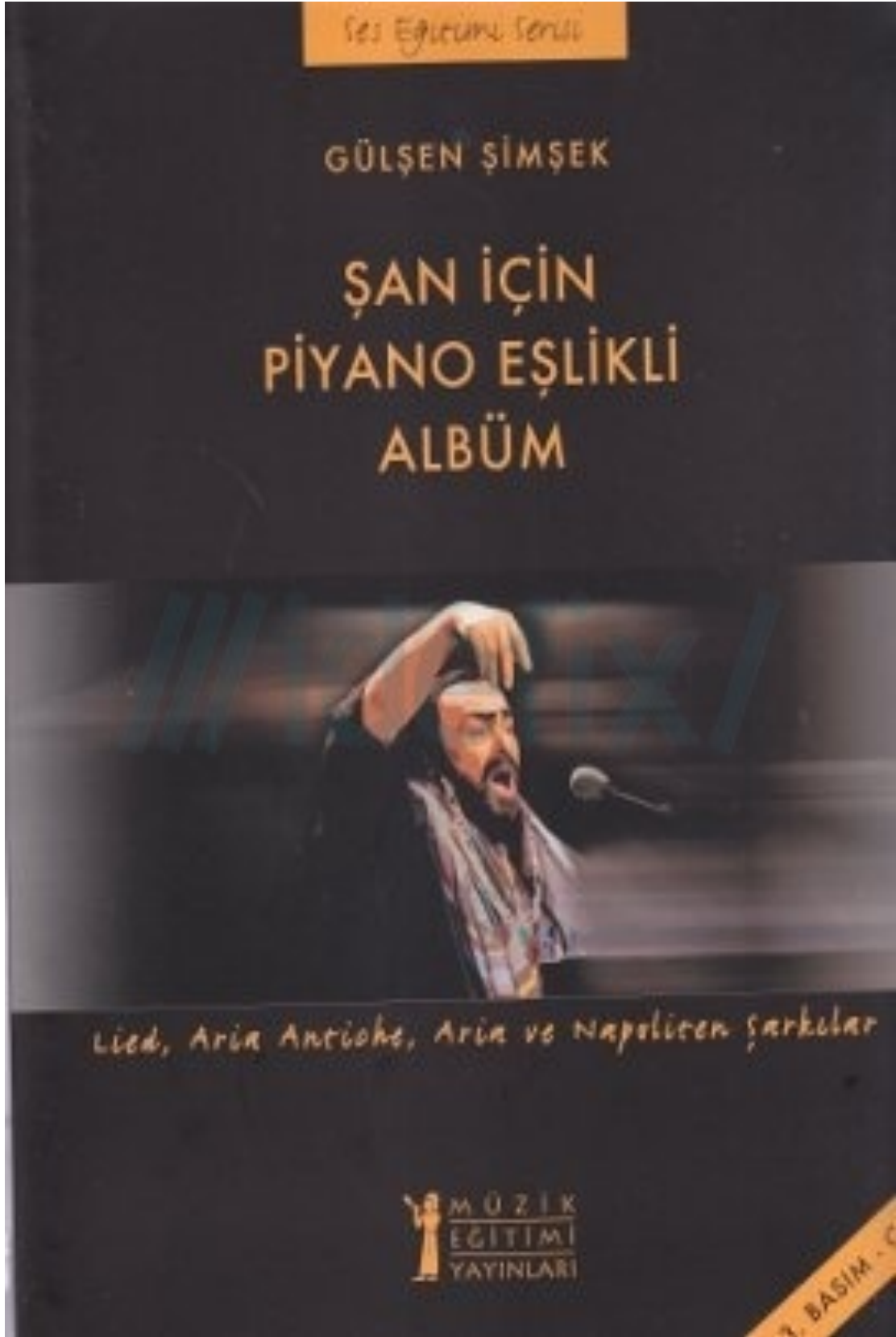
cresc. *de cresc.*

sam da şim di ben sen den ay rıl maz kal bim yi ne sen den gü

1. 2. zel yur dum ve da ay rıl da

Şekil 8. EGÜZ'ün "Piyano Eşlikli Okul Şarkıları-I" adlı kitabından piyano eşliği Batı müziği armonisine göre yazılmış "Yurda Veda" isimli yabancı şarkı uyarlama nota örneği.

EK 8

Resim 6. Şimşek'in “Şan İçin Piyano Eşlikli Albüm” adlı kitabının kapağı.

EK 9

59

Caro mio ben

Giuseppe Giordani

Larghetto $\text{♩} = 60$

dolce

p

Ca - ro mio ben, cre - di - mi al - men, sen - za di te lan - gui - sce il
 Thou, all my bliss, Be - lieve but this: When thou art far My heart is

p dolce

cor, — ca - ro mio ben, sen - za di te — lan - gui - sce il
 lorn — Thou, all my bliss, When thou art far — My — heart — is

f *p*

cor. Il tuo fe - del so - spi - ra_o
 lorn Thy lov - er true Ev - er doth

f *p*

Şekil 9. ŞİMŞEK'in “Şan İçin Piyano Eşlikli Albüm” adlı kitabından orijinal piyano eşliği bestecisine ait olan 59’ nolu (Syf.119) “Caro Mio Ben” isimli yabancı şarkı notası örneği.

EK 10

SİNCAP

(Lied des Marmottenbuben)

Kitap: Şan İçin Piyano Eşlikli Albüm
Yazarı: Gülşen ŞİMŞEK
Müzik: L. Van BEETHOVEN
Syf:63

Allegretto

p

Dağ lar da kır lar aş tum gel dim kü çük gü zel sin
Kır da gü zel çer çer gün ler " " " "

Allegretto

cap la Kır da ne bul duy sam ye dim kü çük gü zel sin
" " İn san ne ler bu lur sa yer " " " "

sf

cap la yol da kır da dağ da bağ da kü çük gü zel sin
" " " " " " " " " " " "

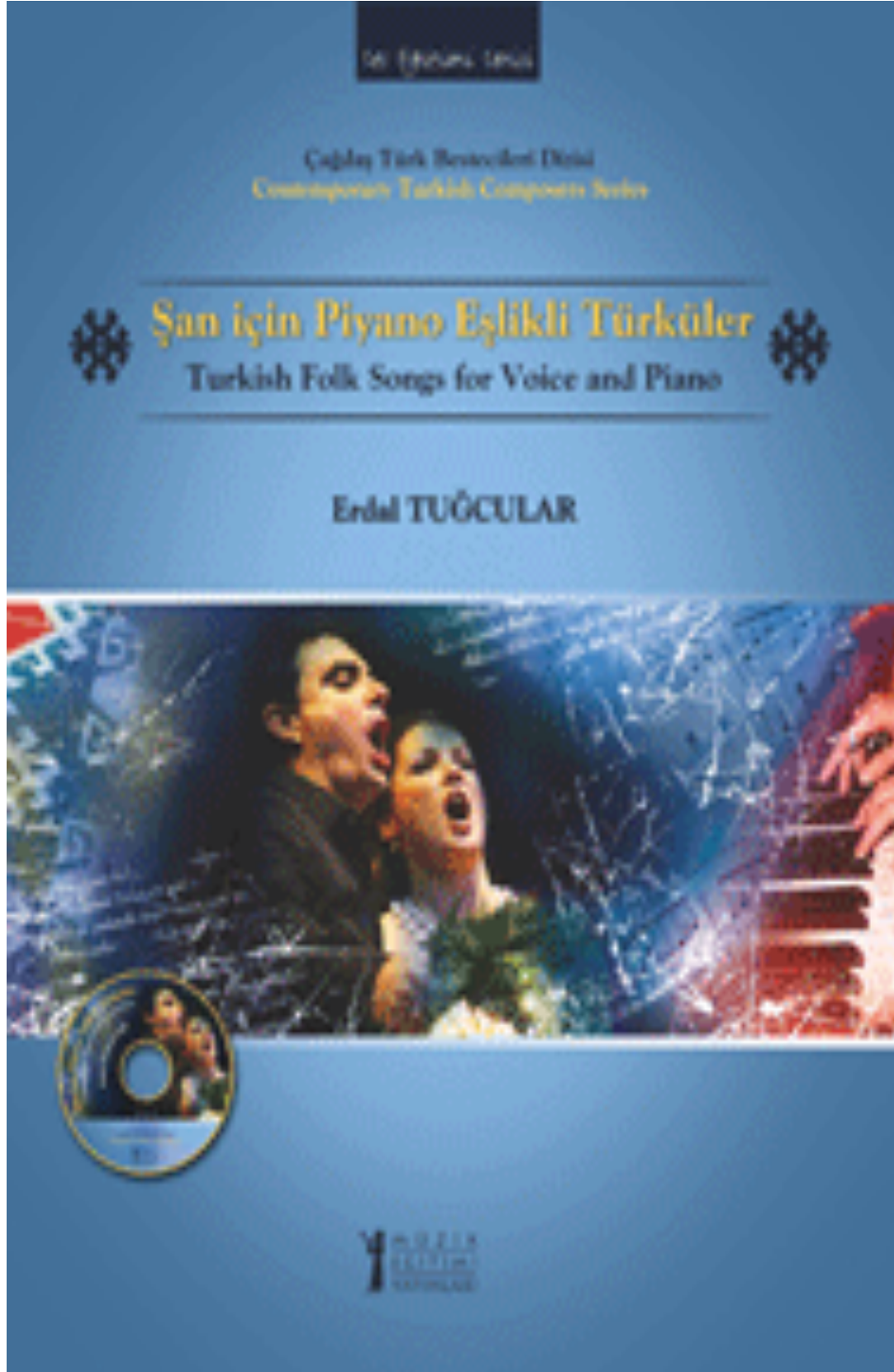
sf

cap la yol da kır da dağ da bağ da kü çük gü zel sin cap la
" " " " " " " " " " " "

63

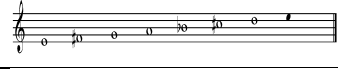
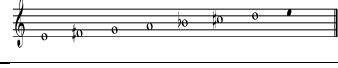
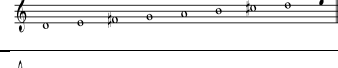
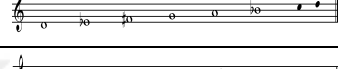
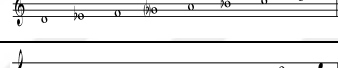
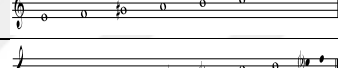
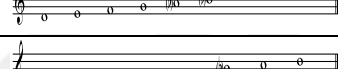
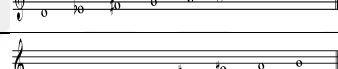
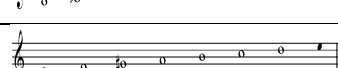
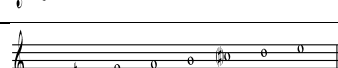
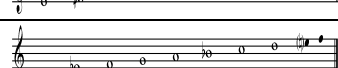
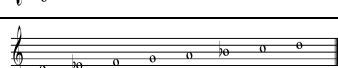
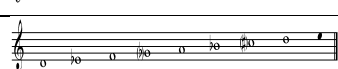
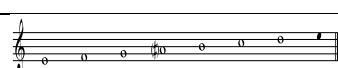
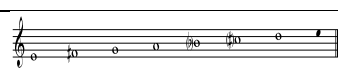
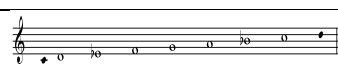
Şekil 10. ŞİMŞEK'in "Şan İçin Piyano Eşlikli Albüm" adlı kitabından orijinal piyano eşliği bestecisine ait olan ama sözleri Türkçe olarak yazılmış "Sincap" isimli yabancı şarkı notası.

EK 11

Resim 7. Tuğcuların “Şan İçin Piyano Eşlikli Türküler” adlı kitabının kapağı.

EK 12

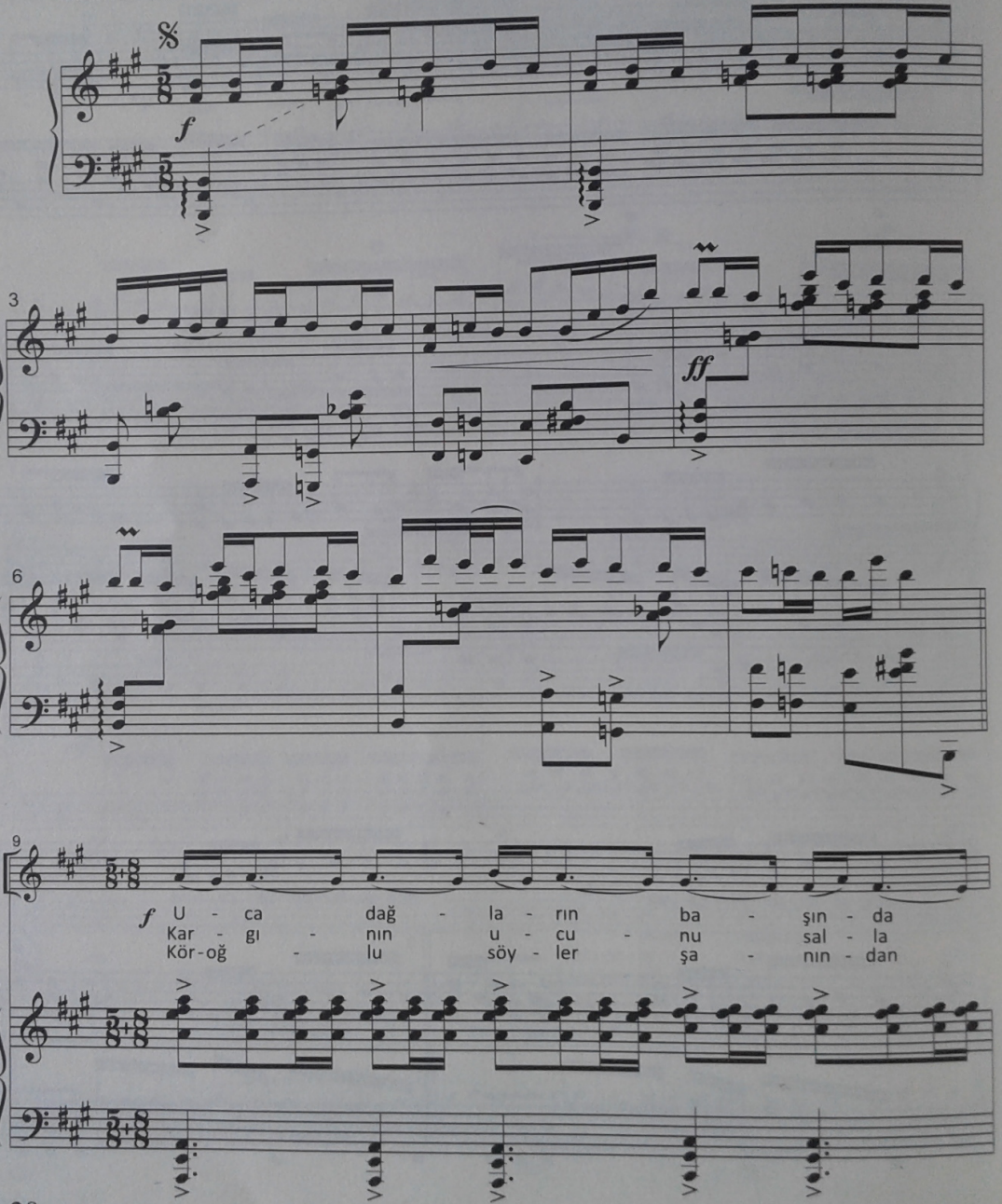
İÇİNDEKİLER-INDEX					
No.	Türkü Adı Title	Makam Mod	Dizi	CD Track	Sayfa Page
1.	Süpürgesi Yoncadan	Karcıgar		01	6
2.	Sarı Kız	Karcıgar		02	8
3.	Leblebi Koydum Tasa	Mahur		03	10
4.	Kerez Çiçek Açayı	Hüseyini		04	12
5.	Öte Yakaya Geçelim	Hüseyini		05	14
6.	Arpalar Orak Oldu	Hicaz		06	16
7.	Karahisar Kalesi	Kürdi		07	18
8.	Gemiler Giresune	Hicaz		08	20
9.	Osmanım	Hüseyini- Karcıgar		09	23
10.	Kahve Koydum Fincana	Hicaz		10	26
11.	Uca Dağların Başında	Hüseyini- Karcıgar		11	28
12.	Sabahın Seherinde	Segah		12	31
13.	Ağasarın Balını Tranpoze -Do	Hicaz		13	34
				14	37
14.	Deniz Üstü Köpürür Tranpoze -Do	Hüseyini		15	40
				16	43
15.	Çökertme Tranpoze -La	Muhayye r- Kürdi		17	46
				18	48
16.	Bülbülüm Altın Kafeste Tranpoze -Si	Kürdi		19	50
				20	53
17.	Söğüdün Erenleri Tranpoze -Do	Segâh		21	56
				22	59
18.	Beyaz Giyme Tranpoze -Si	Segâh		23	62
				24	64
19.	Yörük Ali Tranpoze -Do	Hüseyini- Karcıgar		25	66
				26	68
20.	Kütahya'nın Pınarları Tranpoze -Si	Kürdi		27	70
				28	73

Şekil 11. Tuğcuların “Şan İçin Piyano Eşlikli Türküler” kitabının içindekiler sayfası.

EK 13

 Uca Dağların Başında
Köroğlu
 Erzurum Türküsü
 Erdal TUĞCULAR

Andante maestoso (♩ = 80) (2+3)

28

©Müzik Eğitimi Yayınları, Ankara-2011

Resim 8. Tuğcuların “Şan İçin Piyano Eşlikli Türküler” adlı kitabından piyano eşliği dördü armoniye göre yazılmış “Uca Dağların Başında” isimli eser notası örneği. (1. Sayfa)

EK 14

kar - lı dağ - la - rin ba - şın
kar - gı - nın u - cu nu şın
Kör - oğ - lu söy - ler şa - nın

da
la
dan

Tek at - lı gez - di - ğin var - mı *mf* le - le le - le
Et - me düş - ma - na ey - val - lah *cresc.*
Kuş uç - maz mey - da - nın - dan

Ped. *

Resim 9. Tuğcuların “Şan İçin Piyano Eşlikli Türküler” adlı kitabından piyano eşliği dördü armoniye göre yazılmış “ Uca Dağların Başında” eser notası örneği. (2. Sayfa)

EK 15

19
le - le le - le le - le le - le le - le le - le

22
le - le le - le can
mf tek at - lı
et - me düş
kuş uç - maz

25
gez - di - ğin var val - mf mı
ma - na ey - val lah

(Bitişte atlanacak - skip for finale)

26
mey - da - nın dan

30
rit.

Resim 10. Tuğcuların “Şan İçin Piyano Eşlikli Türküler” adlı kitabından piyano eşliği dörtlü armoniye göre yazılmış “ Uca Dağların Başında” eser notası örneği. (3. Sayfa)

EK 16

Resim 11. Koç ve Kuzmin'in “Şan İçin Piyano Eşlikli 12 Türkü” adlı kitabının kapağı.

EK 17

İÇİNDEKİLER-INDEX			
No.	Türkü Adı-Song Title	Dizi-Key	Sayfa No.
1	Çamdan Sakız Akıyor	Do	6
2		Re	8
3		Mi	10
4		Sol	12
5	Gül Kuruttum	Do	14
6		Re	16
7		Mi	18
8		Fa	20
9	Kaleden İniş Mi Olur	Do	22
10		Re	24
11		Mi	26
12		Fa	28
13	Sendeki Kaşlar Bende De Olaydı	Do	30
14		Re	32
15		Mi	34
16		Fa	36
17	Uzun İnce Bir Yoldayım	Re	38
18		Mi	40
19		Sol	42
20		La	44
21	Üğrünü Üğrünü Gelir Dereden	Mi	46
22		Fa	48
23		Sol	50
24		La	52
25	Yörü Bire Çiçek Dağı	Si	54
26		Do	56
27		Re	58
28		Mi	60
29	Mapushane İçinde Yanıyor Gazlar	Fa#	62
30		Sol	65
31		La	68
32		Si	71
33	Acem Kızı	Do	74
34		Re	77
35		Mi	80
36		Sol	83
37	Al yeşil Dökün Anneler	Do	86
38		Re	89
39		Mi	92
40		Fa#	95
41	Başımda Altın Tacım	Sib	98
42		Do	101
43		Re	104
44		Mi	107
45	Gemiciler Kalkalım	Re	110
46		Mi	114
47		Sol	118
48		La	122

Şekil 12. M. Koç ve V. Kuzmin'in “ Şan İçin Piyano Eşlikli 12 Türkü” kitabının içindekiler sayfası.

EK 18

21 MP3

ÜĞRÜNÜ ÜĞRÜNÜ GELİR DEREDEN

Sivas Türküsü

Muhammet KOÇ
Vsevolod KUZMIN

Andante ♩ = 60

mf p

mf p

f mf dim.

13 p

13 p

46

Resim 12. Koç ve Kuzmin'in “Şan İçin Piyano Eşlikli 12 Türkü” adlı kitabından piyano eşliği Batı müziği armonisine göre yazılmış “Üğrünü Üğrünü Gelir Dereden” isimli eser notası örneği. (1. Sayfa)

EK 19

Ben - le - ri - ni - sa - ya - ma - dım ka - re - den.
Ar - ma - gan - lar - do - lu - gi - der boş - ge - lir.

Sev - di - ği - mi - ba - na - yaz - sa ya - ra - dan
Sev - da bil - me - ye - ne - ha - yal düş - ge - lir,

şen ol yay - lam - şen ol - be - dir ge - li - yor.
şen ol yay - lam - şen ol - be - dir ge - li - yor.

Şen ol yay - lam - şen ol - be - dir ge - li - yor.
Şen ol yay - lam - şen ol - be - dir ge - li - yor.

Resim 13. Koç ve Kuzmin'in "Şan İçin Piyano Eşlikli 12 Türkü" adlı kitabından piyano eşliği Batı müziği armonisine göre yazılmış "Üğrünü Üğrünü Gelir Dereden" isimli eser notası örneği. (2. Sayfa)

EK 20

NOTA DEĞERLERİ

SUS/ES DEĞERLERİ

Şekil 13. İncelenen kitaplarda yer alan çeşitli nota ve sus/es değerleri görseli.

ÖZ GEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler:

Adı/Soyadı : Eser BAŞ
Doğum Yeri ve Tarihi : Çorum, 09.12.1974

Eğitim Durumu:

Lisans Öğrenimi : Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği ABD
Y. Lisans Öğrenimi : Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik ve Sahne Sanatları Ana Bilim Dalı
Bildiği Yabancı Diller : İngilizce

İş Deneyimi, Çalıştığı Kurumlar ve Görevi:

- 1-Ankara Gölbaşı İmam Hatip Lisesi Müzik Öğretmeni
- 2-Çorum Yavuz Sultan Selim İ.Ö.O. Müzik Öğretmeni
- 3-Çorum Yıldırım Beyazıt İ.Ö.O. Müzik Öğretmeni
- 4-Tokat Gülbahar Hatun İ.Ö.O. Müzik Öğretmeni
- 5-Tokat Mehmet Akif Ersoy Görme Engelliler İ.Ö.O. Müzik Öğretmeni
- 6-Çorum İskilip İlçe Müzik Öğretmeni
- 7-Çorum Bahçelievler Öğretmen Salim Akaydın Ortaokulu Müdür Yardımcısı

Katıldığı Projeler:

Tokat Aile ve sosyal Politikalar İl Müdürlüğü “Sesimi Duyuyor musun?” Engelliler THM Korosu (Koro Şefi)

İletişim:

e-posta: eserbas19@hotmail.com